

ΑΛΕΞ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΟΥ

ΚΑΤΑ ΕΝΩΤΙΚΩΝ

Ταπεινές σκέψεις ενός ὀρθόδο-
ξου γιὰ τὶς προσπάθειες ἐνώσε-
ως τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολι-
κῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλη-
σίας μὲ τὶς δῆθεν Ἐκκλησίες
τῆς Δύσεως.

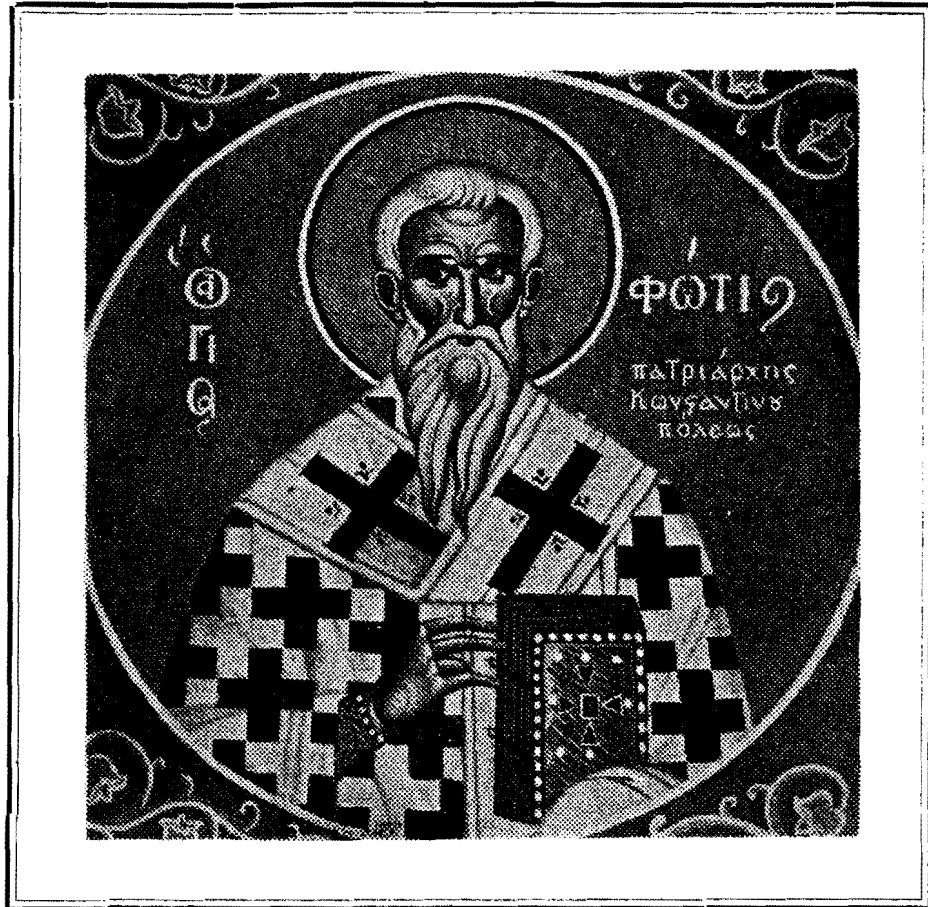
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ»
ΑΛ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10 — ΑΘΗΝΑΙ — 1964

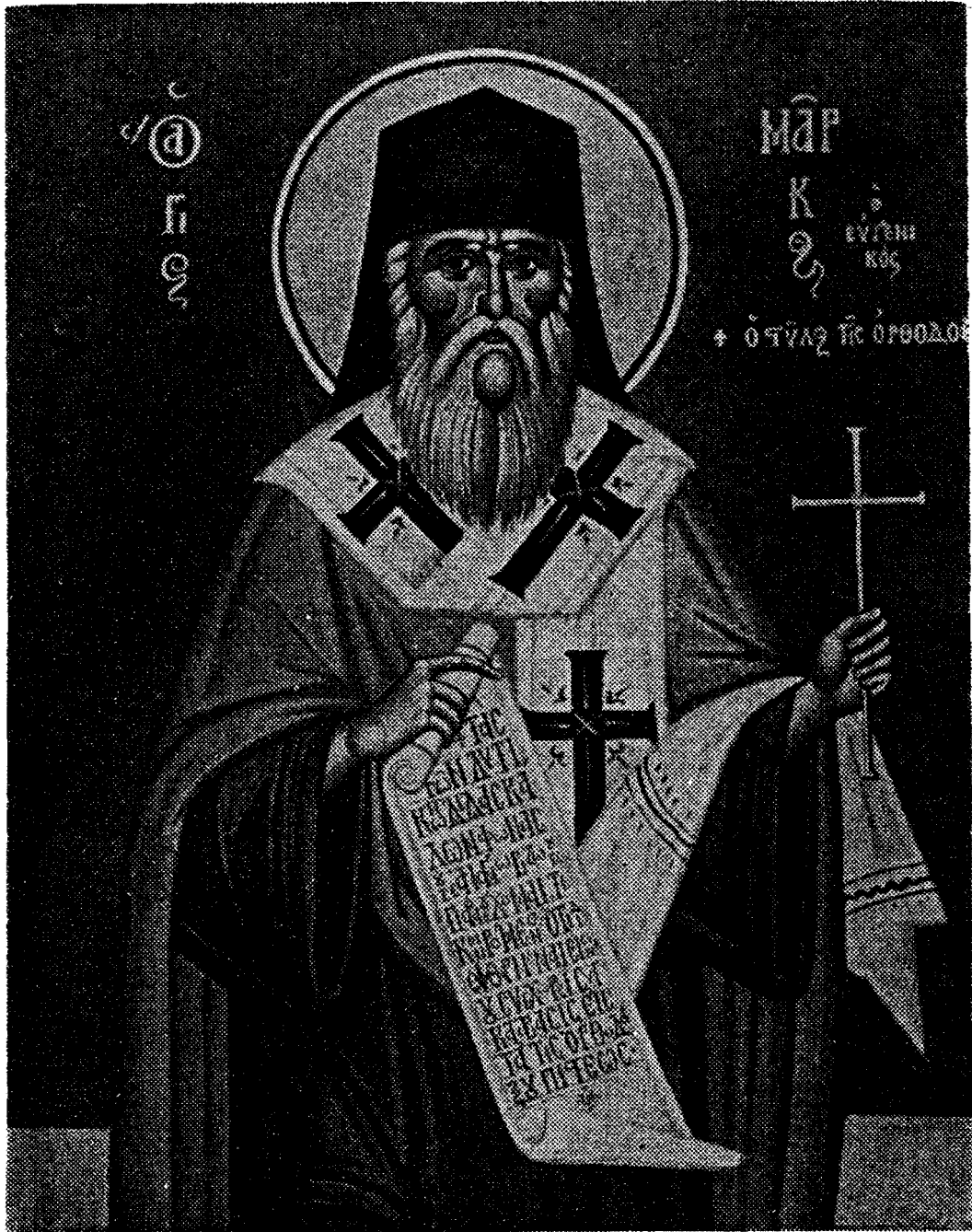
ΚΑΤΑ ΕΝΩΤΙΚΩΝ

Ὁ ἅγιος Φώτιος,
πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.
(οὐ ἡ μνήμη τὴν 6ην Φεβρουαρίου)

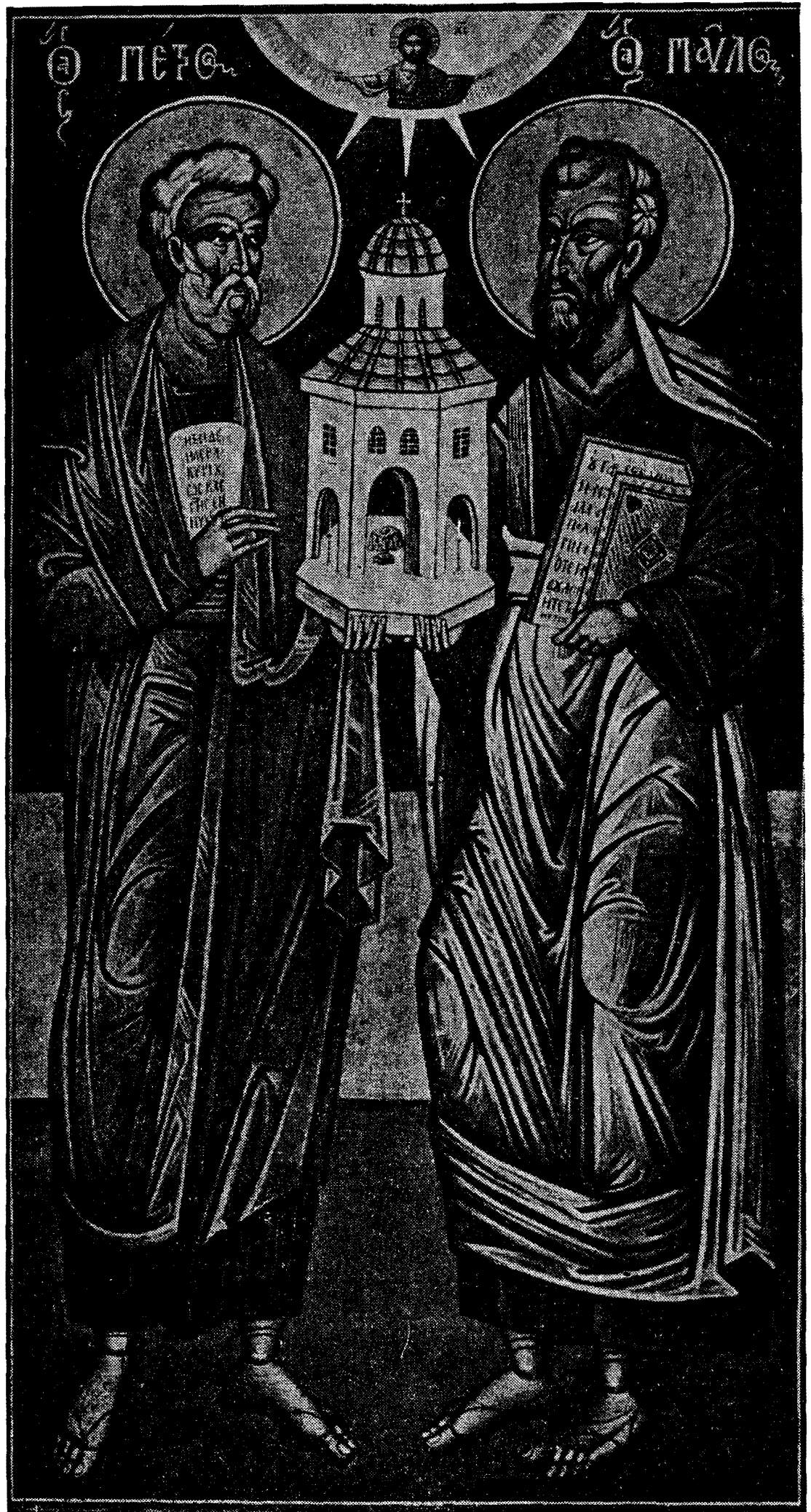
Ὁ ἐπαξίως ὀνομασθεὶς Μέγας, ἐστάθη σοφώτατος καὶ μέγας ὁμολογητής, ἀγωνισθεὶς γενναίως κατὰ τῶν διαφόρων αἵρετικῶν, εἰκονομάχων, μανιχαίων καὶ λατινοφρόνων. Ὑπέμεινε πολλὰς ταλαιπωρίας καὶ διωγμοὺς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν, μισηθεὶς ἀπὸ τοὺς παπικούς, ὁ μακάριος, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου: «Εἰ ἐμὲ ἐμίσησαν καὶ ὑμᾶς μισήσουσιν.» Ὅλοι δὲ οἱ Ὁρθόδοξοι προσεύχονται καὶ ζητοῦν τὰς ἰκεσίας του, ψάλλοντες εἰς τὴν μνήμην του:

*«Ὡς τῶν Ἀποστέλων ὁμότροπος
καὶ τῆς Οἰκουμένης διδάσκαλος,
τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων ἰκέτευε,
εἰρήνην τῇ Οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.»*

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός.

Ὁ μέγας ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, μητροπολίτης Ἐφέσου. Κατὰ τὴν ἐν Φερράρα καὶ ἐν Φλωρεντία ἐπάρατον σύνοδον, ἐστάθη ἀτρόμητος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, πολεμῶν καὶ κατεπάνω τῶν δολίων Λατίνων καὶ κατὰ τῶν ὁμοφύλων του παπολατρῶν. Διὰ τοὺς σκληροὺς ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγῶνας του ἔλαβε τὸν ἀμάραντον στέφανον ἀπὸ τὸν ἀγωνοθέτην Χριστόν, τὸ δὲ γένος τῶν Ὁρθοδόξων Γραικῶν, ὁποῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν ἀφανισμόν, τοῦ χρεωσταῖ εὐγνωμοσύνην αἰώνιον. Ἡ μνήμη αὐτοῦ τὴν 19ην Ἰανουαρίου.

Τὸ
στερέωμα
τῶν ἐπὶ Σοὶ
πεποιθότων
στερέωσον,
Κύριε, τὴν
Ἐκκλησίαν·
ἣν ἐκτίσω
τῷ τιμίῳ Σου
αἵματι.

ΑΛΕΞ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΟΥ

ΚΑΤΑ ΕΝΩΤΙΚΩΝ

Ταπεινές σκέψεις ενός ὀρθόδο-
ξου γιὰ τὶς προσπάθειες ἐνώσε-
ως τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολι-
κῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλη-
σίας μὲ τὶς δῆθεν Ἐκκλησίες
τῆς Δύσεως.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ»
ΑΛ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10 — ΑΘΗΝΑΙ — 1964

Τὸ κεφάλαιον τῆς β' τῆς ἀποστολῆς

12. Ἀποστολῆς,

τῆς 1ης ἐπιτομῆς ἐν Κερύρασι

Κωνσταντῆς Μανώλης
Ἀποστολῆς Μανώλης

3/10 - 1970 n.n.f.

Printed in Greece
Athens, February 1964

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν» (Α΄ Θεσσαλον. β΄, 5).

«Λέξιν μὲν ἐνδέχεται μέσῃν δύο δοξῶν εἰρηθῆναι, τὰς ἀμφοτέρας σημαίνουσαν ὁμωνύμως. Δόξα δὲ μέσῃ ἐναντίον δοξῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἀδύνατον... Οὐ χωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως».

(Μάρκος Εὐγενικός).

Αληθινά, «μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον» καθὼς λέγει ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πίστις, ἐπειδὴ εἶναι μυστήρια, δίνουν καρποὺς τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι μπορετὸ νὰ τοὺς δώσει ἡ γνῶσις.

Ὁ συγγραφεὺς τούτου τοῦ βιβλίου δὲν εἶναι θεολόγος σπουδασμένος στὰ σχολεῖα ποὺ σπουδάζουν ἓνα πρᾶγμα ποὺ δὲν σπουδάζεται, τὴν θεολογίαν. Αὐτὸς ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ποὺ σπουδάζεται, γιατί εἶναι γνῶσις κοσμική, ἀνθρώπινη. Ἐβύζαξε τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀπὸ τὴν παράδοσιν, τὴν ἐπῆρε, μὲ τὸν τρόπον ποὺ λέγει ὁ ἴδιος ὅτι μεταδίδεται ἡ πίστις καὶ ἡ εὐσέβεια, ἀπὸ διδάσκαλο εἰς μαθητὴν, ἀπὸ γονιὸν σὲ παιδί, ἀπὸ γέροντα εἰς ὑποτακτικόν, ἀπὸ Χριστιανὸν εἰς Χριστιανόν. Διὰ τοῦτο εἶναι «παθῶν καὶ οὐχὶ μαθῶν τὰ θεῖα», ἔχοντας διὰ ὁδηγὸν τὴν πίστιν καὶ ὄχι τὴν γνῶσιν. «Περιπατεῖ διὰ πίστεως, οὐ διὰ εἰδους», ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Καὶ διὰ τοῦτο, τὸ βιβλίον του εἶναι σκληρόν, μὴ ἔχοντας τοὺς συμβιβασμοὺς ποὺ φανερώνουν τὴν ὀλιγοπιστίαν, μήτε τὴν ἐξοικονόμησιν διὰ νὰ μὴ γίνει κανεὶς δυσάρεστος εἰς τοὺς ἀντιφρονοῦντας, μήτε τὴν ψευτοαδελφωσύνην. Ἡ προσήλωσις εἰς τὴν ἀλήθειαν δὲν συγχω-

ρεί συμβιβασμούς. Σκληρόν και άπότομον είναι τὸ βιβλίον του, ἂν και ὁ συγγραφεύς του εἶναι ἀληθινὰ ταπεινός, εἰρηνικός, πρᾶος, ἐπεικῆς, ἀνυπερηφάνευτος. Πλήν ἡ πίστις τοῦ δίδει τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, καὶ ὁ ταπεινός, ὁ συνετός, ὁ ἐπεικῆς, ὁ πλήρης ἀγάπης, φαίνεται σκληρός και ἀπότομος. Μήπως τὸ ἴδιον δὲν φαίνεται ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, ὁ κήρυκας τῆς ἀγάπης, ἀπότομος και αὐστηρὸς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους και κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπως φανερώνεται εἰς τὴν Α΄ ἐπιστολήν του και εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν;

Ὁ συγγραφεύς τούτου τοῦ μικροῦ βιβλίου εἶναι νέος. Πλήν «μηδεὶς τῆς νεότητος αὐτοῦ καταφρονεῖτω». Μὲ αὐτὸν ἔκαμα τὴν πνευματικὴν γνωριμίαν ὅταν ἐσπούδαζε τὴν ἰατρικὴν εἰς τὴν Ἑλβετίαν, τὸν καιρὸν ποὺ ἐξεδίδαμεν τὸ περιοδικὸν «Κιβωτός». Τότε μοῦ ἔγραψε μίαν ἐπιστολὴν διὰ κάποια σατανικὰ δημοσιεύματα ἐνὸς καθολικοῦ εἰς τὴν ἔφημερίδα «LE COURRIER», και ἐζητοῦσε νὰ φυλάξωμεν τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν μας ἀπὸ τὰς παγίδας τῶν αἰρετικῶν. Κατόπιν μοῦ ἔγραψε πολλὰ γράμματα, και ἕως σήμερα μοῦ γράφει ἐπιστολάς ποὺ εἶναι πάντοτε πολὺ διδακτικὲς και ὠφέλιμες, και εὐωδιάζουν ἀπὸ βαθεῖαν πίστιν και ἀγάπην πρὸς τὴν ἱεράν παράδοσίν μας. Διὰ τοῦτο τὸν παρεκίνησα ἐπιμόνως νὰ γράψῃ ἐκτενέστερα ἐπάνω εἰς τὰ θέματα τὰ ὁποῖα ἐσχεδίαζε μὲ συντομίαν εἰς τὰς ἐπιστολάς του, και τοῦ ἐζήτησα νὰ συγκατατεθεῖ νὰ τυπωθοῦν εἰς βιβλίον, γνωρίζοντας τὴν μετριοφροσύνην του. Ἐδέχθη τέλος, και τοῦτο τὸ μικρὸν βιβλίον εἶναι τὸ πρῶτον ποὺ ἔστειλεν εἰς τὸν ἐκδότην κ. Ἀλέξανδρον Παπαδημητρίου, ὁ ὁποῖος μετὰ χαρᾶς προσεφέρθη νὰ τὸ ἐκδώσει.

Τὸ βιβλίον αὐτό, «πολλῇ συνέσει» γραμμένον, γνωρίζομεν ὅτι θὰ κατακριθεῖ ἀπὸ πολλούς, ὡς ἀπότομον και ὀργίλον, ἐπειδὴ εἰς τὸν ὑποκριτικὸν καιρὸν μας ἐκτιμῶνται ὡς γνήσιοι Χριστιανοὶ κάποιοι ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν μέσα εἰς τὴν καρδίαν των τὸ πῦρ τῆς πίστεως, και μάλιστα τῆς Ὁρθόδο-

ξου πίστεως, ἤγουν τῆς ἀληθινῆς, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι χλιαροί, ἄστονοι, συμβιβαστικοί, εὐπροσῆγοροι, ὅπως εἶναι πολλοὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ καταγίνονται συστηματικῶς εἰς τὴν θεολογίαν. Ὁ κόσμος ἔμαθε νὰ θεωρεῖ τοὺς τοιούτους ὡς καλοὺς καὶ ἀνεξικάκους Χριστιανούς, ἐνῶ ἐκείνους ποὺ εἶναι ὡσάν τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος βιβλίου, δηλαδή «τῷ πνεύματι ζέοντες», τοὺς ἀπεχθάνεται ὡς φανατικούς, μισαλλοδόξους, δεισιδαίμονας, καὶ στενοκέφαλους τυπολάτρας.

Ἄλλοίμονον! Σήμερον κατήντησαν οἱ θεολόγοι «συζητηταὶ τοῦ αἰῶνος τούτου». Οἱ ἄνθρωποι ποὺ καταγίνονται μὲ τὴν θρησκείαν, γράφουν σωροὺς ἀπὸ βιβλία μεγάλα καὶ ἐπίσημα, γεμᾶτα ἀπὸ τὴν λεγομένην «θεολογικὴν ἐπιστήμην», ἡ ὁποία κατὰ τὸν τρόπον ποὺ ἐρευνᾷ τὰ τῆς θρησκείας δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ κοσμικὴ γνῶσις τὴν ὁποίαν λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος «κενὴν ἀπάτην» καὶ «μεθοδεῖαν τῆς πλάνης». Τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ποὺ εἶναι ἡ ἀπλότης, ἀνατέμνεται, ψηλαφεῖται, διαμελίζεται, κατὰ τὰ συστήματα τῆς φιλοσοφίας, τῆς «κενῆς ἀπάτης». Σύγχυσις, περιπλοκὴ, θεωρίαι ποὺ σκοτίζουν τὸν ἄνθρωπον, «μωραὶ ζητήσεις καὶ γενεαλογίαι καὶ μάχαι νομικαί», λάσπες ποὺ θολώνουν τὸ δι-
 αυγὲς ὕδωρ τὸ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον, ὅλα αὐτὰ γράφονται ἐν ὀνόματι Ἐκείνου ποὺ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσει τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, τὸν ἄνθρωπον τῆς ματαιίας γνώσεως, ἀπὸ τὸ φορτίον τῆς ἁμαρτωλῆς διανοίας του, κρίζοντας: «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ πεφορτισμένοι ἀπὸ τὴν μωρὰν καὶ ἄσκοπον σοφίαν». Σωροὶ χάρτου γράφονται ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου του, τὸ ὁποῖον τὸ αἰσθάνεται ἡ ἀπλουστερά καρδία, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ γράφουν αὐτὰ τὰ ἀκαταμέτρητα βιβλία, ἐπεριπλανήθησαν μέσα εἰς τὸν λαβύρινθον καὶ εἰς τὸ σκότος τῆς ἰδικῆς των σοφίας, μακρὰν ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὸν ὁποῖον ἐλησμόνησαν, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὰς ματαιότητας τῆς διανοίας των. Ἡ καρδία των δὲν αἰσθάνεται πλέον τὴν πνοὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνεκρώθη, ἐξηράνθη ἀπὸ τὴν δοκησισοφίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τοὺς τιμοῦν οἱ ἄνθρωποι.

Αὐτοὺς ἐννοοῦσεν ὁ θεόγλωσσος ἀπόστολος Παῦλος, γράφοντας: «Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδί-
 ας, ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκο-
 ῆν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ
 δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (Β΄ Τιμοθ. γ΄ 3). «Ἐπισω-
 ρεύσουσι διδασκάλους», θὰ βγάλουνε σωροὺς διδασκάλους,
 κι ἀκούοντάς τους θὰ εὐχαριστοῦνται, ἐπειδὴ ἡ ἄδεια σοφία
 τους θὰ γαργαλίζει τ' αὐτιά τους, μὰ γιὰ νὰ μὴν ἀκούσουνε
 τὴν ἀλήθεια, τὴν ἀπλῆ ἀλήθεια τῆς θρησκείας, θὰ τὰ φρά-
 ζουνε, ἐνῶ θὰ θέλουνε νὰ τοὺς λένε «μύθους», δηλαδή θεωρίες
 καὶ φαντασίες κούφιεσ ἀπὸ κάθε νόημα. Λοιπὸν σήμερα δὲν
 βλέπουμε «σωροὺς» τοιούτων διδασκάλων, πού μὲ τοὺς λό-
 γους των γαργαλοῦν τ' αὐτιά τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν ἄλ-
 λων Χριστιανῶν;

Ὡς ἐκ τούτου, τὸ βιβλίον τοῦ Καλομοίρου θὰ ταραξεῖ
 τὰ πνεύματα αὐτά, τὰ ὁποῖα ἔβαλαν τὴν θρησκείαν τοῦ Χρι-
 στοῦ κάτω ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς κοσμικῆς γνώσεως, τοῦ ὀρ-
 θολογισμοῦ, καὶ πού ἀπεχθάνονται καὶ σαρκάζουν κάθε «ὑγι-
 αίνουσαν διδασκαλίαν». Ἡ «ὑγιαίνουσα διδασκαλία» εἶναι
 δι' αὐτοὺς ἀφελῆς ἀντίληψις τῆς θρησκείας, γεμάτη ἀπὸ
 τὰς δεισιδαιμονίας τῆς παραδόσεως.

Ἀληθινά, τί ἤμπορεῖ νὰ εἶναι δι' αὐτούς, ἐκεῖνο πού
 γράφει ἓνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν ἐσπούδασεν εἰς μίαν με-
 γάλην σχολήν, πρὸ πάντων ξένην, ὅπως ὁ Καλόμοιρος;

Μὰ ὁ καλότυχος Καλόμοιρος ἔπυε ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ
 ζῶντος ὕδατος, ἀπὸ τὴν παράδοσιν, καὶ ἐμελέτησε τοὺς Πα-
 τέρας, ἡμέρας καὶ νυκτός. Καὶ ἔχοντας ὁδηγόν του τὴν πί-
 στιν, ἔγινε «διδασκτὸς Θεοῦ». Ὁ Χριστὸς λέγει: «Ὁ ποιμὴν
 ὁ καλός, ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πο-
 ρεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φω-
 νὴν αὐτοῦ». Ἦγουν «οἱ μαθηταί μου ἀκοῦν τὰ λόγια μου μὲ
 ἀπλῆ γνώμη, καὶ τὰ δέχονται στὴν καρδιά τους, χωρὶς νὰ
 τὰ περάσουνε ἀπὸ τὸ περίπλοκο μυαλό τους, κάνοντάς θεω-

ρίες, τὰ δέχονται μὲ τὴν πίστιν, ὅπως κάνουν τὰ ἀθῶα πρόβατα ποὺ ἀκούουν τὴν φωνὴν τοῦ τσομπάνη καὶ τρέχουν κοντά του. Ἡ πίστις κατόπιν ἀνοίγει τὸ στόμα τοῦ πιστοῦ, καὶ τὸ κήρυγμά του εὐρίσκει ἀνοιχτὰς τὰς καρδίας τῶν Χριστιανῶν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶπε: «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος» (Ἰωάν. ζ' 38).

Τοὺς ἀληθινοὺς κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου δὲν τοὺς παραδέχονται οἱ «ἐν μωρᾷ σοφία», οἱ «ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις» διδάσκοντες, καὶ τοῦτο διότι οἱ ἀληθινοὶ αὐτοὶ κήρυκες «οὐ συσχηματίζονται τῷ αἰῶνι τούτῳ» ἀλλὰ μεταμορφοῦνται τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς αὐτῶν» (Ρωμ. ιβ' 2).

Θὰ εὔρουν λοιπὸν εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίο ἀφορμὲς διὰ πολλὰς κατηγορίας, θὰ κατηγορήσουν τὸν συγγραφέα ὅτι δὲν ἔχει τὴν ὑποκριτικὴν προσήνεια, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ ἴδιοι πρὸς τοὺς αἰρετικούς, μ' ὅλον ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος δὲν εἶναι προπετής, ἀλλὰ ἔχει τὴν γενναιότητα τοῦ καλοῦ στρατιώτου τοῦ Χριστοῦ καὶ πορεύεται κατὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος λέγει: «οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ» (Β' Τιμόθ. α' 7).

Ἄλλο ψεγάδι ποὺ θὰ τοῦ εὔρουν εἶναι ὅτι τὸ κήρυγμά του εἶναι ἐμποτισμένον μὲ τὴν θλίψιν τὴν ἐν Χριστῷ, μὲ τὴν χαρμολύπην, ἐνῶ αὐτοὶ εἶναι αἰσιόδοξοι, ἀποβλέποντες εἰς τὰ τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἄλλὰ ἂς κοιτάξουν τί λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ἡ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. Ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται». Ἡ λύπη ποὺ περνᾷ ὁ ἄνθρωπος ποὺ πιστεύει εἰς τὸν Θεόν, εἶναι λύπη τὴν ὁποίαν γλυκαίνει ἡ ἐλπίδα, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι χαρούμενη λύπη, «χαροποιὸν πένθος», καὶ τὸν φέρνει εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του μὲ τὴν μετάνοιαν.

Μακαρίζω τὸν εὐλογημένον τοῦτον νέον (1) ποῦ ἔγραψε ἓνα τόσον ψυχωφελές βιβλίον, εὐωδιάζον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθινῆς Ὁρθοδοξίας. Καὶ δοξάζω καὶ ὑμνῶ τὸ πάντιμον Ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποῖος χαρίζει εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας τοιούτους ἀδάμαντας, ποῦ λάμπουν μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπωλείας. Ἄς εἶναι δοξασμένος καὶ εὐλογημένος ὁ πολυεύσπλαγχνος Κύριος καὶ Θεός μας, ποῦ στηρίζει τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν μας μὲ τέτοιους λίθους, τοὺς ὁποίους «ἀποδοκιμάζουσιν οἱ οἰκοδομοῦντες».

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

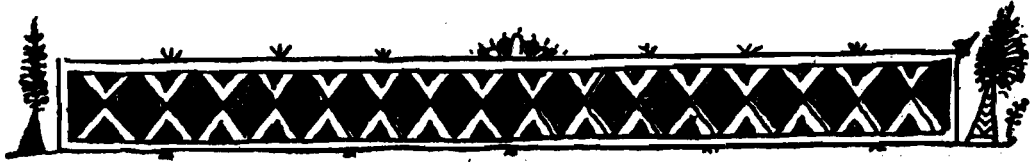
(1) Ἄς μοῦ ἐπιτρέψει ὁ ἀναγνώστης νὰ βάλω ἐδῶ λίγες γραμμές, ἀπὸ ἓνα γράμμα ποῦ μοῦ ἔστειλε ὁ κ. Καλόμοιρος καὶ ποῦ νομίζω πὼς πρέπει νὰ διαβασεῖ:

«...Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια. Εἶναι γιὰ μένα μιὰ ἐνθάρρυνσις, ποῦ τὴν χρειάζομαι πολὺ. Ἐδῶ ποῦ ζῶ δὲν ξέρω κανέναν ποῦ νὰ σκέπτεται ἔτσι καὶ νὰ μὲ καταλαβαίνει. Μὲ τοὺς ἀθέους καὶ τοὺς ἀδιάφορους δὲν συζητῶ. Οἱ εὐσεβεῖς πάλι μὲ κοιτάζουν μὲ δυσπιστία ἢ μὲ καχυποψία. Μόνον δταν διαβάζω τοὺς Πατέρας καὶ τοὺς βίους τῶν Ἀγίων, βρίσκω παρηγοριά. Καμιὰ φορὰ φοβοῦμαι μήπως ἐγὼ βρίσκομαι στὴν πλάνη. Ὅσα ἐγὼ τὰ βλέπω γιὰ σπουδαῖα, ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ θεωροῦν γιὰ τιποτένια, κι ὅσα πάλι τὰ θεωρῶ τιποτένια, ὅλοι οἱ ἄλλοι, εὐσεβεῖς καὶ ἄθεοι, τὰ θεωροῦν σπουδαῖα.

Σὰς εὐχαριστῶ ἀκόμη ποῦ μὲ κάνετε προσεκτικό γιὰ τὴν ἔπαρσιν. Ἔτσι καταλαβαίνω πὼς εἶσαοτε γνήσιος φίλος. Νὰ προσεύχεσθε νὰ μὴν πέσω στὴν ἔπαρσι. Πάντως θὰ πρέπει νὰ εἶμαι πολὺ ἀνόητος ἂν πάθω κάτι τέτοιο. Βλέπω ἔλοκάθαρα πὼς ὅσα γράφω τὰ ἔχω δανεισθεῖ ἀπὸ τοὺς Πατέρας. Τίποτε δὲν εἶναι δικό μου. Γι' αὐτὸ τὰ υπερασπιζομαι μὲ τόσο φανατισμό. Ἐλεγα χθὲς στὴ γυναῖκα μου ὅτι πολλοὶ δὲν ἔχουν ἰδέα ἀπ' αὐτὰ ποῦ γράφω, καὶ ὁμως τὰ ζοῦν. Κ' ἐγὼ ὅλα αὐτὰ τὰ ξέρω, ἀλλὰ δὲν τὰ ζῶ. Γι' αὐτὸ πολλές φορές, ἐκεῖ ποῦ ἔγραφα, μοῦ ἤρθε νὰ τὰ παρατήσω, ἀλλὰ συνέχισα ἐπειδὴ καταλάβαινα πὼς ἔτσι τοῦλάχιστον κατῶρθωνα νὰ συγκεντρῶνω τὴν σκέψη μου στὸν Θεό, ἔστω κι ἂν ἦ ἐμπαθῆς καρδιά μου παρέμενε παγωμένη.

Μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ,

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Α' Ειρήνη χωρίς αλήθεια.

Η τραγική πείρα τῶν τελευταίων γενεῶν ἔφερε στήν ἀνθρωπότητα ἔντονη τή δίψα τῆς εἰρήνης. Τώρα ἡ εἰρήνη θεωρεῖται ἀγαθὸ ὑψηλότερο ἀπὸ πολλὰ ἰδανικά γιὰ τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι ἔχουν εὐχαρίστως τὸ αἷμα τους ἄλλοτε. Σ' αὐτὸ συνετέλεσε πολὺ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ πόλεμος δὲν εἶναι πιά αὐτὸ πού ἦταν πολλές φορές στὸ παρελθόν, δηλαδὴ σύγκρουσις τῆς ἀδικίας μὲ τὴν δικαιοσύνη, ἀλλὰ ἔγινε χωρίς νόημα σύγκρουσις τῆς ἀδικίας μὲ τὴν ἀδικία. Τὸ βίωμα τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ὑποκρισίας, πού μεταχειρίσθηκε ἡ ἀδικία τῶν διαφόρων παρατάξεων, γιὰ νὰ ἐμφανισθῇ στὰ μάτια τῶν ὀπαδῶν τῆς σὰν δικαιοσύνη, ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους νὰ χάσουν τὴν πίστι τους στήν ὑπαρξί τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ μὴ βλέπουν μπροστά τους τίποτε πού νὰ ἀξίζη νὰ τὸ ὑπερασπίσουν. Ἔτσι ὁ πόλεμος ὑπὸ ὁποιανδήποτε μορφῇ φαίνεται στοὺς ἀνθρώπους σὰν κάτι τὸ τελείως παράλογο.

Αὐτὴ ἡ ἀπροθυμία τῆς ἀνθρωπότητος γιὰ τὴν κάθε εἰδους σύγκρουσι θὰ ἦταν κάτι τὸ θαυμάσιο ἐὰν ἦταν γέννημα πνευματικῆς ὑγείας. Ἐὰν εἶχε πάψει νὰ ὑφίσταται ἡ ἀδικία, τὸ μῖσος καὶ τὸ ψέμα, τότε ἡ εἰρήνη θὰ ἦταν τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. Ἡ ἐνότης θὰ ἦταν ἓνα φυσικὸ καὶ ὄχι τεχνητὸ ἀποτέλεσμα. Ὅμως παρατηρεῖται κάτι τὸ τελείως διαφορετικὸ. Σήμερα πού ὅλοι μιλοῦν γιὰ εἰρήνη καὶ γιὰ ἐνότητα, ἡ φιλαυτία καὶ τὰ μῖση, ἡ ἀδικία καὶ τὸ ψέμα, ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ πλεονεξία μεσουρανοῦν. Ὅλοι, ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του, μιλοῦν γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο,

για τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Δὲν ὑπῆρξε ὅμως ποτὲ μεγαλύτερη ὑποκρισία ἀπὸ αὐτὴν τὴν δῆθεν ἀγάπη. Γιατὶ ἡ ἀγάπη πρὸς κάτι τὸ θεωρητικό, πρὸς κάτι τὸ φανταστικό, ὅπως εἶναι ἡ ἔννοια «ἀνθρωπότητος» εἶναι ἐξ ἴσου θεωρητικὴ καὶ φανταστικὴ. Δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συγκεκριμένο ἄνθρωπο ποὺ ἔχουμε μπροστά μας. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη πρὸς ἓνα συγκεκριμένο πρόσωπο, ὅταν ὑπάρχη, εἶναι ἡ μόνη πραγματικὴ. Εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον μας ποὺ ἐζήτησε ὁ Χριστός.

Αὐτὸς ὁ συγκεκριμένος ἄνθρωπος μὲ τὶς ἀτέλειες καὶ τὶς ἀδυναμίες του, ἀντὶ νὰ ἀγαπηθῆ, μισήθηκε στὶς ἡμέρες μας περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά. Καὶ ὄχι μόνον μισήθηκε, ἀλλὰ περιφρονήθηκε καὶ ἐξευτελίσθηκε, θεωρήθηκε ἓνα «πρᾶγμα», χωρὶς ἰδιαίτερη ἀξία, μέσον γιὰ τὴν ἐπίτευξι «ὑψηλῶν» σκοπῶν, ἓνα μόριο τῆς μάζας. Αὐτοὶ ποὺ μιλοῦν περισσότερο γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἐνότητα, εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνοι ποὺ μισοῦν περισσότερο τὸν πλησίον τους, τὸν γνωστό τους. Ἀγαποῦν τὸν ἄνθρωπο: πλᾶσμα τῆς φαντασίας τους, δὲν ἀγαποῦν τὸν ἄνθρωπο: πραγματικότητα. Αὐτὴ ἡ λατρεία τοῦ εἰδώλου «ἄνθρωπος» εἶναι στὴν πραγματικότητα ναρκισσιζμός, εἶναι ἡ λατρεία τοῦ «ἐγώ».

Θὰ ἦταν λοιπὸν ἀφέλεια νὰ πιστέψη κανεὶς ὅτι ἡ φιλειρηνικὴ διάθεσις ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ἀνθρωπότητα σήμερα προέρχεται ἀπὸ ἀγάπη. Ὁχι! Τὰ περὶ ἀγάπης εἶναι ὑποκρισία ἢ αὐταπάτη. Ὁ πόθος τῆς εἰρήνης προέρχεται ἀπὸ τὸ χάσιμο τῶν ἰδανικῶν, ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὴν ἀγάπη τῆς καλοπέρας. Εἶναι ὁ πόθος νὰ μᾶς ἀφήσουν ἡσυχους νὰ ἀπολαύσουμε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς. Εἶναι ἡ κατὰ συνθήκην συνεργασία γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῶν ἀγαθῶν ποὺ χωριστὰ ὁ καθένας δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀποκτήσῃ. Εἶναι ἡ παγκόσμιος συνεννόησις πᾶνω σὲ κάτι ποὺ ἔγινε τὸ πάθος ὀλοκλήρου τῆς γῆς: τὴν φιληδονία καὶ τὴν φιλοῦλία. Εἶναι προῖον τῆς ἀνάγκης.

Ἡ εἰρήνη γιὰ τὴν ὁποία μιλάει σήμερα ὁ κόσμος εἶναι ἡ

άνευ ὄρων συνθηκολόγησις κάθε καλοῦ καὶ τίμιου καὶ μεγάλου καὶ ἡ ἐπικράτησις τῆς μικρότητος, τῆς μετριότητος καὶ τῆς χλιαρότητος. Εἶναι ἡ ἐξάλειψις τῆς προσωπικότητος τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν. Εἶναι μία μαρμελάδα συμβιβασμῶν καὶ ὑπολογισμῶν, μία θάλασσα ὑποκρισίας, ἡ ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀλήθεια, ἡ προδοσία κάθε ἱεροῦ καὶ ὁσίου.

Ὁ πόλεμος εἶναι κάτι τὸ φοβερό, ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κανεὶς δὲν πρόκειται νὰ τὸν ἐξυμνήσῃ. Ὅμως ἡ εἰρήνη ποὺ παζαρεύει ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι κάτι ἀπείρως φοβερότερο. Ὁ πυρετὸς εἶναι κάτι τὸ πολὺ δυσάρεστο, δείχνει ὅμως τουλάχιστον ὅτι ὁ ὀργανισμὸς ἀντιδρᾷ στὸ κακὸ ποὺ τὸν βρῆκε. Ἡ εἰρήνη ποὺ θέλουν νὰ φέρουν δὲν εἶναι δυστυχῶς ἐκείνη ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὴν κατανίκησι τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ ἐκείνη ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἥττα. Εἶναι ἡ ἀπυρεξία τοῦ πτώματος.

Στὸ βάθος ἡ εἰρήνη ποὺ ἐπιδιώκουν οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι μόνον ἡ εἰρήνη τῶν ὄπλων. Εἶναι ἡ εἰρήνη τῆς συνειδήσεως. Θέλουν νὰ εἰρηνεύσῃ τὸ καλὸ μὲ τὸ κακὸ. Ἡ δικαιοσύνη μὲ τὴν ἀδικία, ἡ ἀρετὴ μὲ τὴν ἀμαρτία, ἡ ἀλήθεια μὲ τὸ ψέμα, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ εἰρηνεύσουν κι αὐτοὶ μὲ τὴν συνειδήσί τους.

Β' Δὲν ὑπῆρξε διάσπασις.

Γ τὴν προσπάθεια τοῦ κόσμου γιὰ εἰρηνέυσι, οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ παίζουν σημαντικὸ ρόλο. Μὲ τὸ σύνθημα «Χριστιανοὶ ἐνωθῆτε» ξεκινοῦν γιὰ τὸ παζάρι ὅπου θὰ πουληθῇ ἡ ἀλήθεια.

Κάποτε οἱ Χριστιανοὶ πίστευαν καὶ ἦταν ἔτοιμοι νὰ πεθάνουν γιὰ τὴν πίστι τους. Σήμερα ὁ ζῆλος τους γιὰ τὴν ἀλήθεια ἔχει κρυώσει. Ἀρχισαν νὰ τὴν θεωροῦν σὰν κάτι τὸ δευτερεύον. Βρίσκουν τὶς διαφορὰς τῶν «Ἐκκλησιῶν», γιὰ τὶς ὁποῖες ἄλλοτε πρόθυμα θυσιαζόντουσαν οἱ μάρτυρες, ἐξω-

ρίζοντο οἱ Πατέρες, ἀκρωτηριάζονταν οἱ πιστοί, σὰν ἀσήμαντες καὶ ἀνάξιες λόγου.

Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι νοσηροὶ καὶ ἀδιόρθωτοι αἰσθηματῖαι, πὺ νομίζουν ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι μία δεοντολογία πὺ ἀφορᾷ στὶς ἀνθρώπινες σχέσεις. Οἱ ἄλλοι ἐπιδιώκουν πολιτικούς σκοποὺς καὶ σκοτεινὰ συμφέροντα. "Οἱοι μαζί κτίζουν τὴν πόλι τοῦ ἀντιχρίστου. Ζητοῦν τὴν ἔνωσι ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἀλήθεια, ζητοῦν τὸ ἐξωτερικὸ πλησίασμα ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ διάστασι, ζητοῦν τὸ γράμμα ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ πνεῦμα.

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐλπίζουν ὅτι αὐτὸ πὺ ἀπέτυχε τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ σχίσματος, θὰ ἐπιτευχθῆ τώρα πὺ οἱ δογματικὲς διαφορὲς καὶ οἱ διαφορὲς τῆς νοοτροπίας ἔγιναν, μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων, ἀπὸ χάσματα ὠκεανοί;

Καὶ μόνον τὸ γεγονός ὅτι μιλοῦν γιὰ ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν δείχνει ὅτι ἡ σκέψι τους εἶναι τελείως ἀντιχριστιανική. Παραδέχονται ἔτσι ὅτι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, τὴν ὁποῖαν ὁμολογοῦμε στὸ σύμβολο τῆς πίστεώς μας, ἔχει πάψει νὰ ὑπάρχει, ὅτι ἔχει διασπασθῆ σὲ πολλὲς Ἐκκλησίες πὺ δὲν εἶναι πιά καθολικὲς, δὲν περιέχουν δηλαδὴ ὁλόκληρη τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν Χάρι, ὅπως οἱ τοπικὲς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ ἓνα μικρὸ ἢ μεγάλο μέρος αὐτῶν. Κατὰ συνέπειαν παραδέχονται ὅτι ἡ ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει πιά ἐπάνω στὴ γῆ, καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθε ἐπὶ ματαίῳ. Γιατὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀνακάτεμα τῆς ἀλήθειας μὲ τὸ ψέμα, εἶναι ἀδύνατον νὰ ξαναβρεθῆ ἡ ἀλήθεια, περὶ τῆς ὁποῖας ἦλθε νὰ μαρτυρήσῃ ὁ Χριστὸς, καὶ ἐπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ ξαναβρεθῆ ὁ Χριστὸς πὺ εἶναι ὁ ἴδιος ἡ ἀλήθεια.

Ἄλλὰ τότε γιατί εἶπε ὁ Χριστὸς ὅτι θὰ εἶναι μαζί μας μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; «Καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος». Γιατὶ εἶπε ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο θὰ ὁδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς πᾶ-

σαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι οὔτε οἱ πύλες τοῦ Ἄδου δὲν θὰ μπορέσουν νὰ καταβάλουν τὴν Ἐκκλησία;

Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἔχει διασπασθῆ—καὶ γιὰ νὰ χρειάζεται ἐνωσι θὰ πῆ πῶς ἔχει διασπασθῆ — τότε ὅλα αὐτὰ ποὺ ὑποσχέθηκε ὁ Χριστός, βγῆκαν ψέματα! Ἄλλὰ ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἡ Ἐκκλησία ζῆ καὶ θὰ ζῆ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀδιάσπαστος καὶ ἄτρωτος κατὰ τὴν ὑπόσχεσι τοῦ Κυρίου. Ὅσοι μιλοῦν γιὰ «Ἐνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀπλῶς ἀρνοῦνται τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία του.

Ὅταν ἓνας Ὁρθόδοξος Πατριάρχης δέχεται νὰ μετέχη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία στὸ Προτεσταντικὸ Οἰκουμενικὸ Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν σὰν μία ἀπὸ τὶς πολλές «Ἐκκλησίες», τί ἄλλο κάνει παρὰ νὰ ὁμολογῆ ἐπισήμως, ὅπως οἱ Προτεστάνται, τὴν ὑπαρξὴ πολλῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἄρα τὴν διάσπασι τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας; Τί ἄλλο κάνει παρὰ νὰ ἀρνηθῆται τὸν Χριστό;

Ἄλλὰ στὴν ἀνίερη προσπάθειά τους οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ φέρνουν γιὰ σύμμαχο τὰ λειτουργικὰ κείμενα καὶ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο. Πράγματι ὁ Χριστὸς προσευχήθηκε γιὰ τοὺς μαθητάς του «ἵνα ὧσιν ἓν» καὶ ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται σὲ κάθε Λειτουργία «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως».

Δὲν σημαίνουν ὅμως αὐτὰ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εὐχεται νὰ ἐνωθοῦν κάποτε οἱ χριστιανοὶ μὲ ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις στὴν πίστη τους. Δὲν ἀναφέρεται σὲ ἐπιδιώξεις συμβατικῶν συμφωνιῶν μὲ τὶς ὁποῖες διάφορα ἑτερόκλητα στοιχεῖα «ἐνώνονται». Δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὰ «πρωτόκολλα» γιὰ συμμαχία ἢ συμφωνία ἢ καὶ ἐνωσι, ποὺ ὑπογράφονται ἔπειτα ἀπὸ πολλές διαπραγματεύσεις, μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν. Ὅχι, τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν σημαίνουν οἱ φράσεις αὐτές. Ἡ Ἐκκλησία εὐχεται στὸν Θεὸ ὄχι νὰ ἐνωθοῦν διάφορα ἑτερόκλητα στοιχεῖα, ἀλλὰ νὰ γίνουιν ὅλοι ΕΝΑ. Νὰ δεχθοῦν δηλαδὴ ὅλοι τὴν ἀλήθεια καὶ μὲ πολλὴ συντριβὴ καὶ ταπείνωσι νὰ προσπέσουν στὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ ἀριθμηθοῦν

μεταξὺ τῶν μελῶν της. Νὰ καταλάβουν τὴν πλάνη τους κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ἔζησαν καὶ νὰ σπεύσουν στὸ φῶς καὶ στὴν ἀλήθεια, δηλαδὴ στὴν Ἐκκλησία. Αὐτὸ εὐχεται ἡ Ἐκκλησία. Ὅ,τι ἀκριβῶς εὐχεται καὶ στὴν Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου: «τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε καὶ συναψον τῇ ἀγία σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ». Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἔ ν ω σ ι ς τὴν ὁποίαν εὐχεται καὶ τὴν ὁποίαν δέχεται ἡ Ἐκκλησία.

Αὐτὴ μόνον ἡ εὐχὴ καὶ ἡ ἐπιθυμία προέρχεται ἀπὸ γνήσια ἀγάπη, γιατί ζητάει τὴν ἰατρεία τῶν ἀσθενῶν καὶ ὄχι τὴν ἐξαπάτησί τους.

Γ' Προσφορά, ὄχι συζήτησις.

Μερικοὶ ἀφελεῖς Ὀρθόδοξοι νομίζουν ὅτι τὸ πλησίασμα αὐτὸ τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν γίνεται μὲ σκοπὸ τὴν ἔνωσι ἀλλὰ μὲ σκοπὸ τὴ διαφώτισι, τὴν ἱεραποστολὴ πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους. «Εἶναι, λένε, αὐτὲς ἐκδηλώσεις ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας». «Ἐὰν κλειστοῦμε στὸ «καβούκι» μας, λένε συχνά, ἐὰν δὲν πηγαίνουμε στὰ διεθνῆ συμβούλια καὶ δὲν στέλνουμε παρατηρητὰς στὶς Παπικὲς συνόδους κ.τ.λ. τότε πῶς θὰ γνωρίσουν οἱ Δυτικοὶ τὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία καὶ πῶς θὰ προσελκυσθοῦν πρὸς αὐτήν;»

Πῶς ὅμως θὰ διδαχθοῦν οἱ Δυτικοὶ ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία καὶ Ἀληθινὴ ὅταν τὴν βλέπουν νὰ συναναστρέφεται μὲ τὶς ψεύτικες «Ἐκκλησίες» σὰν ἴσος πρὸς ἴσον; Δὲν θὰ νομίσουν μᾶλλον ἔτσι πῶς ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι σὰν καὶ τὶς ἄλλες σχετικὴ καὶ μερικὴ; Ἡ μήπως εἶναι λογικὸ νὰ ἐλπίση κανεὶς ὅτι τὰ συμβούλια αὐτὰ φανατικῶν ρασοφόρων καὶ παστόρων μποροῦν ποτὲ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀλήθεια; Κολακεύουν μόνον τοὺς Ὀρθοδόξους, καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ τοὺς προσελκύσουν πρὸς τὸ μέρος τους. Ἄν εἶχαν πραγματικὴ νοσταλγία γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία καὶ ἤθελαν νὰ τὴν γνω-

ρίσουν, δὲν θὰ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ τὰ συμβούλια καὶ τὶς συνεδριάσεις. Θὰ πήγαιναν νὰ πιοῦν ἀπὸ τὶς πηγές της, ἀπὸ τοὺς Πατέρας καὶ τοὺς ἁγίους της.

Ὅχι! Ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ νὰ πείσης τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν ἀλήθεια εἶναι νὰ πιστεύης ὁ ἴδιος σ' αὐτήν. Νὰ μὴν τὴν συζητῆς, ἀλλὰ νὰ τὴν ὁμολογῆς μόνον. Τὰ συνέδρια καὶ τὰ συμβούλια συζητοῦν τὴν ἀλήθεια. Αὐτὸ ὅμως εἶναι προδοσία. Γιατὶ δὲν πρόκειται ἐκεῖ γιὰ διάλογο καὶ νουθεσίες πρὸς αἰρετικούς, ἀλλὰ γιὰ συζήτησι μὲ «Ἐκκλησίες». Ὁ Χριστὸς δὲν ζητάει συζητητὰς ἀλλὰ ὁμολογητὰς. Ἡ ἀλήθεια ποὺ μᾶς ἐδίδαξε δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ συζητοῦνται. Στὰ διάφορα οἰκουμενικὰ συνέδρια ἢ συζητήσεις παίρνει τὴν μορφή ἐμπορίου ὅπου γίνεται ἀνταλλαγή ὑποχωρήσεων στὰ ζητήματα τῆς πίστεως γιὰ νὰ ἐπέλθῃ μιὰ τελικὴ συμφωνία. Κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες, καὶ μόνῃ ἢ προσέλευσις ἐνὸς Ὁρθόδοξου σ' ἓνα οἰκουμενικὸ συμβούλιο εἶναι προδοσία τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ Χριστοῦ στοὺς ἀπίστους ἀντὶ τριάκοντα ἀργυρίων. Γιατὶ, προσερχόμενος ὁ Ὁρθόδοξος, ὁμολογεῖ τὴν πίστη του συζητήσιμη, καὶ ἀφήνει νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ἂν τοῦ δοθοῦν ἱκανοποιητικὰ ἀνταλλάγματα θὰ κἀνῃ καὶ αὐτὸς ὑποχωρήσεις.

Ἄν ὅσοι μιλοῦνε σήμερα γιὰ ἔνωσι, ὁμολογοῦσαν ἀντὶ αὐτοῦ τὴν Ὁρθοδοξίαν ὡς τὴν μόνῃ καὶ ἀπόλυτη ἀλήθεια καὶ ἤρνοῦντο κάθε ἐπίσημο καὶ ἀνεπίσημο ἐκκλησιαστικὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς αἰρετικούς, χωρὶς νὰ φοβοῦνται νὰ τοὺς ὀνομάσουν ἔτσι, τότε ἡ φωνὴ τους θὰ ἀκουγόταν πολὺ πιὸ μακριά, καὶ τὸ σπουδαιότερο: θὰ γινόταν σεβαστὴ καὶ θὰ ἔβαζε σὲ σκέψεις. Ἐνῶ τώρα ἡ φωνὴ τους εἶναι φωνὴ συμβιβασμῶν, φωνὴ ποὺ δὲν συγκινεῖ, φωνὴ ποὺ δὲν τὴν σέβεται στὸ βάθος κανεὶς.

Οἱ Πατέρες δὲν συζητοῦσαν μὲ τοὺς αἰρετικούς. Ὁμολογοῦσαν τὴν ἀλήθεια καὶ ἀνέτρεπαν τοὺς ἰσχυρισμούς των, χωρὶς εὐγένειες καὶ φιλοφρονήσεις. Ποτὲ δὲν ἤλθαν σὲ συνεννοήσεις μὲ αἰρετικὰς «Ἐκκλησίες». Ὁ διάλογος ἦταν πάν-

τοτε δημόσιος καὶ ἀπέβλεπε στὴν σωτηρία ἢ τὸν καταρτισμὸ ψυχῶν. Δὲν μιλοῦσε ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μὲ τὶς «Ἐκκλησίες» τῶν αἰρετικῶν. Δὲν ἦταν συζητήσεις Ἐκκλησίας μὲ Ἐκκλησίες ἀλλὰ διάλογος τῆς Ἐκκλησίας μὲ ψυχές ποὺ εἶχαν χάσει τὸν δρόμο τους. Ἡ Ἐκκλησία δὲν συζητᾶ, γιατί δὲν ἀναζητᾶ. Ἀπλῶς δίδει, γιατί ἔχει τὸ πᾶν.

Δ' Σωτηρία ἐκ τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ γιατί συγκινοῦνται τόσο εὐκολα οἱ Χριστιανοί μας ἀπὸ τὰ κηρύγματα περὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀντὶ νὰ γεμίζουν μὲ ζῆλο γιὰ τὴν μετάγγισι τῆς ἀληθείας σ' αὐτὸν τὸν κόσμο ποὺ τόσο πολὺ τὴν στερήθηκε, πιπιλίζουν συνεχῶς τὴν καραμέλα τῆς εἰρήνης, ζυγίζοντας νὰ δοῦν ἂν εἶναι περισσότερα αὐτὰ ποὺ χωρίζουν ἢ αὐτὰ ποὺ ἐνώνουν τοὺς Χριστιανούς; Γιατί στερήθηκαν οἱ ἴδιοι τὴν γνῶσι τῆς ἀλήθειας. Μέλη οἱ περισσότεροι κοινωνικο - χριστιανικῶν ὀργανώσεων καὶ ἀδελφοτήτων, κατηχήθησαν ἀπὸ τὰ μικρά τους χρόνια σὲ ἓνα ἠθικο-φιλοσοφικὸ σύστημα μὲ ἐπίχρισμα χριστιανικό, ποὺ ἄφηνε νὰ ἐννοηθῆ ὅτι σκοπὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι νὰ ἐπιτύχη τὴν εἰρηνικὴ καὶ ἀγαπημένη συμβίωσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ αἰωνιότης καὶ ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ ἦταν πράγματα τόσο μακρινὰ γιὰ τοὺς Χριστιανούς αὐτοὺς καὶ συχνὰ τόσο ἀδιάφορα. Οἱ περισσότεροι, ὄντες ἐξωστρεφεῖς, ἀνθρωποὶ τῆς δράσεως, ἦλθαν στὸν Χριστιανισμό γιὰ νὰ βροῦν ἓναν ὀργανωμένον καὶ καθωδηγημένον *modus vivendi*, ἓναν τρόπο γιὰ νὰ ζήσουν ὡς καλοὶ καὶ τίμιοι πολῖται ἐπάνω σὲ τούτη τὴ γῆ. Ὁ Θεὸς εἶναι γιὰ τοὺς τέτοιους ἀνθρώπους ὁ Μέγας Ἰππρέτης τῶν προσωπικῶν συμφερόντων τους, ἡ δὲ αἰώνιος ζωὴ μιὰ καλὴ ἀλλὰ εὐτυχῶς μακρινὴ ἐλπὶς ἀποκαταστάσεως.

Σὲ Χριστιανούς σὰν κι αὐτοὺς τὰ κηρύγματα περὶ ἐνότητος πιάνουν πολὺ εὐκολα ρίζες. Πόσο καλὸ θὰ εἶναι, ἀληθι-

νά, νὰ ἐπεκταθῆ σὲ παγκόσμιο κλίμακα ὁ κύκλος τῶν δικῶν μας ἀνθρώπων, τῶν τίμιων καὶ ἐνάρετων μὲ τοὺς ὁποίους νὰ ἔρχεται κανεὶς σὲ συναλλαγές, χωρὶς τὸν φόβο μήπως τὸν γελάσουν, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἔχουμε ἀγαθές καὶ εἰρηνικὲς σχέσεις, χωρὶς ποτὲ νὰ κινδυνεύσουμε νὰ διωχθοῦμε ἢ νὰ χρειασθῆ νὰ ἀγωνισθοῦμε; Ὅσο γιὰ τὴν ἀλήθεια, «τί ἐστὶν ἀλήθεια;» Πιστεύουμε ὅλοι στὸν Χριστό, αὐτὸ ἀρκεῖ. Ἐξ ἄλλου ὁ κόσμος σήμερα ἀντιμετωπίζει δύσκολους καιροὺς. Πρέπει τὸ γρηγορώτερο νὰ ἐνωθοῦν οἱ Χριστιανοὶ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κομμουνισμὸ π. χ. «Ποιὸς θὰ καθοδηγήσῃ καὶ ποιὸς θὰ σώσῃ τὸν σύγχρονο αὐτὸν κόσμος;» ἐρωτοῦν. «Μόνον μία ἐνωμένη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία» ἀπαντοῦν.

Ἄλλὰ ὁ Χριστὸς δὲν ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἐν τῷ πονηρῷ κείμενον κόσμον, ἀλλὰ γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς δικούς του ἀπὸ τὸν κόσμον, γιὰ νὰ τοὺς τραβήξῃ ἀπὸ τὴν παράταξη τοῦ πονηροῦ, νὰ τοὺς ἐνώσῃ μαζί του καὶ νὰ τοὺς θεώσῃ κατὰ χάριν, καὶ μαζί μ' αὐτοὺς νὰ σώσῃ ὁλόκληρο τὴν στενάζουσα κτίσι. Ὁ κόσμος βαδίζει τὸν δρόμον τοῦ θανάτου. Αὐτὸς εἶναι ἡ παράταξις τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τούτου, ἡ παράταξις τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Θεοῦ. «Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ δι' οὓς δέδωκάς μοι».

Αὐτοὶ ὅμως ἐρωτοῦν περὶ τοῦ κόσμου, καὶ θυσιάζουν, γιὰ τὸ χατήρι τῆς διαβολικῆς αὐτῆς παρατάξεως πού ποτὲ δὲν πρόκειται νὰ σωθῆ, τὰ διαμάντια τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ βιοτῆς. Γιατὶ περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Δὲν τὴν ζητάει ὁ Χριστὸς τὴν λεγόμενὴ «ἐνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν», ἀλλὰ ὁ κόσμος. Δὲν ζητάει ὁ Χριστὸς τὴν ἐνωσι τῆς ψευτιᾶς μὲ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ὁ κόσμος, πού ζητάει νὰ νοθεύσῃ τὴν ἀλήθεια, νὰ τὴν κἀνῃ σχετικὴ καὶ μερικὴ. Γι' αὐτὸ ὅταν ἡ συζήτησις ἔλθῃ γιὰ τὴν ἐνωσι «τῶν Ἐκκλησιῶν», βλέπει κανεὶς νὰ τὴν ὑποστηρίζουν μὲ ἐνθουσιασμὸ ἄνθρωποι πού ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἐνδιαφέρθησαν γιὰ τὰ τῆς θρησκείας. Ἡ ἐνωσις εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος ἐξουδετερώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, πού ἀνεκάλυψε ἡ παράταξις τοῦ διαβόλου, ἡ ἀρχὴ τοῦ ξεφτίσματός

του καὶ ἡ ὑποταγή του στὰ θελήματα τῆς πολιτικῆς, ἡ μετατροπή του σὲ ὑπηρετὴ τῶν συμφερόντων τοῦ κόσμου.

Μὲ τὴν ἔνωσι ὁ Χριστιανισμὸς ἴσως νὰ ἀποκτήσῃ μεγαλύτερη κοσμικὴ ἰσχύ, θὰ χάσῃ ὅμως ὅλη τὴν πνευματικὴ του δύναμι, αὐτὴν ἀκριβῶς ποὺ ἐνοχλεῖ τὸν κόσμο. Μήπως δὲν ἔγινε ἤδη αὐτὸ μέσα στὴν Καθολικὴ «Ἐκκλησία»; Ἡ δίψα τῶν Παπικῶν γιὰ κοσμικὴ ἰσχύ τοὺς ἔκανε νὰ κατεβοῦν στὸν στίβο τῶν πολιτικῶν ἐλιγμῶν, ἀπ' ὅπου βγῆκαν ὑπηρετὰι τῶν μεγάλων πολιτικῶν ρευμάτων.

“Ὅσοι μιλοῦν γιὰ τὴν ἔνωσι δὲν ἔχουν καταλάβει γιατί ἦρθε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο. Νομίζουν ὅτι ἦλθε νὰ κηρύξῃ ἕνα ἠθικοπλαστικὸ κήρυγμα σὰν τὰ δικά τους. “Ὅτι ἦλθε γιὰ νὰ μᾶς μάθῃ πῶς νὰ ζοῦμε ἐπάνω σ' αὐτὴν τὴν γῆ σὰν καλοὶ πολῖτες. Τὸν ἔχουνε γιὰ μεγάλο νομοθέτη, τὸν μεγαλύτερο ἴσως τῶν αἰώνων. Λένε καὶ ξαναλένε ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἀκολουθήσουν τὸν νόμο τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ ἔλθῃ, ἐπὶ τέλους, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπάνω στὴ γῆ. “Ἄλλοι μιλοῦνε «γιὰ μιὰ Χριστιανικὴ Ἑλλάδα» ἄλλοι γιὰ «Χριστιανικὲς Δημοκρατίες», ἄλλοι γιὰ Χριστιανικὰ Βασίλεια, καὶ δὲν καταλαβαίνουν ὅλοι αὐτοὶ πόσο μοιάζουν οἱ προσδοκίαι τους μὲ τίς προσδοκίαις τῶν Ἑβραίων, ποὺ ἤθελαν τὸν Μεσσία ἐπίγειο Βασιλέα.

Δὲν θέλουν τὸν Χριστὸ ὅπως εἶναι, δὲν θέλουν τὸν Χριστὸ ποὺ ἀρνήθηκε νὰ ὑποκύψῃ στοὺς πειρασμοὺς ποὺ τοῦ ἔβαλε ὁ διάβολος στὴν ἔρημο. Θέλουν ἕνα Χριστὸ ποὺ νὰ ἔχῃ ὑποκύψει σ' αὐτούς. Θέλουν ἕναν Χριστὸ ὀρεγόμενο τὰ βασίλεια τῆς γῆς. “Ἐνα Χριστὸ ποὺ νὰ κἀνῃ τίς πέτρες ψωμιὰ γιὰ νὰ χορτάσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. “Ἐναν Χριστὸ ποὺ νὰ καταπλήξῃ τὸν κόσμο μὲ θαύματα ποὺ ἐμπνέουν τὸ δέος καὶ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὑποταχθοῦν. Μὲ ἄλλα λόγια, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν προσμένουν τὸν Χριστὸ ἀλλὰ τὸν ἀντίχριστο. Ὁ Χριστὸς θὰ μείνῃ μέχρι τὴν Δευτέρα Παρουσία ταπεινὸς καὶ κρυμμένος, μακριὰ ἀπὸ τίς γῆινες ἐξουσίαις, μακριὰ ἀπὸ τίς γῆινες ἀνέσεις, χωρὶς νὰ ἀναγκάζῃ κανέναν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ ζητώντας ἀπ' αὐτοὺς ποὺ θὰ ῥθοῦνε κον-

τά του νὰ τοῦ μοιάζουσι στὴν ταπείνωση καὶ στὴν ἀφάνεια καὶ νὰ μὴ περιμένουν τίποτε τὸ γήϊνο.

Οἱ «Χριστιανοὶ» ποὺ μιλοῦν γιὰ «κράτος τοῦ Θεοῦ», «Χριστιανικὲς Ἑλλάδες», «Παγκόσμιον Χριστιανισμὸν» καὶ «Ἐνωσὶ Ἐκκλησιῶν», τέτοιον Χριστὸ δὲν τὸν θέλουν. Αὐτοὶ εἶναι, σὰν τὸν Μεγάλον Ἱεροεξεταστὴν τοῦ Ντοστογιέφσκου, ἔτοιμοι ν' ἀνεβάσουσι στὴν πυρὰ τὸν Χριστὸν γιὰτὶ ἀνατρέπει τὰ σχέδιά του, ποὺ τόσοι αἰῶνες μὲ ἐπιμονὴ καλλιέργησαν. «Ἦρθες καὶ μᾶς δίδαξες ἕνα Χριστιανισμὸν ἀπάνθρωπον καὶ σκληρόν», λέγει ὁ Ἱεροεξεταστὴς στὸν Χριστόν «κ' ἐμεῖς τόσοι αἰῶνες τώρα πασχίσαμε νὰ τὸν κάνουμε θρησκείαν ἀνθρώπιναν, καὶ τώρα ποὺ τὸ πετύχαμε, ἦρθες νὰ χαλάσῃς τοὺς κόπους τόσοι αἰῶνων; Ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃς. Αὔριο θὰ διατάξω νὰ σὲ κάψουν σὰν αἵρετικόν».

Ναί, οἱ ἄνθρωποι θέλουν ἕνα Χριστὸν ποὺ νὰ μιλά γιὰ τούτη τὴ ζωὴ καὶ ὄχι γιὰ τὴν ἄλλην, θέλουν ἕνα Χριστὸν ποὺ νὰ προσφέρῃ τὰ ἀγαθὰ ἐτούτης τῆς ζωῆς καὶ ὄχι τὰ ἀγαθὰ τῆς ἄλλης. Δὲν θέλουν πλοῦτον ποὺ δὲν πιάνεται καὶ δὲν ζυγίζεται, ἀλλὰ πλοῦτον χειροπιαστόν. Δὲν τὸν θέλουν ἀρχηγὸν τοῦ Μέλλοντος Αἰῶνος ἀλλὰ ἀρχηγὸν τοῦ νῦν αἰῶνος.

Νὰ γιὰτὶ δὲν νοιάζονται γιὰ τὸ τί θὰ γίνῃ ἢ ἀλήθεια ὅταν θὰ ἐνωθοῦν ὅλες οἱ ἀλλοπρόσαλλες καὶ δῆθεν «Χριστιανικὲς» Ἐκκλησίαι, ὕστερα ἀπὸ χίλιες δυὸ ὑποχωρήσεις καὶ χίλιους δυὸ συμβιβασμούς. Νὰ γιὰτὶ δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ τί θὰ γίνῃ ἢ ἐν Χριστῷ ζωὴ ὕστερα ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν στὸν κατακάθαρον χώρον τῆς Ὀρθοδοξίας τόσοι καὶ τόσοι θρησκευτικῶν βαρβάρων καὶ πνευματικῶν παλίμπαιδων. Ἡ ἀλήθεια δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει, ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει, οὔτε ἢ ἐν Πνεύματι καὶ Χάριτι ζωὴ. Τοὺς ἐνδιαφέρει μόνον ἢ ἐπίγεια δύναμις ποὺ δίνει ἢ ἐνότητος καὶ ἢ κοσμοκρατορία κάτω ἀπὸ μιὰ ἐνιαίαν κοσμοθεωρίαν.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θέλουν νὰ λέγωνται Χριστιανοὶ χωρὶς νὰ εἶναι. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς πιστεύουν ὅτι εἶναι γνήσιοι Χριστιανοί, γιὰτὶ τὸν Χριστιανισμὸν τὸν ἀγνοοῦν καὶ τὸν

συγγέουν με φιλοσοφικές θεωρίες, με «κοσμοθεωρίες», όπως τους άρέσει να λένε. Στην πραγματικότητα είναι όπαδοί του αντιχρίστου, σαν τους Έβραίους της εποχής του Χριστού, σαν τους Έβραίους κάθε εποχής.

Οι Έβραίοι περίμεναν τον Μεσσία επί αιώνες, και όταν ήλθε, δεν τον δέχτηκαν, αλλά τον κρέμασαν επάνω στον σταυρό. Γιατί άρα γε; Γιατί ο Χριστός δεν ήταν αυτό που περίμεναν. Γι' αυτό και στο πρόσωπό του δεν μπόρεσαν να αναγνωρίσουν τον Μεσσία. Αυτόι περίμεναν έναν επίγειο βασιλιά, κατακτητή του κόσμου. Περίμεναν αυτόν που θα ύποτασσε κάτω από τα πόδια του λαού του Ίσραήλ τις φυλές όλου του κόσμου, που θα ανάγκαζε τους κοσμοκράτορες Ρωμαίους να πέσουν να τον προσκυνήσουν, που θα έδινε στους όπαδούς του δύναμι και δόξα.

Όταν είδαν αυτόν τον φτωχό και ταπεινό, τον πρᾶο και εἰρηνόχυτο, που δεν προσέφερε επίγεια αγαθά, αλλά μιλούσε για τὰ οὐράνια, και ὄχι μόνον αυτό, αλλά που τους ζητούσε ακόμη να στερηθοῦν τὰ επίγεια και χειροπιαστά για να μπόρουν ελεύθεροι να φθάσουν στα έπουράνια και άπιαστα, κατάλαβαν ὅτι δεν ήταν γι' αυτούς. Αυτός δεν ήταν ὁ Μεσσίας που περίμεναν, αλλά ακριβῶς τὸ αντίθετο. Αυτός που ἀρνήθηκε να κάνη τις πέτρες ψωμιὰ για να χορτάσουν ὅλοι, αυτός που ἀρνήθηκε να καταπλήξη τὰ πλήθη με τὴν δύναμί του και δεν δέχθηκε να ύποτάξη τὰ βασίλεια τῆς γῆς, δεν ήταν κατάλληλος για ἀρχηγός τους. Γι' αυτό τον σταύρωσαν και ἄρχισαν να περιμένουν κάποιον ἄλλον. Και τον περιμένουν ακόμη. Και μαζί με τους Έβραίους, περιμένουν τον Μεσσία τῶν Έβραίων ἑκατομμύρια λαός, που οἱ περισσότεροι λέγονται Χριστιανοί. Και δεν ἔχουν ἰδέα ὅτι περιμένουν τον ἴδιο Μεσσία που περιμένουν και οἱ Έβραίοι.

Ε' 'Ο 'Αντίχριστος.

¶ ὁ τραγικὸν εἶναι ὅτι ὁ Μεσσίας αὐτὸς ποὺ περιμένουν οἱ Ἑβραῖοι, θὰ ἔρθῃ. Τὸ εἶπε τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ στόμα τῶν ἀποστόλων του, εἶναι γραμμένο στὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁ Μεσσίας τῶν Ἑβραίων θὰ ἔλθῃ. Αὐτὸς θὰ τοὺς δώσῃ τὸ ψωμὶ ποὺ ἀρνήθηκε νὰ τοὺς δώσῃ ὁ Χριστός, καὶ μαζί μ' αὐτὸ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ποὺ πύθησαν καὶ δὲν τοὺς ἔδωσε Ἐκεῖνος. Αὐτὸς θὰ τοὺς καταπλήξῃ μὲ σημεῖα καὶ τέρατα ποὺ θὰ τὰ φοβηθοῦν καὶ θὰ τὰ θαυμάσουν οἱ ἄνθρωποι ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ θὰ ῥθουν, σέρνοντας, νὰ πέσουν στὰ πόδια του. Αὐτὸς θὰ ἐνώσῃ σὲ ἓνα Κράτος ὅλα τὰ ἔθνη καὶ τὶς φυλές τῆς γῆς, ὅλα τὰ βασιλεία τοῦ κόσμου. Αὐτὸς θὰ γεμίσῃ χαρὰ τὶς καρδιές τῶν Νομικῶν καὶ τῶν Φαρισαίων. Τὶς καρδιές τῶν κάθε φυλῆς «Ἑβραίων». Ναί, ὁ Μεσσίας τῶν Ἑβραίων θὰ ἔλθῃ. Θὰ εἶναι αὐτὸ ποὺ δὲν εἶναι ὁ Χριστός, καὶ δὲν θὰ εἶναι αὐτὸ ποὺ εἶναι ὁ Χριστός. Θὰ εἶναι ὁ Ἀντίχριστος.

«Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστί, καὶ καθὼς ἤκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται...» (Ἰωάν. Α' β' 18).

«Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ. Μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας. Μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου

γένηται· και τότε αποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ και καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. Οὗ ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει και σημείοις και τέρασι ψεύδους, και ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· και διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ». (Β' Θεσσ., β' 1-12).

Ὁ ἀντίχριστος δὲν θὰ φανερωθῇ μέσα στὴν ἱστορία μὲ τρόπο φοβερὸ και συγκλονιστικὸ, ὥστε ὅλοι νὰ καταλάβουν ποιὸς εἶναι, οὔτε θὰ ἔχη ἄσχημη ὄψι, οὔτε θὰ κάνη ἀνήθικα ἔργα. Θὰ ἔλθῃ ἔτσι, πού πολὺ λίγοι θὰ καταλάβουν ποιὸς εἶναι. Θὰ ἔλθῃ ὕστερα ἀπὸ μιὰ μακριὰ προετοιμασία αἰῶνων, πού ἄρχισε ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς Ἐκκλησίας και πού συνεχίζεται μὲ αὐξάνουσα πρόοδο μέχρι σήμερα. Ἡ ἀνθρωπότης θὰ δῆ στὸ πρόσωπό του τὸν μεγαλύτερο εὐεργέτη της.

Τόσοι αἰῶνες ἀποστασίας ἔχουν καλλιεργήσει πιά τὴν ἀνθρωπότητα και τὴν ἔχουν ὠριμάσει γιὰ νὰ τὸν δεχθῇ. Ἡ ἀνθρωπότης τὸν περιμένει σὰν τὸν ἰδανικὸ ἀρχηγό της. Ὅλες οἱ ἐξελιξίσεις τῆς ἱστορίας στὸν ἀντίχριστο φέρνουν.

ΣΤ' Τὸ μυστήριον τῆς ἀνομίας.

Ο Καθολικισμὸς ἄφησε τὸ κοσμικὸ πνεῦμα νὰ διαποτίζη τὴν Χριστιανωσύνη τῆς Δύσεως. Μετεμόσχευσε στὴν σκέψι τῶν Χριστιανῶν τὸν ὀρθολογισμὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων και τὴν εἰδωλολατρικὴ τους διάθεσι. Στὸ τέλος, μὲ τὸ ἀλάθητο τοῦ Πάπα ἔφερε τὸ μηχανικὸ στοιχείο στὶς σχέσεις τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, διδάσκοντας, ὅτι ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε νὰ ὁμιλῇ μὲ τὸ στόμα ἀμαρτωλῶν και ὑπερηφάνων ἀνθρώπων, ὅπως ἦταν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πάπες.

Ἐολοκλήρωσις τῆς πρὸς τὴν εἰδωλολατρία στροφῆς τοῦ Δυτικοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου ὑπῆρξε ἡ Ἀναγέννησις καὶ ὁ Οὐμανισμός. Ἦταν στὸ βάθος ἐκδήλωσις μιᾶς ἀπογοητεύσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἑναν νοθευμένο Χριστιανισμό. Σήμερα ὁ Οὐμανισμὸς ἔγινε θρησκεία τῆς ἐποχῆς, κηρυττόμενος, δυστυχῶς, καὶ ἀπὸ τοὺς λεγομένους Χριστιανούς ὡς «Ἑλληνο-χριστιανικὸς πολιτισμός».

Ἐ Προτεσταντισμὸς τράβηξε μὲ συνέπεια ὡς τὰ ἄκρα τὸν Παπικὸ ὀρθολογισμό. Ἀρνήθηκε τὴν ἀγιότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν καθοδήγησί της ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, γιὰ τὴν «Ἐκκλησία» τῆς Δύσεως δὲν ἔβλεπε οὔτε ἀγιότητα, οὔτε ἀλήθεια. Κατήργησε ἔτσι τὴν παράδοσι καὶ ἄφησε τοὺς πιστοὺς του χωρὶς κανένα κριτήριον γιὰ τὸ ποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ποῦ τὸ ψέμα, ἀπομακρύνοντας γιὰ πάντα τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν περιοχὴ του.

Ἀπὸ τὸν Προτεσταντισμὸ ὡς τὴν ἀθεία καὶ τὸν ὑλισμὸ δὲν ὑπῆρχε πιά μεγάλη ἀπόστασις. Εἰδῶν - εἰδῶν φιλοσοφίες ἄρχισαν νὰ διεκδικοῦν τὴν θέσι τῆς χριστιανικῆς πίστεως στὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τέλος τὸν κόσμον κατέκτησε ὁ ἐπιστημονισμός. Αὐτὸς εἶχε ἰδιαίτερη δύναμι νὰ κατακτᾷ τὶς μᾶζες γιὰ τὴν ἐπιτεύγματά του στὸν τομέα τῆς τεχνικῆς προκαλοῦσε τὸν θαυμασμὸ καὶ τὴν ἔκστασι στὶς μᾶζες πού, στερημένες πιά ἀπὸ πνευματικὰ κριτήρια, ἦσαν εὐκόλη λεία τοῦ ὑλισμοῦ. Ἡ ἐπιστήμη ἔδωσε ἀκόμη στὴν ἀνθρωπότητα τὴν ψευδαἴθησι τῆς γνώσεως. Μπορεῖ κάθε στιγμὴ νὰ ἀλλάξει ἀπόψεις καὶ θεωρίες, ὅμως κάθε φορὰ οἱ ἀπόψεις καὶ οἱ θεωρίες αὐτὲς εἶχαν τὸ χρίσμα τῆς ἀποδεδειγμένης γνώσεως, καὶ αὐτὸ ἐπιδρά στὰ μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων μ' ἓνα τρόπο μαγικό.

Ὅταν πιά, κατεβαίνοντας τὶς βαθμίδες αὐτὲς ἡ ἀνθρωπότης, δουλώθηκε στὸ πάθος τῆς ὑλοφροσύνης, ξεπήδησε ὁ κομμουνισμός. Ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι ἔφθασαν νὰ πιστεύουν πῶς τὸ μόνο πραγματικὸ ἀγαθὸ εἶναι τὸ χρῆμα, ἦταν φυσικὸ νὰ ἀπαιτήσου, ἀπὸ τὶς ἀσυγκίνητες μπροστὰ στὸν πόνο

τοῦ φτωχοῦ λαοῦ κυβερνήσεις, τὴν δίκαιη μοιρασιά του. Ἡ ἀπαίτησις αὐτὴ γέμισε τὶς ψυχὰς μὲ μῖσος καὶ φθόνο, τὶς ἔκανε δυστυχησμένες καὶ ἀνοιξε ἀγεφύρωτα χάσματα ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, ὀδηγώντας πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς στὴν μίμησι τοῦ ΚΑΪΝ. (Τὰ ὅσα γράφουμε ἐδῶ δὲν σημαίνουν πῶς ἡ δίκαιη μοιρασιά τοῦ χρήματος δὲν εἶναι καθῆκον, καὶ μάλιστα βασικὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας). "Ἐτσι ἄρχισε ὁ πόλεμος μεταξὺ καπιταλισμοῦ καὶ κομμουνισμοῦ ποὺ στὴν πραγματικότητα ἦταν δυὸ ἀδελφὰ συστήματα τὸ ἴδιο ὑλιστικὰ καὶ χρηματολατρικὰ ποὺ τὰ χῶριζε τὸ συμφέρον καὶ μάλωναν γιὰ τὴν μοιρασιά. Πρόγραμμα καὶ τῶν δύο: νὰ κάνουν τὶς πέτρες ψωμιά, νὰ ἐνώσουν τὸν κόσμον κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιρροή τους, καὶ νὰ τὸν καταπλήξουν μὲ ἐπιτεύγματα ποὺ οὔτε μποροῦσε νὰ τὰ φαντασθῆ πρὶν ὁ ἄνθρωπος. "Ἐτσι, λίγο - λίγο ἔφθασε ἡ ἀνθρωπότης στὰ προπύλαια τῆς βασιλείας τοῦ ἀντιχρίστου. "Ἐφθασε πιά νὰ ἔχη ὄχι μόνον τὴν θέλησι ἀλλὰ καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἀπαντήσῃ θετικὰ στοὺς τρεῖς πειρασμοὺς τοῦ Ἐωσφόρου. Σὲ λίγο τὸ μόνο ποὺ θὰ μένη θὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἀντίχριστος, γιὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν γενικὴ ἀρχηγία τοῦ παγκοσμίου κράτους, νὰ διώξῃ γιὰ πάντα τὴν πείνα καὶ τὴν ἀνέχεια, καὶ νὰ γεμίσῃ τοὺς ἀνθρώπους μὲ ὑλικὰ ἀγαθὰ, ὥστε στὶς καρδιές τους, ποὺ θὰ τὶς ἔχη γεμίσει ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ καλοπέραση, νὰ μὴν ὑπάρχη πιά καμμιά θέσις γιὰ τὸν Θεό.

Ζ' Ἐνωσις θρησκευτῶν.

Οταν ἀναλογισθῆ κανεὶς ὅλα αὐτὰ, καταλαβαίνει ὅτι μέσα σὲ μιὰ ἀνθρωπότητα ποὺ δὲν ἐνδιαφέρεται παρὰ μόνον γιὰ τὴν ἡσυχία της, ποὺ δὲν ἔχει ἄλλο ὅσιο καὶ ἱερὸ ἀπὸ τὸ ὑλικὸ της συμφέρον, μέσα σ' ἓνα κόσμον πρακτικῶν ἀνθρώπων ποὺ θεωροῦν κάθε συζήτησι γιὰ τὴν ἀλήθεια περιττὴ ἀεροκουβέντα, ἡ ἔνωσις τῶν «Ἐκκλησιῶν» ὄχι μόνον δύσκολη δὲν εἶναι ἀλλ' ἀπεναντίας, εἶναι ἀναπόφευκτη. Μάλιστα τολ-

μῶ νὰ πῶ ὅτι ὄχι μόνον ἡ ἔνωσις τῶν χριστιανικῶν λεγομένων Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀναπόφευκτη ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἡ ἔνωσις ὅλων τῶν θρησκειῶν.

Στὸ βασίλειό του ὁ ἀντίχριστος δὲν θὰ ἀνεχθῆ παραφω-
νίες, δὲν θὰ ἀνεχθῆ θρησκείες, οὔτε μαλώματα γιὰ θρησκευ-
τικὰ ζητήματα. Θὰ καθήσῃ στὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ ὡς θεός, καὶ
θὰ τὸν προσκυνήσουνε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς, «διότι ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ
ἔθνος. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ
τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς».
(Ἄποκ. ΙΓ' 7-8). Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους λοιπὸν «ὧν οὐ γέγρα-
πται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς» δὲν θὰ ὑπάρχῃ παρὰ
μόνον μία θρησκεία, ἡ θρησκεία τοῦ ἀντιχρίστου.

Ἰπάρχουν ἤδη ἀπὸ τώρα δείγματα τέτοιων θρησκειῶν
ποὺ μποροῦν νὰ συμβιάσουν ὅλες τὶς θρησκείες, πρόδρομοι
τῆς θρησκείας τοῦ ἀντιχρίστου. Μία τέτοια θρησκεία εἶναι ὁ
Μασονισμός. Τὴν ἔχουν ἤδη ἀσπασθῆ οἱ πιὸ «προ-
δευτικοὶ» ἀπὸ τοὺς ἡγέτας τοῦ Κόσμου. Αὐτὴ μὲ τὸν
συγκρητισμὸ τῆς μπορεῖ νὰ συμβιάσῃ στὰ μυαλὰ τῶν
μωρῶν ὅλες τὶς ἀντιθέσεις τῆς ἀνθρωπότητος στὰ θέ-
ματα τῆς θρησκείας, καὶ νὰ ὑπερπηδῆσῃ ὅλα τὰ ἐμ-
πόδια καὶ τὶς δυσκολίες ποὺ θὰ συναντήσουν οἱ διάφορες
«Ἐκκλησίες» γιὰ τὴν ἔνωσί τους. Ποιός ὁ λόγος,
ἀλήθεια, νὰ καταβληθῆ τόση προσπάθεια γιὰ νὰ εὑρεθοῦν
συμβιβαστικὲς λύσεις στὶς δογματικὲς καὶ ἄλλες διαφορὲς
τῶν ποικιλωνύμων «Ἐκκλησιῶν», καὶ ὕστερα στὶς διαφορὲς
τῶν θρησκειῶν, καὶ νὰ μὴ προχωρήσουμε κατ' εὐθείαν στὴν
ἔνωσι τῶν θρησκειῶν; Σ' ἓνα εἶδος Μασονισμοῦ;

Ἄλλὰ αὐτὸ τὸ ἔχουν καταλάβει οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς
θρησκευτικοὺς ἡγέτας σήμερα, οἱ πιὸ «μεγάλοι» καὶ οἱ πιὸ
«σπουδαῖοι» τουλάχιστον, καὶ ἔσπευσαν, σὰν προδευτικοὶ ποὺ
εἶναι, νὰ γίνουν μασόνοι, χωρὶς αὐτὸ νὰ τοὺς ἐμποδίξῃ νὰ φο-
ροῦν τὰ ράσα τους ἢ τὰ ἄμφιά τους καὶ νὰ τελοῦν τὶς Λει-
τουργίες τους. Ὅμως, ἐπειδὴ ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἀκόμη ὠρι-

μάσει, είναι ανάγκη νὰ κρατήσουν τὰ προσχήματα καὶ νὰ προχωρήσουν πρῶτα στὴν ἔνωσι τῶν «Ἐκκλησιῶν» καὶ ὕστερα στὴν ἔνωσι τῶν θρησκευτῶν.

Η' Μιὰ ματιὰ στὸ παρελθόν.

Αὐτὲς λοιπὸν θὰ εἶναι οἱ ἐξελιξίεις στὸ ὄχι καὶ τόσο ἀπομακρο μέλλον. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος ἐρωτᾷ ἐὰν θὰ βρῆ πιστοὺς ὅταν θὰ ξανάρθῃ στὴ γῆ. «Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;» (Λουκ. ιη' 8).

Μιὰ ματιὰ στὸ παρελθόν θὰ μᾶς διδάξῃ πολλὰ γιὰ τὴν πορεία πού ἀκολούθησαν καὶ θὰ ἀκολουθήσουν τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα.

Τὶς πρῶτες ἐνωτικὲς τάσεις τῶν Βυζαντινῶν ἀρχόντων μὲ τὴν Ρωμαϊκὴ πλάνη ἀνέκοψε, εὐτυχῶς, ἡ στάσις τοῦ λαοῦ καὶ ἡ ὑποδούλωσις τοῦ Βυζαντίου στοὺς Τούρκους. Μόλις ὅμως τὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος βρῆκε τὴν ἐλευθερία του, ὁ παλαιὸς πειρασμὸς ξανακτύπησε τὴν πόρτα του. Οἱ γνήσιοι Ἕλληνες, ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ καὶ τῶν παραδόσεων, ἀντιστάθηκαν στὴν ἀρχὴ στὸ ρεῦμα τοῦ ἐξευρωπαϊσμοῦ. Ἦσαν ὅμως ἀγράμματοι καὶ παρ' ὅλον ὅτι αὐτοὶ εἶχαν δώσει τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν ἐλευθερία αὐτῆς τῆς χώρας, γρήγορα παραγκωνίσθηκαν ἀπὸ τοὺς ξενόφερτους γραμματισμένους, πού μαζί μὲ τὴν οἴησι πού δίνει ἡ ἡμιμάθεια, εἶχαν καὶ τὴν δύναμι τῆς Αὐλῆς τοῦ Ὄθωνος. «...Αὐτῆνοι κατάντησαν τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν καὶ κλονίζεται ἀπὸ τοὺς ἄθρησκους. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς Τουρκιᾶς μίαν πέτρα δὲν πείραζαν ἀπὸ τὰ παλιοκκλήσια· κι αὐτῆνοι οἱ ἀπατεῶνες σύνδεσαν τὰ συμφέροντά τους μὲ τοὺς μολεμένους Φαναριῶτες κι ἄλλους τοιούτους, ὅπου ἦταν εἰς τὴν Εὐρώπη μόλεμα, καὶ μᾶς χάλασαν τὰ μοναστήρια καὶ τὶς ἐκκλησιές μας — μαγαρίζουν μέσα, κι ἄλλες ἔγιναν ἀχούρια. Ἀπὸ τοὺς τοιούτους γερωμένους πολλοὺς πάθαμεν αὐτά· κι ἀπὸ τοὺς τοιούτους λαϊκοὺς,

στρατιωτικούς και πολιτικούς, ἀφοῦ χύσαμεν ποταμούς αἵματα, κιντυνεύομεν νὰ χάσωμεν καὶ τὴν πατρίδα μας καὶ τὴν θρησκεία μας». (Μακρυγιάννη: «Ἀπομνημονεύματα» σελ. 398).

Αὐτοὶ οἱ ἡμιμαθεῖς μορφωμένοι περιφρόνησαν τὸν ἑλληνικὸ λαὸ μὲ τὸ πάθος κάθε πεμπτοφαλαγγίτου. Περιφρόνησαν τὴν γλῶσσα του, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά του, τὴν νοστοροπία του. Ἔβαλαν ὅλα τους τὰ δυνατὰ νὰ νοθεύσουν τὴν ἀλήθεια τῆς πίστεώς του, νὰ ἀλλοιώσουν τὶς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας του, νὰ μπολιάσουν τὸ κοσμικὸ πνεῦμα καὶ τὸν ὀρθολογισμὸ ἐπάνω στὸ ἀγιασμένο δένδρο τῆς Ὁρθοδοξίας, πού τὸσους αἰῶνες εἶχε μείνει ἀμόλυντο κάτω ἀπ' τὸν βάρβαρο κατακτητῆ. Γιὰ νὰ κτυπήσουν τὴν Ἐκκλησία κατάκαρδα, κτύπησαν τὰ μοναστήρια της. Ἄλλα ἔκλεισαν, ἄλλων τὴν περιουσία ἐστέρησαν, σὲ ἄλλα ἔστειλαν ἡγουμένους «προοδευτικούς» πού τὰ διέλυσαν εὐκολώτερα ἀπὸ κάθε δίστομο κρατικὴ μάχαιρα.

Χωρὶς τὰ μοναστήρια της καὶ μὲ τοὺς ἐπισκόπους της δουλωμένους στὸ Κράτος, ἡ Ἐκκλησία ἔγινε ἀμπέλι ξέφραγο. Ἐφυγε ἀπὸ τὰ χέρια της ἡ Παιδεία τοῦ Ἔθνους καὶ πῆγε στὰ χέρια ἐνὸς Κράτους οὐμανιστικοῦ, πού μ' ὄλες τὶς περικέλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ὑποκρισίες του, παρέμεινε καὶ παραμένει ἀτόφια εἰδωλολατρικό. Τὰ πάντα ἄρχισαν νὰ προσαρμόζονται πρὸς τὰ γούστα τῆς νεοπλουτικῆς καὶ ἀρχοντοχωριάτικης ἀθηναϊκῆς κοινωνίας.

Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας ἄρχισε νὰ ξεφτίζει πρὸς τὸ κοσμικώτερο. Ἡ βυζαντινὴ μουσικὴ ἄρχισε νὰ μεταποιῆται πρὸς τὸ εὐρωπαϊκώτερο γιὰ νὰ μεταπέση στὴν θεατρικὴ τετραφωνία. Οἱ εἰκόνες ἄρχισαν νὰ φαίνονται πολὺ αὐστηρὲς καὶ ἄσχημες στὰ μάτια τῶν γυναικαρίων τῶν «ἀνωτέρων» τάξεων, πού ζητοῦσαν «γλυκεῖς Ἰησοῦς» γεμάτους συγκατάβασι γιὰ τὶς ἀνομίες τους καὶ ἀνίκανους νὰ προκαλοῦν τὸ δέος καὶ τὸν σεβασμὸ. Τὰ γένεια καὶ τὰ μαλλιά τῶν ἱερωμένων ἄρχισαν νὰ ἐνοχλοῦν, καὶ αὐτοί, ἀνταποκρινόμενοι στίς

ἀπαιτήσεις τοῦ σύγχρονου κοινοῦ, ἄρχισαν νὰ καλλωπίζωνται. Τὸ φτωχὸ καὶ ἀγιασμένο κεράκι μὲ τὴν καταφυκτικὴν ἀτμόσφαιρα, ἀντικατέστησαν οἱ λαμπτήρες τοῦ Ἐντισσον, κάνοντας τὴν Ἐκκλησίαν νὰ μοιάζῃ μὲ αἴθουσα αὐτοκρατορικῆς, τόσο κατάλληλη γιὰ τοὺς γάμους καὶ τὶς ἐπίσημες ἐμφανίσεις τῆς κρατούσης τάξεως.

Ἄλλὰ δὲν ἦταν μόνον αὐτά. Δὲν ἔφυγε μόνον ἡ κατώτατη καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτάτη. Ἔτσι οἱ θεολόγοι καὶ οἱ μέλλοντες ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς δὲν ἐκκολάπτοντο μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τῆς φυσικῆς τους μητέρας, ἀλλὰ μέσα στοὺς κόλπους ἐνὸς κρατικοῦ Πανεπιστημίου γεμάτου ἀπὸ ὀρθολογιστικὴν δυσωδία καὶ πνευματικὴν ρηχότητα, χωρὶς καμμία δυνατότητα νὰ γευθοῦν στὴν πράξι τὴν μυστικὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν τῆς ἀγιότητος, πού μόνη ἀναδεικνύει πραγματικοὺς θεολόγους. Φύτρωσαν ἔτσι σὰν ζιζάνια μέσα στὴν Ἐκκλησίαν θεολόγοι πού εἶχαν τὰ μυαλὰ γεμισμένα μὲ πολλὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας προτεσταντικῆς ἢ ρωμαϊκῆς προελεύσεως, ἀλλὰ τὶς καρδιὰς κενὰς ἀπὸ τὸ βίωμα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦταν ἀνίκανοι νὰ δοῦν τὸ χάσμα πού χωρίζει τὴν Ἀνατολικὴν ἀπὸ τὶς Δυτικὰς «Ἐκκλησίας». Τὸ θεωροῦσαν ζήτημα δογματικῶν διατυπώσεων, ἀλλὰ ὄχι ζήτημα ζωῆς καὶ οὐσίας. Γι' αὐτοὺς ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ἦταν σειρά συναισθηματικῶν καταστάσεων καὶ ἠθικῶν πράξεων. Τὸ ἴδιο ὅμως εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ γιὰ τοὺς Δυτικούς. Ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ, τὸ βίωμα τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ κατοίκησις δηλαδὴ τῆς ἀληθείας μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου, τοὺς ἦταν ἄγνωστη. Αὐτοὶ ὅταν μιλοῦν γιὰ ἀλήθεια ἐννοοῦν τὸ ξηρὸ δόγμα. Τὸ δόγμα ὅμως, τόσο γι' αὐτοὺς ὅσο καὶ γιὰ τοὺς Δυτικούς, ἦταν ἓνας ξεχωριστὸς κόσμος ἐγκεφαλικῶν διατυπώσεων, ἀρκετὰ ἐνοχλητικὸς, τὴν ἀξία τοῦ ὁποίου, ὕστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν διάσπασιν τῆς ζωῆς καὶ τῆς πίστεως, ἦταν ἀδύνατον νὰ ἐκτιμήσουν.

Τὰ θεμέλια λοιπὸν ἐπάνω στὰ ὁποῖα θὰ ἔκτιζαν γιὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν Ὁρθοδοξία τους, ἀκόμη καὶ οἱ πιὸ καλοπροαίρετοι ἀπὸ τοὺς θεολόγους μας, ἦταν σαθρότατα. Εἶναι φοβερό, ὅταν ἀναλογισθῆ κανεῖς, ὅτι ἐπάνω σ' αὐτὰ τὰ σαθρὰ θεμέλια ἔχει κτισθῆ ὀλόκληρη ἢ σύγχρονη ἑλληνικὴ θρησκευτικότης. Γιατί, ἐνῶ κάποτε ἡ θρησκευτικότης τοῦ λαοῦ ἐπήγαζε ἀπὸ τὶς Μονές καὶ αὐτὲς εἶχε γιὰ πνευματικὸ ἀποκούμπι καὶ καθοδήγησι, στὸ ἑλληνικὸ βασίλειο ἡ θρησκευτικότης θεμελιώθηκε ἐπάνω στὸν θεολόγο πὺ περιγράψαμε, ἱερωμένο ἢ λαϊκό. Ὁ θεολόγος αὐτός, μιμούμενος τὰ δυτικὰ πρότυπα, ὠργάνωσε ἀδελφότητες καὶ χριστιανικὲς ἐνώσεις καὶ πῆρε στὰ χέρια του τὸ κήρυγμα καὶ τὴν κατήχησι. Καὶ ἐνῶ πρὶν ἡ θρησκευτικότης ἐνὸς τόπου εἶχε σὰν κέντρο τῆς τὸ μοναστήρι τῆς περιοχῆς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὲν διέφερε σὲ τίποτε ὁ Χριστιανὸς τοῦ Α' τόπου ἀπὸ τὸν Χριστιανὸ τοῦ Β' τόπου, γιατί ὅλοι ἦταν τὸ ἴδιο παιδιὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τώρα ὁ θεολόγος ὠργάνωσε τὴν φατρία, καὶ ἔτσι σ' ἓναν καὶ τὸν αὐτὸ τόπο ὑπάρχουν Χριστιανοὶ τῆς Α' φατρίας καὶ Χριστιανοὶ τῆς Β' φατρίας, πάντοτε ἀντίδικοι καὶ ὑποβλεπόμενοι, χωρισμένοι—χωρὶς οἱ ἴδιοι νὰ καταλαβαίνουν ποιὲς εἶναι οἱ διαφορὲς τους. Καὶ ὅμως, μ' ὅλα αὐτὰ τὰ μίσση καὶ τὰ μεταξύ των σχίσματα, οἱ φατρίες εἶναι σύμφωνες πὺς ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Δυτικούς «περισσότερα εἶναι ἐκεῖνα πὺ μᾶς ἐνώνουν παρά ἐκεῖνα πὺ μᾶς χωρίζουν» καὶ «πρέπει νὰ βλέπουμε αὐτὰ πὺ μᾶς ἐνώνουν καὶ νὰ παραβλέπουμε αὐτὰ πὺ μᾶς χωρίζουν». Βλέπουν δηλαδὴ πιὸ εὐκόλη τὴν ἐνωσι καὶ τὴν ἀγάπη μὲ τοὺς Δυτικούς «ἀδελφούς» τους πὺ οὔτε τοὺς εἶδαν οὔτε τοὺς γνώρισαν ποτέ, παρά μὲ τοὺς ὀρθοδόξους συμπολίτες καὶ γείτονες, πὺ καὶ βλέπουν καθημερινῶς καὶ γνωρίζουν. Ἀλλὰ εἶπαμε· οἱ ἄνθρωποι σήμερα κόπτονται γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ τὴν ἀφηρημένη ἀγάπη τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν στιγμὴ πὺ εἶναι ἀνίκανοι νὰ ἀγαπήσουν τὸν πλησίον τους.

Θ' Τὸ Παλαιοημερολογητικό.

Ἦ ἔσα σ' αὐτὴν τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἀποσυνθέσεως, ἦλθε ξαφνικά, ὕστερα ἀπὸ πίεσι τοῦ Κράτους, τὸ πρῶτο ἐπίσημο βῆμα τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Πάπα: Ἡ υἰοθέτησις τοῦ παπικοῦ ἡμερολογίου.

Λίγοι ἔχουν, δυστυχῶς, ἐννοήσει τὴν σημασία τοῦ «παλαιοημερολογητικοῦ», ὅπως ὀνομάζεται, ζητήματος. Οἱ περισσότεροι ἀποδίδουν σὲ στενοκεφαλιά τοῦ ἀγραμμάτου λαοῦ τὴν ἀντίδρασι τῶν Παλαιοημερολογιτῶν, δεῖγμα κι αὐτὸ τῆς βαθειᾶς περιφρονήσεως ποὺ τρέφουν οἱ οἰηματίες ἐγγράμματοι πρὸς τοὺς ἀγραμμάτους. "Ὅμως οἱ ἀγράμματοι αὐτοί, γιὰ νὰ ἀντιδράσουν ὅπως ἀντέδρασαν, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν, ἂν μὴ τι ἄλλο, θρησκευτικὸν ζῆλο καὶ ἐνδιαφέροντα πνευματικά, ποὺ τὰ ἐστερεῖτο ἡ μᾶζα τῶν ἀδιαφόρων ποὺ ἀκολούθησαν, χωρὶς καὶ νὰ γνωρίζουν πῶς τίθεται τὸ πρόβλημα, τὴν πλειοψηφία τῶν ἱεραρχῶν. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς φωτισμένους θεολόγους καὶ τοὺς ὀπαδοὺς των δὲν ἔδειξε πάντως σημεῖα ἀγωνίας μπροστὰ στὸ φαινόμενο αὐτὸ τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ζήτησε νὰ βρῆ μιὰ ἀπάντησι στὴν γεμάτη πόνου κραυγὴ τόσων χιλιάδων πιστῶν. Ἡ πλειοψηφία ἦταν μὲ τὸ μέρος των. Οἱ ἀριθμοὶ πάντοτε τοὺς ἔδιναν τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας. Στὴν πραγματικότητα ὅμως, οὔτε τοὺς ἀριθμοὺς δὲν εἶχαν μὲ τὸ μέρος των. Γιατὶ ἂν ἦταν λίγες χιλιάδες οἱ Παλαιοημερολογίτες καὶ ἑκατομμύρια οἱ ἀκολουθήσαντες τὸ νέο Ἡμερολόγιο, ὅμως αὐτὲς οἱ λίγες χιλιάδες ἦταν χιλιάδες πιστῶν, πονούντων τὴν Ἐκκλησία. Ἐνῶ μέσα στὰ ἑκατομμύρια τῶν ἀδιαφόρων, τῶν ὑλιστῶν καὶ τῶν ἀθέων, ὀπαδῶν τοῦ νέου Ἡμερολογίου, ἦταν ζήτημα ἂν μπορούσες νὰ βρῆς λίγες χιλιάδες πραγματικῶν πιστῶν. Ἐχλεύασαν μόνον τοὺς ἀπλοϊκοὺς αὐτοὺς νέους ὁμολογητὰς τῆς Ὁρθοδοξίας, λέγοντας ὅτι ἀπὸ δεισιδαιμονία δὲν θέλουν νὰ διορθώσουν τὸ ὠρολόγι τους ποὺ δὲν πάει καλά.

"Ὅμως δὲν ἦταν ἐκεῖ τὸ πρόβλημα. Δὲν εἶχαν δίκιο νὰ

κατηγοροῦν τοὺς Παλαιοημερολογίτες ὅτι μαλώνουν γιὰ ἓνα Ἡμερολόγιο. Τὸ ζήτημα δὲν ἦταν ποιό ἀπὸ τὰ δύο Ἡμερολόγια εἶναι σωστό. Εἶναι γνωστὸ ὅτι καὶ τὰ δύο Ἡμερολόγια εἶναι ἀνακριβῆ. Οὔτε οἱ Παλαιοημερολογίτες ἐπέμειναν στὸ παλιὸ Ἡμερολόγιο, οὔτε οἱ Νεοημερολογίτες ἔφεραν τὸ νέο Ἡμερολόγιο, γιὰ λόγους ἀστρονομικῆς ἀκριβείας. Ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖον ἀπεφασίσθη ἡ εἰσαγωγή τοῦ νέου Ἡμερολογίου στὴν Ἑλλάδα οὔτε ἀστρονομικὸς οὔτε θεολογικὸς ἦταν. Ἐπρόκειτο ἀπλῶς γιὰ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὰς ὑποχωρήσεις τῆς ὑποδουλωμένης στὸ Κράτος ἱεραρχίας πρὸς τὸν κύριό της ποὺ τῆς τὸ ζήτησε γιὰ νὰ διευκολύνῃ τὶς ἐμπορικὰς του συναλλαγὰς.

Ὁ λόγος ὅμως τῆς ἀρνήσεως τῶν Παλαιοημερολογιτῶν νὰ συμμορφωθοῦν ἦταν θεολογικώτατος καὶ ἐπήγαζε ἀπὸ βαθειὰ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησι. Πράγματι ἡ λειτουργικὴ ἀρμονία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ διεκυβεύετο χάριν πολιτικῶν συμφερόντων. Μὲ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ Ἡμερολογίου ἐπῆρχετο διάσπασις τῆς λειτουργικῆς συμπνοίας μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄλων τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, οἱ ὁποῖες διατηροῦν μέχρι σήμερα τὸ παλιὸ Ἡμερολόγιο. Καὶ δὲν ἐπρόκειτο μόνον γιὰ μιὰ ἀκαταστασία στὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας ἀλλὰ διεκόπτετο καὶ ἡ συνέχεια τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τῆς στρατευομένης μὲ τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία.

Ὅταν στὴν Ἑλλάδα οἱ καμπάνες καλοῦν τοὺς πιστοὺς νὰ γιορτάσουν τὰ Χριστούγεννα καὶ οἱ ψαλτάδες φέλνουν χαρμόσυνα τὸ «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε», τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν μας σ' ὀλόκληρο τὸν ὑπόλοιπο κόσμον καὶ στὸ Ἅγιον Ὄρος βρίσκονται ἀκόμη στὴν Σαρακοστή, καὶ δὲν ἀκοῦν τὶς καμπάνες, οὔτε φέλνουν μαζί μας τοὺς χαρούμενους ὕμνους τῶν Χριστουγέννων.

Τί χειρότερο μπορεῖ νὰ φαντασθῆ κανεὶς γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν διάσπασιν αὐτὴν τῆς λειτουργικῆς συμπνοίας ποὺ μᾶς ἀπομακρύνει ψυχικὰ ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἄλλους

Ὁρθοδόξους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πρὸ ἡμῶν Ὁρθοδόξους, ἀπὸ τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία τῶν ἐν Χριστῷ κοιμηθέντων, ἀπὸ τοὺς ἀγίους ποὺ ἐώρταζαν καὶ λειτουργοῦσαν μὲ τὸ παλιὸ Ἡμερολόγιο ποὺ ἀρνηθήκαμε ἐμεῖς;

Τόσοι κόποι τῶν Πατέρων μας, τόσαι Σύνοδοι χρειάσθηκαν γιὰ νὰ θεσπισθῇ τὸ ἑορτολόγιο αὐτό. Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ ὑπάρξῃ λειτουργικὴ εὐρυθμία μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Γιατὶ αὐτὴ ἡ εὐρυθμία καὶ σύμπνοια ἐκφράζει τὴν ἐσωτερικὴ λειτουργικὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ εἶναι ποὺ κάνει τὴν Ἐκκλησία καὶ αἰσθητῶς Μία παρὰ τὴν πολλαπλότητα τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν. Τὴν Ἐκκλησία δὲν τὴν ἐνοποιεῖ, ὅπως νομίζει ὁ Παπισμός, ἡ σκληρὴ πειθαρχία καὶ ἡ ὑπακοὴ σὲ μιὰ καθωρισμένη ἱεραρχία, ποὺ ἔχει γιὰ κορυφὴ ἓνα καὶ μόνο ἄτομο, ποὺ ἰσχυρίζεται ὅτι ἀντικαθιστᾷ τὸν Χριστὸ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ ἡ μυστικὴ κοινωνία στὸ σῶμα καὶ στὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Κάθε ἐκκλησία ὅπου τελεῖται ἡ Θεία Εὐχαριστία καὶ ὅπου εἶναι συναγμένοι οἱ πιστοὶ «ἐπὶ τὸ αὐτό», ἀποτελεῖ τὴν ὠλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ ποὺ κάνει ὥστε μία ἐνορία νὰ ἀποτελῇ ἓνα σῶμα μὲ τὶς ἄλλες ἐνορίες, καὶ μία ἐπισκοπὴ νὰ ἀποτελῇ ἓνα σῶμα μὲ τὶς ἄλλες ἐπισκοπές, εἶναι ἡ μυστικὴ κοινωνία ὅλων στὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ.

Ἡ ἐνότης λοιπὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δεσμὸς μυστικὸς ποὺ χαλκεύεται κατὰ τὴν Θεία Εὐχαριστία ὅταν οἱ πιστοὶ μεταλαμβάνουν τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Χριστιανοὶ εἶναι ἓνα σῶμα, τόσο ὅσοι ζοῦνε σήμερα ἐπάνω στὴ γῆ, ὅσο καὶ αὐτοὶ ποὺ ἔζησαν πρὶν ἀπὸ μᾶς στοὺς αἰῶνες ποὺ πέρασαν, καὶ ὅσοι θὰ ζήσουν στὰ χρόνια ποὺ θάρθουν, κι αὐτὸ γιὰτὶ ἔχουμε κοινὴ ρίζα, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. «Εἷς ἄρτος ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν».

Δὲν εἶναι λοιπὸν διοικητικὴ, δὲν εἶναι πειθαρχικὴ, οὔτε

ὀργανωτικὴ ἢ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ λειτουργικὴ. Γι' αὐτὸ ἔχει τόσο μεγάλη σημασία τὸ ἑορτολόγιο. Ἡ ἐνότης ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν Θεία Εὐχαριστία, τὴν μία Πίστι καὶ τὸ ἓνα Βάπτισμα, παύει νὰ εἶναι ἐξωτερικὰ ἐκδηλῆ ὅταν ὑπάρχη λειτουργικὴ ἀναρχία. Ἡ μορφή καὶ τὰ λόγια τῆς Λειτουργίας ἔχουν καθορισθῆ, ὥστε ὅλες οἱ ἐκκλησίες νὰ λατρεύουν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο τὸν Θεό. Καὶ τὰ μηναιῖα περιέχουν τὸ τίθαι ψαλῆ σὲ κάθε ἑορτή. Ἔτσι καμμιά παραφωνία δὲν μπορεῖ νὰ διαταράξῃ τὴν λειτουργικὴ ἁρμονία γιατί καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ἡ εἰκονογραφία, ποὺ λέγονται κι αὐτὲς λειτουργικὲς τέχνες, ἔχουν τὸ ἴδιο καθορισθῆ, ὥστε νὰ μὴ μπορῆ ὁ κάθε ἅγιος γράφος ἢ ὁ κάθε ψάλτης νὰ εἰκονογραφῆ ἢ νὰ ψάλλῃ κατὰ τὴν φαντασία του, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ προσαρμόσῃ τὴν προσωπικὴ του τέχνη καὶ ἰκανότητα στὰ πρότυπα τοῦ πιὸ αὐστηροῦ πνευματικοῦ ρεαλισμοῦ. Ἔτσι ἔχει καθορισθῆ καὶ τὸ ἑορτολόγιο, γιὰ νὰ μὴ μπορῆ ὁ κάθε ἱερεὺς νὰ ἑορτάζῃ ὅποτε θέλῃ τὶς ἑορτὲς ποὺ θέλει, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχη πλήρης κοινωνία προσευχῶν ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς.

Ὅ,τι λοιπὸν κάνει ὁ ζωγράφος ποὺ ζωγραφίζει κατὰ τὰ δικά του γούστα τὶς εἰκόνες τῆς Ἐκκλησίας, περιφρονώντας τὴν παράδοσι, ὅπως καταστρέφει τὴν λειτουργικὴ εὐρυθμία ὁ ψάλτης ποὺ ἀντὶ νὰ ψάλλῃ τραγουδάει μέσα στὴν ἐκκλησία θεατρικά, ἔτσι ἐχάλασαν τὴν λειτουργικὴ ἁρμονία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας οἱ Ἕλληνες ἱεράρχαι ποὺ ἀποφάσισαν νὰ ἀκολουθοῦν στὴν Ἑλλάδα ἄλλο ἑορτολόγιο διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἔτσι ἄλλον ἅγιον ἑορτάζουν καὶ ἄλλα τροπάρια ψάλλουν στὸ Ἅγιον Ὄρος, καὶ ἄλλον ἅγιο ἑορτάζουν καὶ ἄλλα τροπάρια ψάλλουν στὴν Θεσσαλονίκη, ἄλλη μέρα ἑορτάζεται ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου στὴν Ἀθήνα καὶ ἄλλη στὰ Ἱεροσόλυμα, στὴν Ἀντιόχεια ἢ στὴ Μόσχα.

Τὸ πόσο τραγικὴ εἶναι αὐτὴ ἡ παραφωνία εἶναι δύσκολο

νά γίνη ἀντιληπτὸ στὴ χώρα μας, λόγῳ τῶν ἀποστάσεων. Γίνεται ὅμως πολὺ ὀδυνηρὰ ἀντιληπτὸ ἀπ' αὐτὸν ποὺ ταξιδεύει στὴν Εὐρώπη, καὶ ὁ ὁποῖος βλέπει μέσα στὴν ἴδια πόλι, σὲ γειτονικὲς συνοικίες, τοὺς μὲν Ρώσους νὰ ἐορτάζουν ἄλλη ἐορτὴ, τοὺς δὲ Ἕλληνας ἄλλη. Ἡ ἀκούει τὶς καμπάνες τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας νὰ καλοῦν τοὺς πιστοὺς, ὅταν οἱ καμπάνες τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας παραμένουν βουβές. Καὶ διερωτᾶται τότε ἂν καὶ οἱ δύο Ἐκκλησίες εἶναι Ὁρθόδοξες.

Δὲν ἔγινε λοιπὸν ἀντιληπτὸ στὴν Ἑλλάδα τὸ πόσο σοβαρὰ ὑποχώρησις ὑπῆρξε πρὸς τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ τί πλήγμα κατεφέρετο κατὰ τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν κατάργησι τοῦ παλιοῦ καὶ τὴν εἰσαγωγή τοῦ νέου ἐορτολογίου. Ἄλλὰ καὶ ἂν μερικοὶ τὸ ἀντελήφθησαν, δὲν εἶχαν τὴν δύναμι νὰ σηκώσουν τὸ ἀνάστημά τους καὶ νὰ κηρύξουν τὴν ἀλήθεια. Κανένας σοφὸς καὶ κανένας δυνατὸς κατὰ κόσμον, δὲν βρῆκε λέξεις νὰ διαμαρτυρηθῇ. Ἔτσι ἀπεδείχθη γιὰ πολλοστὴ φορὰ ὅτι «ὁ Θεὸς τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ἵνα καταίσχυνῃ τὰ ἰσχυρά», καὶ ὅτι «ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν». Γιατί, ἐνῶ οἱ σοφοὶ σιωποῦσαν καὶ ἀπεδέχοντο, οἱ ἀγράμματοι πιστοὶ ἐξεγείροντο. Καὶ αὐτοὶ «οὐχ ὥσπερ οἱ μωροὶ τοῦ κόσμου σοφοὶ μωρὰ ἐλάλησαν». Δὲν ἀναλύθηκαν σὲ ἀστρονομικὲς θεωρίες καὶ μαθηματικὸς ὑπολογισμούς, ἀλλὰ μίλησαν στὸ ὄνομα τῆς παραδόσεως τὴν ὁποία αἰσθάνονταν σὰν πρᾶγμα ἱερό, ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καταπατῇ χάριν τῆς συνεχῶς ἀπαρνουμένης τὶς ἀπόψεις τῆς ἐπιστήμης ἢ τοῦ πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συμφέροντος μιᾶς χώρας.

Ἄλλὰ «τοὺς διδασκτοὺς Θεοῦ οἱ μαθηταὶ τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀνθρώπων ἡγοῦνται μωρούς». Ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ μέχρι σήμερα τοὺς Παλαισημερολογίτας τοὺς θεωροῦν μωρούς, θρησκόληπτους, δεισιδαίμονας κ.τ.τ. καὶ χαιρονται γιὰ τὴν δική τους γνῶσι ποὺ τοὺς κάνει νὰ στέκωνται πάνω ἀπὸ αὐτὲς τὶς «λεπτομέρειες» καὶ νὰ μὴ δημιουργοῦν ζητήματα γιὰ τὸ «τίποτε».

Γ' Τὸ ξέφτισμα.

Οταν ὅμως λογαριάσης σὰν λεπτομέρεια ἓνα στοιχεῖο τῆς παραδόσεως, τότε μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία θὰ θεωρήσης σὰν λεπτομέρεια καὶ ἓνα ἄλλο, καὶ τέλος θὰ ἀναγάγῃς σὲ λεπτομέρειες ὅλα ὅσα δὲν σ' ἀρέσουν μέσα στὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι ἔγινε μὲ τὴν εἰκονογραφία, ἔτσι ἔγινε μὲ τὴν ψαλμωδία, τὸ ἴδιο μὲ τὴν ἐμφάνισι τῶν ἱερέων. Τώρα τὰ ράσα τοὺς φαίνονται πολὺ μαῦρα, ὕστερα τὰ γένεια καὶ τὰ μαλλιά πολὺ μακριά. Θέλουν νὰ βάλουν μουσικὰ ὄργανα στὴν ἐκκλησία. Καταργοῦν τὰ στασίδια καὶ τὰ ἀντικαθιστοῦν μὲ πολυθρόνες. Κατηγοροῦν τὸν μοναχισμό, συκοφαντοῦν τοὺς μοναχοὺς, στεροῦν τὶς περιουσίες τῶν Μονῶν, κάνουν συστηματικὴ προπαγάνδα κατὰ τοῦ μοναχισμοῦ. Παραβλέπουν τοὺς Κανόνας ποὺ ἀπαγορεύουν τὴν συμπροσευχὴ μὲ τοὺς αἰρετικούς, πηγαίνουν στὰ συνέδριά τους, συμπροσεύχονται μαζί τους. Ἀδιαφοροῦν γιὰ τὴν γνώμη τοῦ λαοῦ στὴν ἐκλογή τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἱερέων. Βραχύνουν τὴν Λειτουργία, κόβουν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς ἀκολουθίες «γιὰ νὰ μὴ κουράζεται ὁ κόσμος». Μὲ ἄλλες λέξεις, μεταβάλλουν τὶς ὀρθόδοξες συνήθειες σύμφωνα μὲ τὰ γούστα ἐνὸς παρηκμασμένου πλήθους γεμάτου σαρκολατρία καὶ ὕλισμό.

Ἔτσι ἀρχίζει νὰ ξεφτᾶ τὸ ὑφάδι τῆς παραδόσεως καὶ δὲν ξέρει κανεὶς ποῦ θὰ σταματήσῃ ἢ ἂν θὰ σταματήσῃ ποτὲ τὸ ξέφτισμα. Τὸ ξέφτισμα εἶναι τόσο εὐκόλο ἐξ ἄλλου σήμερα, γιὰτὶ ἔχει τὴν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ κόσμου, τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν ἰσχυρῶν καὶ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῶν μορφωμένων. Οἱ μορφωμένοι, πρὸ παντός, τὸ θεωροῦν τιμὴ τους ὅχι νὰ εἶναι σύμφωνοι μὲ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ νὰ εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν τάδε μεγάλον ἐπιστήμονα καθηγητὴ τῆς προτεσταντικῆς θεολογίας, ἢ μὲ τὸν τάδε Ἰησοῦίτη καθηγητὴ ποὺ εἶναι διάσημος στὴν Εὐρώπη κ.τ.λ.

Πῶς νὰ μὴ νοθευθῇ μετὰ ἢ ὀρθόδοξη παράδοσις καὶ ἢ ὀρθόδοξη πίστις; Καὶ πῶς κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες νὰ μὴ

συζητούμε για "Ένωσι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ μὴν τὴν θεωροῦμε πράγμα εὐκολοκατόρθωτο; Μιὰ «Ὁρθόδοξη» Ἐκκλησία ποὺ ἔχει ἀποκτήσει τὴν ἴδια νοοτροπία καὶ τὶς ἴδιες διαθέσεις μὲ τὶς «Ἐκκλησίες» τῆς Δύσεως, εἶναι ἄρα γε δύσκολο νὰ ἐνωθῆ μαζί τους; Εἶναι ἄρα γε μακριὰ ἡ ἡμέρα ἐκείνη πού, πηγαίνοντας ἀμέριμνοι τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία, θὰ ἀκούσουμε τὸν παπᾶ νὰ λέγῃ: «καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Πάπα Ρώμης»; Θὰ ἀντιδράσῃ ἄρα γε κανεὶς ἂν γίνῃ κάτι τέτοιο, ἢ θὰ φανῆ σὲ ὅλους φυσικὸ πού ἐπὶ τέλους ὑπερπηδήθησαν οἱ διαφορὲς ποὺ ἐχώριζαν τὴν Ἀνατολὴ ἀπὸ τὴν Δύσι;

ΙΑ' Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται.

Αλλὰ ἄς καταλάβουν ὅσοι μὲ τόση ἐλαφρότητα μιλοῦν για "Ένωσι τῶν Ἐκκλησιῶν, πὼς ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δῶρον μυστικὸν τῆς θείας παρουσίας. Δὲν εἶναι κάτι ποὺ ἀποφασίζεται σὲ συνέδρια, ἀλλὰ κάτι ποὺ ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει. Καμμία ἀπόφασις τῶν ἀνθρώπων δὲν μπορεῖ νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Θεό.

Ἀσφαλῶς τύποις ἡ ἔνωσις μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ νὰ ἀρχίσουν ὅλοι νὰ δηλώνουν, Προτεστάνται, Καθολικοὶ καὶ Ὁρθόδοξοι, πὼς τώρα πιά εἴμαστε μιὰ Ἐκκλησία καὶ νὰ μνημονεύουμε ἐμεῖς τὸν Πάπα Ρώμης καὶ ὁ Πάπας Ρώμης τὸν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Ἐὰν συμφωνήσουν ὅλοι ἐπάνω σὲ ἓνα «ἐλάχιστον ἀληθείας», ἐπάνω σὲ ἓνα «πιστεύω» ἀπλουστευμένο, καὶ κανονισθῶν καὶ μερικὰ ἄλλα ζητήματα, μπορεῖ νὰ γίνῃ ἡ ἔνωσις. Θὰ γίνῃ ἓνα σύστημα νομικῶς καὶ τυπικῶς ἰσχυρὸν, ἓνα σύστημα ὅμως ποὺ δὲν θὰ ἔχῃ καμμία σχέσι μὲ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἔστω καὶ ἂν ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα τὸ κάνουν νὰ μοιάζῃ μὲ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ «Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται». Ὅταν δὲν ὑπάρχουν στοὺς ἀνθρώπους οἱ προϋποθέσεις τῆς Παρουσίας Του, ὁ Θεὸς δὲν ἔρχεται στοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦταν ποτὲ ἓνα σύστημα ἀνθρώπινο. Ἡ Ἐκκλησία γεννήθηκε, δὲν κατασκευάσθηκε. Οἱ συζητήσεις τῶν ἀνθρώπων μποροῦν νὰ κατασκευάσουν κάτι καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὸ ὄνομα «Ἐκκλησία». Αὐτὸ ὅμως τὸ κατασκευάσμα θὰ εἶναι κάτι χωρὶς ζωὴ. Ἡ ζωντανὴ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἔχη καμμία σχέσι μ' αὐτό. Θὰ ὑπάρχη κάπου μακριὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ κατασκευάσματα, ἀναλλοίωτη, γεμάτη ἀλήθεια καὶ φῶς, ἀνόθευτη ἀπὸ τὸ ψέμα τῶν συμβιβασμῶν, μὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ φέγγη τὰ βήματά της καὶ νὰ τὴν περιβάλλη σὰν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὁδηγώντας τὴν «εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν».

Τὸ πόσοι θὰ εἶναι οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ δὲν ἔχει καμμία σημασία, ἀκόμη καὶ ἂν μετροῦνται στὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς χειρός. Αὐτοὶ θὰ εἶναι οἱ συνεχισταὶ τῆς Παραδόσεως, τὴν ὁποία δὲν θὰ τὴν ἔχουν μάθει ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ τὴν ἔχουν ζήσει καὶ θὰ τοὺς ἔχη γίνει βίωμα. Οἱ Χριστιανοὶ ζοῦνε μέσα στὴν Παράδοσι σὰν μέσα σ' ἓνα στοιχεῖο, ὅπως τὰ ψάρια στὸ νερό.

Ὅσοι πραγματικὰ ποθοῦν τὸν Θεὸ ἄς πάψουν νὰ μιλοῦν γιὰ ἔνωσι τῶν «Ἐκκλησιῶν». Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπιδέχεται ἔνωσι, γιὰτὶ ποτὲ δὲν διεσπάσθη. Οἱ ἄνθρωποι φεύγουν ἀπ' αὐτὴν, ἔστω καὶ ἂν διατηροῦν πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματά της. Ὅσοι ἀγαποῦν τὸν Θεὸ ἄς ἐπιστρέψουν στὴν Ἐκκλησία καὶ ἄς ταπεινωθοῦν γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ μποῦν, γιὰτὶ στενὴ εἶναι ἡ πύλη της καὶ γιὰ νὰ τὴν περάση κανεὶς πρέπει νὰ σκύψη βαθειά.

ΙΒ' Τὸ ἀλάνθαστο κριτήριον.

Μέσα ὅμως στὸ χάος καὶ τὴν ὑποκρισία τοῦ σύγχρονου κόσμου δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ διακρίνη κανεὶς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τὴν πλησιάσῃ. Γιατὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ ὀνομάζεται Ὁρθόδοξη μιὰ Ἐκκλησία γιὰ νὰ εἶναι καὶ

στήν κυριολεξία. Ἡ ἀποστασία δυστυχῶς ὑπάρχει καὶ κάτω ἀπὸ τὸ τυπικῶς ὀρθόδοξο ράσο, καὶ κάτω ἀπὸ τοὺς ὀρθόδοξους θόλους, καὶ μέσα στὸν θρησκευόντα λαό. Αὐτὸ ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι κάτι τὸ καινούργιο· τὸ ἐγνώρισε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς βήματα. Μόνο πού τώρα ἔχει πάρει ἀπίθανες διαστάσεις.

Τὴν Ἐκκλησία πρέπει νὰ μάθουμε νὰ τὴν διακρίνουμε πίσω ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Φαινομενικὰ στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπικρατεῖ σήμερα ἡ σύγχυσις καὶ τὸ χάος. Ὁ καθέννας, ἐγγράμματος ἢ ἀγράμματος, πιστὸς ἢ ἀπιστος ἔχει καὶ μιὰ δική του ἐκδοχὴ γιὰ τὸ τί εἶναι Ὀρθοδοξία ἢ Χριστιανισμός, καὶ αὐτὴ τὴν ἐκδοχὴ τὴν ὑποστηρίζει μὲ φανατισμό. Μέσα σ' αὐτὴν τὴν τρικυμία εἶναι ἀδύνατον νὰ βρῆς τὸν δρόμο σου χωρὶς πυξίδα. Ὑπάρχει ἓνα κριτήριο ἀλάνθαστο: ἡ συνέχεια τῆς Παραδόσεως. Ὅπου ἡ Παράδοσις διατηρεῖται ζωντανὴ καὶ ἀνόθευτη, χωρὶς διακοπὴ ἢ ἀλλοίωσι ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων, ὅσοι πιστοὶ — ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι ἢ λαϊκοὶ — ζοῦν καὶ μεταδίδουν αὐτὴν τὴν Παράδοσι, ἐκεῖ εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι — ἱερεῖς ἢ λαϊκοὶ — πού θέλουν νὰ λέγωνται Ὀρθόδοξοι χωρὶς νὰ ἀκολουθοῦν τὴν ἀπὸ αἰώνων ζῶσα Παράδοσι, εἶναι παρείσακτοι, εἶναι τὰ ζιζάνια μέσα στὸ χωράφι τοῦ Χριστοῦ.

Σήμερα τὰ ζιζάνια εἶναι πάρα πολλὰ καὶ τὰ στάχια πολὺ λίγα, ὅμως τὸ χωράφι εἶναι χωράφι τοῦ Θεοῦ καὶ παρ' ὅλη τὴν ποικιλία τῶν ζιζανίων, τὸ σιτάρι παραμένει τὸ ἴδιο ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, ἀπὸ σπορὰ σὲ σπορὰ, ὅπως ἐκεῖνο τὸ πρῶτο πού φύτεψε, μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο θεϊκὸ χωράφι, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Τὸ σιτάρι καὶ τὰ ζιζάνια ἔχουν τὸ ἴδιο χρῶμα, καὶ ἀπὸ μακριὰ δύσκολα μπορεῖ νὰ τὰ ξεχωρίση κανεὶς, ἀπὸ κοντὰ ὅμως, ὅταν τὸ σιτάρι τὸ πλησιάσῃς, ξέρεις πῶς εἶναι σιτάρι.

Αὐτὴ ἡ ζῶσα Παράδοσις δὲν διεκόπη ποτέ, γιὰ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ ὑποσχέθηκε στήν Ἐκκλησία ὅτι «καὶ

πύλαι "Αδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», καὶ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ δὲν ψεύδεται. "Αρα αὐτοὶ ποὺ ψάχνουν νὰ βροῦν τὴν Παράδοσι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῶν πρώτων αἰώνων ἢ τῶν αἰώνων πρὸ τοῦ Σχίσματος γιὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσουν, ὁμολογοῦν ὅτι ἔχουν χάσει τὴν συνέχεια τῆς Παραδόσεως, ἀλλὰ δὲν πρόκειται πιά ποτὲ νὰ τὴν βροῦν, ὅσο καὶ ἂν προωθήσουν τὶς ἔρευνές τους. Γιατὶ ἡ Παράδοσις εἶναι κάτι ζωντανὸ καὶ μεταδίδεται, ὅπως ἡ ζωὴ, ἀπὸ ζωντανὸ σὲ ζωντανό. Δὲν εἶναι κάτι ποὺ ἀνακαλύπτεται μὲ ἐπιστημονικὲς μελέτες, οὔτε κάτι ποὺ μαθαίνεται ἐγκεφαλικά.

ΙΓ' Κρυμμένη, ἀλλὰ ζῶσα.

Αὐτὰ τὰ ἑκατομμύρια ζιζάνια ποὺ φύτρωσαν μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τὸν τελευταῖο καιρὸ ἔφεραν μαζί τους τόσο κοσμικὸ πνεῦμα, ποὺ καμμία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ ἀναλλοίωτα τὰ ἐξωτερικά της γνωρίσματα. Ἀκόμη καὶ οἱ Παλαιοημερολογίται ποὺ διετήρησαν τόσο καλὴ γραμμὴ στὸ ζήτημα τοῦ Ἡμερολογίου, στὸ θέμα τῆς εἰκονογραφίας φέρουν ὀλοκάθαρα τὰ στίγματα τῆς προδοσίας πρὸς τὴν Παράδοσι, πρᾶγμα ποὺ εἶναι ἀμάρτημα κοινὸ ὅλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τοῦ τελευταίου αἰῶνος.

Εὐτυχῶς, μέχρι σήμερα, ὅλες οἱ παρεκκλίσεις ἀπὸ τὴν Παράδοσι ποὺ περιγράψαμε δὲν ἔχουν ἀποκόψει τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἀπὸ τὴν ρίζα τους. Τὸ δένδρο παραμένει ζωντανὸ καὶ ἀκμαῖο, παρ' ὅλα τὰ φτιασίδια ποὺ τοῦ ἔχουνε προσθέσει. Οἱ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες δὲν ἔχουν ξεραθῆ, ὅπως ἔγινε μὲ τὶς «Ἐκκλησίες» τῆς Δύσεως. Λίγο ἂν τινάξης τὴ σκόνη ποὺ ἔρριξε τὸ κοσμικὸ πνεῦμα ἐπάνω τους θὰ βρῆς τὰ δροσερὰ φύλλα τῆς γνήσιας Παραδόσεως. Ἡ Παράδοσις δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ ζῆ καὶ νὰ ἰσχύη μέσα στὸν περίβολο τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὑπάρχουν ἀκόμη μοναχοὶ ποὺ ζοῦν τὸν ὀρθόδοξο Μοναχισμό.

Ἐπάρχουν ἀκόμη γνήσιοι θεολόγοι ποὺ δὲν ἔχουν νοθεύσει τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ τὴν κρατοῦν λαμπερῇ καὶ ὀλοκάθαρῃ, μακριὰ ἀπὸ κάθε ξένη πρόσμιξι. Ἐπάρχουν ἀκόμη βυζαντινοὶ ψαλτάδες καὶ γνήσιοι συνεχιστὰὶ τῆς ὀρθοδόξου εἰκονογραφικῆς παραδόσεως. Ἐπάρχουν ἀκόμη ἱερεῖς σὰν τοὺς παλιούς, ἀφοσιωμένοι στὸ ἱερό τους λειτούργημα, ποὺ ἢ συνεχῆς ἐπαφή τους μὲ τὸν Θεό, δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ στενοχωρηθοῦν ἀπὸ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ μαῦρα ράσα, ἀλλὰ τὰ κάνει νὰ ἀκτινοβολοῦν ἀγιότητα. Ἐπάρχει ἀκόμη ἀπλὸς λαὸς ποὺ ἀξιῶνεται νὰ δῆ θαύματα φοβερά.

Ἡ γνήσια Παράδοσις λοιπὸν — ἡ ζωὴ, τὰ βιώματα καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγίων Πατέρων ὄλων τῶν ἐποχῶν, τὰ ἔχνη αὐτὰ τῶν βημάτων τοῦ ἀγίου Πνεύματος μέσα στὶς καρδιὰς τῶν Χριστιανῶν — ὑπάρχει καὶ συνεχίζεται, ζωντανὴ ἀνάμεσα σὲ ζωντανούς, χωρὶς καμμία διακοπὴ ἀπὸ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους. Ἐπάρχει μία συνεχῆς ἀρμονία σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῶν ὀρθοδόξων ὄλων τῶν ἐποχῶν μέχρι σήμερα, γραπτὲς καὶ ἄγραφες, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ χρυσοῦς κανὼν ἐπάνω στὸν ὁποῖον πρέπει ὁ καθένας νὰ μετράῃ τὶς σκέψεις καὶ τὰ ἔργα του γιὰ νὰ βλέπη ἂν βρίσκεται μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς Ὀρθοδοξίας. Μπορεῖ τὰ φαινόμενα νὰ δίνουν τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἔχει χαλάσει, ὅτι ἔχει διακοπὴ ἢ συνέχεια, ὅμως λίγο ἂν σκάψη κανεὶς, τὴν βλέπει νὰ ἀναβλύζη καὶ νὰ δροσίζη αὐτοὺς ποὺ τὴν ἀποζητοῦν.

Ἡ Παράδοσις ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχη μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ὅμως κάθε μέρα ποὺ περνᾷ κάνει καὶ πιὸ δύσκολη τὴν ἀνακάλυψί της. Κάθε μέρα ποὺ περνᾷ, σωρεύει καὶ περισσότερα φτιασίδια ἐπάνω στὸ δένδρο τῆς Ὀρθοδοξίας, ἔτσι ποὺ οἱ ἄνθρωποι τὰ χάνουν καὶ δὲν ξέρουν ποῦ εἶναι ἡ ἀλήθεια.

ΙΔ' Ἡ κιβωτός.

Κάποτε, ἄργα ἢ γρήγορα, κανεὶς δὲν ξέρει πότε ἀκριβῶς, οἱ «Ἐκκλησίες» καὶ οἱ θρησκείες θὰ ἐνωθοῦν. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χάος τῆς ψευτιάς θὰ κινδυνεύσουν νὰ χάσουν τὸν δρόμο τους ἀκόμη καὶ οἱ ἐκλεκτοί. Θὰ εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἀντιχρίστου.

Πότε καὶ πῶς θὰ ἔλθῃ ὁ Ἀντίχριστος κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ πῆ, καὶ εἶναι ἀγνωστο πόσοι θὰ μπορέσουν νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὅταν θὰ ἔλθῃ. Γιατὶ θὰ ἔλθῃ σὰν εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος. Πρὸς τὸ παρὸν ἓνα πράγμα μπορεῖ νὰ εἰπωθῆ μὲ βεβαιότητα: ὅλες αὐτὲς οἱ κινήσεις γιὰ ἐνωσι στὰ κράτη καὶ στὶς «Ἐκκλησίες», ὅλοι αὐτοὶ οἱ συμβιβασμοί, ὅλη αὐτὴ ἡ σχηματιζομένη ὁμοιομορφία τῆς ἀνθρωπότητος κάτω ἀπὸ τὸν ὀδοστρωτῆρα τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι τὸ ἀνοιγμά τοῦ δρόμου γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἀντίχριστου.

Ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι, σύμφωνα μὲ τὰ κριτήρια τοῦ κόσμου, θαυμασία. Μὲ τὰ χριστιανικὰ ὅμως κριτήρια εἶναι ἐξέλιξις πρὸς τὴν καταστροφή.

Αὐτὸ δὲν ἐκπλήσσει οὔτε φοβίζει τὸν Χριστιανό. Ξέρει ὅτι ὁ κόσμος ἔχει αὐτοκαταδικαστῆ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς ἀρνήθηκε νὰ προσευχηθῆ γιὰ τὸν κόσμον. «Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ». Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου εἶναι ὁ διάβολος καὶ ὁ διάβολος «ἀπ' ἀρχῆς ἦν ἀνθρωποκτόνος».

Ὁ θάνατος θὰ βρῆ τὸν κόσμον στὸ ἀποκορύφωμα τῆς «δόξης» του, στὸ ἀποκορύφωμα τῆς οἰήσεως, στὴν κορυφὴ τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος θὰ βρίσκεται στὸ ζενιθ τῆς προαιώνιας προσπαθείας του νὰ γίνῃ θεὸς μὲ τὶς ἴδιες του δυνάμεις, μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό. Ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ βρῆ τὸν ἄνθρωπον σ' ὅλη τὴ δόξα τῆς ἐωσφορικῆς του μανίας.

Ὁ Θεὸς δὲν ζητάει ἀπὸ τὸν Χριστιανὸ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Κάθε προσπάθεια νὰ σταματήσῃ ὁ κόσμος τὸν δρόμον ποὺ ἔχει πάρει θὰ ἦταν μάταιη καὶ γελοία. Ὁ κόσμος εἶναι ἓνα

πλοίο πού βυθίζεται, και βυθίζεται γιατί ή ίδια ή κατασκευή του είναι σαθρή. Ὁ Θεός δέν ζητάει ἀπό τόν Χριστιανό νά σώση τὸ πλοίο, ἀλλὰ νά σώση ὅσους μπορεῖ ἀπὸ τοὺς ναυαγούς.

Ἡ νέα Κιβωτὸς τοῦ Νῶε, ή Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πλέει κοντὰ στὸν τόπο τοῦ ναυαγίου. "Ὅσοι θέλουν νά γλυτώσουν ἀπὸ τὰ νερά, πρέπει νά καταφύγουν σ' αὐτήν. Για νά καταφύγουν σ' αὐτήν πρέπει νά ἐγκαταλείψουν τὸν κόσμο, ὄχι τόσο τοπικῶς, ὅσο οὐσιαστικῶς. «Δι' ὃ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε», λέγει Κύριος, «καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς» (Β' Κορ., στ' 17).

Ἐδῶ ὅμως ἀρχίζουν οἱ δυσκολίες. Πῶς νά ἐγκαταλείψης τὸν κόσμο, ὅταν ὅλη σου ή ζωή είναι πλεγμένη μαζί του; Ἄλλὰ ή ἀπάντησις οὐ τοῦ παρόντος. Τὴν βρίσκει κανεὶς στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στοὺς Πατέρας. Ὀλόκληρη ἐξ ἄλλου ή ἐν Χριστῷ ζωή είναι ἀγώνας για τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸν κόσμο, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο αὐτῆ τῶν παθῶν, καὶ τὴν καταφυγή στὴν Κιβωτὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ ὅταν θὰ πλησιάζη ή ἐποχή τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ αὐτῆ ή Κιβωτὸς τῆς Ἐκκλησίας θὰ εἶναι δυσδιάκριτος. Πολλοὶ θὰ λέν «ἰδοὺ ἐδῶ ὁ Χριστός» καὶ «ἐκεῖ ὁ Χριστός», ἀλλὰ θὰ εἶναι ψευδοπροφηταί. "Ὅ,τι θὰ ἀναγνωρίζεται ἐπισήμως ὡς Ἐκκλησία, ἔχοντας ἤδη ὀλίγον κατ' ὀλίγον προδώσει τοὺς θησαυροὺς τῆς Πίστewος, θὰ ἔχη ἀφομοιωθῆ ἀπὸ τὴν ἀπερίγραπτη ἐνωτικὴ μαρμελάδα, ή ὁποία θὰ κρατᾶ με ἐωσφορικὴ ἐξυπνάδα τὰ περισσότερα ἐξωτερικὰ γνωρίσματα τῆς Ἐκκλησίας. Που καὶ ποῦ μικρὲς ὁμάδες πιστῶν με κανέναν ἱερέα θὰ διατηροῦν ἀκόμη ζωντανή τὴν γνήσια Παράδοσι.

Ποιὸς ὅμως θὰ μπορέση νά ἀναγνωρίση σ' αὐτὲς τὲς μικρὲς, τὲς περιφρονημένες καὶ χωρὶς καμμία κοσμικὴ αἴγλη ὁμάδες τῶν πιστῶν, τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ὅμως, στὸ τέλος τῶν καιρῶν, ή Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία θὰ εἶναι ἀκριβῶς αὐτὲς οἱ ξεχασμένες καὶ ἀσύνδετες μικροενορίες, πού μπορεῖ ἀκόμη καὶ νά ἀγνοοῦν ή

μία τὴν ὕπαρξι τῆς ἄλλης, ὅμως θὰ συνδέωνται μεταξύ τους με τὸν μυστικὸ δεσμὸ τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, με τὴν κοινὴ Πίστι καὶ Παράδοσι, πὸ θὰ διατηροῦν ἀνόθευτη.

Τότε καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ θὰ κινδυνεύσουν νὰ πλανηθοῦν. Χρειάζεται μεγάλο θάρρος γιὰ νὰ μπορέση νὰ συνταχθῆ κανεὶς με τοὺς λίγους καὶ νὰ πάη ἀντίθετα στὰ ρεύματα τοῦ κόσμου, με κίνδυνο νὰ γελοιοποιηθῆ ἀπὸ τοὺς «ἔξυπνους» καὶ νὰ ἀδικηθῆ ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς. Χρειάζεται μεγάλη σοφία γιὰ νὰ διακρίνη κανεὶς τὴν ἀλήθεια ἐκεῖ πὸ ὅλος ὁ κόσμος βλέπει τὴν ἀφέλεια καὶ τὴν ἠλιθιότητα. Ἐξ ἄλλου, ἡ παράταξις τοῦ ψεύδους θὰ ἔχη με τὸ μέρος τῆς τὸ θαῦμα, τὸ θαῦμα ἐκεῖνο πὸ ζήτησε ὁ διάβολος ἀπὸ τὸν Χριστὸ στὴν ἔρημο, τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τῶν ψευδοχρίστων καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν. «Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς» (Ματθ. ΚΔ' 24). Πόσοι θὰ μπορέσουν νὰ βροῦν τὸν δρόμο τους, ὅταν ὅλοι οἱ φάροι θὰ ὀδηγοῦν στραβά; Τότε «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος σωθήσεται».

ΙΕ' Τὰ προσωπεῖα.

Πρὸς τὸ παρὸν ὅσοι θέλουν νὰ ζήσουν κοντὰ στὸν Χριστὸ ἄς βιασθοῦν νὰ ἀποκτήσουν διάκρισι, γιὰ νὰ ἀναγνωρίζουν ἐγκαίρως τοὺς ψευδοπροφήτες καὶ τοὺς ψευδόχριστους, καὶ ἄς φορέσουν τὴν πανοπλία τῆς Πίστεως, γιὰ νὰ μπορέσουν, ἀήττητοι, νὰ κτυπήσουν τόσο αὐτοὺς ὅσο καὶ τοὺς ὀπαδοὺς των.

Γιατὶ ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ἐποχὴ πονηρῆ, ὅπου τὸ ψέμα εἶναι σκεπασμένο καὶ τὸ δηλητήριο προσφέρεται σὲ σακχαρόπηκτα, ὅπου οἱ δρόμοι γέμισαν ἀπὸ παγίδες καὶ ἀπὸ λάκκους καλὰ παρηλλαγμένους. Ὅποιος παρασυρθῆ ἀπὸ τὰ φαινόμενα εἶναι χαμένος.

Πρέπει να μάθουμε να ξεχωρίζουμε την Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν κόσμον, γιατί ἄλλα εἶναι τὰ πεπρωμένα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλα τὰ πεπρωμένα τοῦ κόσμου. Ὅση πίστι ἔχουμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία, τόση ἀπιστία πρέπει νὰ ἔχουμε πρὸς τὸν κόσμον, ὅση ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία τόση ἔχθρα πρὸς τὸν κόσμον (ὄχι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ πρὸς τὸν κόσμον), ὅση αἰσιοδοξία γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τόση ἀπαισιοδοξία γιὰ τὸν κόσμον.

Ὁ κόσμος εἶναι ἡ παράταξις, ἡ νοοτροπία καὶ οἱ προθέσεις αὐτῶν ποὺ ἀρνήθηκαν τὴν προσφορά τοῦ Θεοῦ, ποὺ τοῦ γύρισαν τὴν πλάτη ὅταν πῆγε νὰ τοὺς μιλήσῃ, ποὺ χωρίσθηκαν γιὰ πάντα ἀπὸ αὐτόν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ προτίμησαν τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν ζωὴν. Δὲν εἶναι τιμωρημένοι, ὅπως δὲν εἶναι τιμωρημένοι καὶ οἱ δαίμονες, γιατί κανένας δὲν τοὺς κάνει κακό. Μόνοι τοὺς ἐλεύθερα διάλεξαν τὸν θάνατον, μόνοι τοὺς ἐλεύθερα διάλεξαν νὰ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ στέκωνται μακριὰ του.

Αὐτὴ ἡ ἐκλογή γίνεται μέσα στὴ ζωὴ, ἀνεξάρτητα ἀπὸ στιγμὲς καὶ ἀπὸ τὸν χρόνο, μέσα στὰ κατάβαθα τῆς καρδιάς μας, καὶ εἶναι ἀμετάκλητη. Ἡ ἐλευθερία χωρίζει τὰ πνευματικὰ ὄντα σὲ δύο στρατόπεδα. Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν ἄνθρωποι, ὅπως ὑπάρχουν καὶ δύο εἰδῶν ἄγγελοι: οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐλευθερία δὲν ἔγκειται στὶς καθ' ἕναστος πράξεις, ἀλλὰ στὴν ὅλη κλίσι καὶ διάθεσι τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἐν γενεὶ καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ ἀπάντησι στὸ κάλεσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐλευθερία ἔγκειται στὴν γενικὴ κατεύθυνσι τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι στὶς λεπτομέρειες αὐτῆς τῆς ζωῆς.

Οἱ λεπτομέρειες ἀπατοῦν, κάνουν τοὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς γραμματεῖς νὰ φαίνωνται φίλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν ληστήν, τὴν πόρνην, τὸν τελώνην καὶ τὸν Σαοὺλ νὰ φαίνωνται ἐχθροὶ Του.

Πρέπει νὰ μπορούμε νὰ ἀναγνωρίζουμε κάτω ἀπ' τὶς

μάσκες τῆς ὑποκρισίας ἢ τῶν ἀδυναμιῶν τοὺς πραγματικοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς πραγματικοὺς φίλους τοῦ Θεοῦ.

Βρισκόμαστε σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου οἱ μάσκες τῆς ὑποκρισίας ἔχουν πληθύνει καὶ ἔχουν φθάσει σὲ μιὰ καταπληκτικὴ τελειότητα. Κινδυνεύουμε ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή νὰ πλανηθοῦμε ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ φοροῦνε τὴν μάσκα τῶν φίλων τοῦ Θεοῦ ἐνῶ εἶναι στὴν πραγματικότητά ἐχθροὶ του.

Τέτοιοι εἶναι ὅσοι μιλοῦν γιὰ τὴν "Ἐνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πιὸ ἐπικίνδυνοι ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ψευδοπροφήται τοῦ Εὐαγγελίου.

Οἱ ἐχθροὶ ποὺ ἐμφανίζονται χωρὶς μάσκα, οἱ ἄθεοι, οἱ ὑλισταί, οἱ κομμουνισταί, δὲν μποροῦν νὰ ξεγελάσουν κανέναν. Εἶναι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ μποροῦν νὰ σκοτώσουν τὰ σώματα, ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ πειράξουν τὴν ψυχὴ. Οἱ ἄλλοι ὅμως, οἱ «ὀρθόδοξοι» Πατριάρχαι, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων, οἱ θεολόγοι καὶ καθηγηταὶ τῆς Θεολογίας, ὅλοι ὅσοι μιλοῦν μὲ ὑποκριτικὴ χριστιανικὴ ἀγάπη γιὰ τοὺς «ἀδελφούς μας» αἰρετικούς, καὶ διαδίδουν τὰ συνθήματα περὶ ἐνώσεως, ὅλοι αὐτοὶ οἱ προσωποφόροι μπορεῖ νὰ μὴ σκοτώνουν τὸ σῶμα, σκοτώνουν ὅμως τὴν ψυχὴ. Γι' αὐτὸ ὁ πόλεμος ἐναντίον τους πρέπει νὰ εἶναι ἀδυσώπητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΙΣΤ' Σύγχρονη ειδωλολατρία.

Αλλά ἄς δοῦμε τώρα ποιόί εἶναι οἱ Εὐρωπαῖοι μέ τούς ὁποίους θέλουν νά ἐνωθοῦμε σάν Κράτος καί σάν Ἐκκλησία.

Τόν Εὐρωπαϊό χαρακτηρίζει μιὰ φοβερή ἀντινομία, ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἔσω καί τοῦ ἔξω ἀνθρώπου. Ὁ Εὐρωπαῖος, ἄλλος ἐμφανίζεται καί ἄλλος εἶναι. Ζῆ καί κινεῖται μέσα στό ψεῦδος τῆς συμβατικότητος. Ὁλόκληρος ὁ πολιτισμός του εἶναι ἓνα ἄθροισμα κατὰ συνθήκην ψευδῶν στό ὁποῖο ἔχει προσαρμοσθῆ. Εἶναι στό ἔπακρο ἐγωκεντρικός, καί ὅμως φέρεται πρὸς τούς ἄλλους μέ ἀπόλυτη, σχεδόν ἐξεζητημένη εὐγένεια.

Στίς ὑπανάπτυκτες χῶρες, ὅπου οἱ ἄνθρωποι δέν ἔχουν ἀκόμη τήν φινέτσα τοῦ εὐρωπαϊκῶς πολιτισμένου, ὁ καθένας ἐκφράζει λίγο - πολὺ τόν ἐσωτερικό του κόσμο μέ κάποια ἐλευθερία καί ἀπλότητα πού δέν τήν βρίσκεις στήν Εὐρώπη. Οἱ τρόποι τους εἶναι χοντροὶ ἀλλά οἱ ἄνθρωποι πιὸ ἀληθινοί. Στήν Εὐρώπη αὐτὸ θεωρεῖται ἔλλειψις πολιτισμοῦ καί πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Ἔτσι, πολιτισμός κατάντησε νά θεωρῆται τὸ συνεχές παιγνίδι τῆς ὑποκρισίας, ὅπου οἱ κεκονιαμένοι τάφοι, οἱ γέμοντες δυσωδίας, καθαρίζουν συνεχῶς τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου γιὰ νά φαίνωνται καθαροὶ στοὺς ἀνθρώπους.

Ὅπως ὅμως συμβαίνει μέ τούς Φαρισαίους, αὐτὸ τὸ συνεχές ψέμα μέσα στό ὁποῖο ζοῦν, δέν τούς ταπεινώνει. Ἀπ' ἐναντίας, ἡ ἐξωτερική τους τελειότης τούς κάνει βέβαιους γιὰ τήν ἀνωτερότητά τους. Τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα

τῶν Εὐρωπαϊῶν εἶναι ἡ ὑπερηφάνεια. Βλέπουν ἀφ' ὑψηλοῦ ὄλους τοὺς ἄλλους λαοὺς ποὺ τοὺς θεωροῦν ἀπολίτιστους ἢ ὑπανάπτυκτους.

Μπορεῖ μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς νὰ ἐνδιαφέρωνται πολὺ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν ἄλλων, τῶν ἀτόμων, τῶν ὁμάδων ἢ τῶν ἔθνῶν, πρὸ παντὸς τῶν ὑπαναπτύκτων, γιὰ τοὺς ὁποίους τρέφουν αἰσθήματα οἴκτου, στὸ βάθος ὅμως ἐνδιαφέρονται γιὰ τοὺς ἄλλους ὅπως ἓνας ἐντομολόγος γιὰ τὰ ἔντομα. Τρέφουν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους αἰσθήματα κατώτερα ἀπὸ τὴν ἀγάπη ποὺ ἔχουν γιὰ τὰ σκυλιά τους.

Ἔχουν γιὰ τὸν πολιτισμὸ τους τὴν ἴδια ὑψηλὴν ἰδέαν ποὺ ἔχουν γιὰ τὸ ἄτομό τους. Πνεύματα κριτικά, δὲν παραδέχονται τίποτε ἀβασάνιστα, καὶ εἶναι ὑπερήφανοι γι' αὐτό. Θεωροῦν σχετικὲς ὅλες τὶς ἀξίες, ἀκόμη καὶ αὐτὲς ποὺ παραδέχονται, καὶ συζητοῦν μὲ φαινομενικὴ ἐμβρίθεια τὰ ὅσα πίστεψε ἢ ἀνθρωπότης.

Ἡ συνηθισμένη τους στάσις εἶναι στάσις καλοπροαίρετων ἀγνωστικιστῶν, ποὺ εἶναι πρόθυμοι νὰ συμφωνήσουν μὲ ὅ,τι τοὺς λέτε, ἀφήνοντάς σας νὰ ἐννοήσετε ὅτι, βέβαια, τὰ ὅσα λέτε δὲν ὑπάρχει κανένας τρόπος νὰ ἀποδειχθοῦν, καὶ ἄρα δὲν τοὺς κάνουν οὔτε κρῦο, οὔτε ζέστη.

Ἐνα πρᾶγμα ὅμως δὲν διανοοῦνται ποτὲ νὰ ἀμφισβητήσουν οἱ ἀγνωστικισταὶ αὐτοί· τὴν ἀξία τοῦ πολιτισμοῦ των. Ποτὲ δὲν στάθηκε ἀνώτερος πολιτισμὸς ἀπ' τὸν δικό τους. Μπορεῖ ἡ κριτικὴ γιὰ τὰ διάφορα ἐπὶ μέρους πολιτιστικὰ προβλήματα νὰ εἶναι ἔντονη, καὶ νὰ ὑπάρχουν στίς λεπτομέρειες μεγάλες ἀντιθέσεις, ποτὲ ὅμως δὲν ἐτέθη ἀπὸ αὐτοὺς ἐν ἀμφιβολῶν ἢ ὀρθότης τῆς γενικῆς γραμμῆς τοῦ πολιτισμοῦ των.

Ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης βασίζεται σὲ μιὰ θρησκεία, σὲ μιὰ θρησκεία ὅμως ποὺ κανεὶς δὲν θέλει νὰ τὴν ὀνομάσῃ ἔτσι. Γιατὶ ἡ θρησκεία αὐτὴ δὲν εἶναι ἡ λατρεία ἑνὸς ἢ πολλῶν θεῶν, ἀλλὰ ἡ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὁ πολιτισμὸς των δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ ἡ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν ὁ πο-

λιτισμός τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος βρῆκε τόση ἀπήχησι στίς καρδιές τῶν Εὐρωπαίων, αὐτὸ ὀφείλεται ἀκριβῶς σ' αὐτὴν τὴν ἐσωτερικὴν συγγένειαν.

Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἔτσι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι θεοποίησαν τὴν λογικὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὰ πάθη του, τὶς ψυχικὲς του δυνάμεις καὶ ἀδυναμίες, μ' ἓναν λόγον ἕκαμαν τὸν ἀνθρωπο κέντρο, μέτρο καὶ σκοπὸν τοῦ παντός. Ἀπὸ τὸν ἀνθρωπο ξεκινάει ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης, γιὰ τὸν ἀνθρωπο ὑπάρχει καὶ ἀπὸ τὸν ἀνθρωπο παίρνει τὴν δικαίωσίν του.

Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν διαφωνίες ἐπάνω στοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιτευχθῆ ἢ καλυτέρευσις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν διαφορὲς στὸν τρόπο λατρείας τοῦ ἀνθρώπου, μπορεῖ νὰ βγαίνουν διαφορετικὰ συμπεράσματα ἀπὸ τὸ μέτρημα τοῦ ἀνθρώπου, ὅμως, πάντοτε καὶ γιὰ ὅλους, ὁ ἀνθρωπος εἶναι τὸ κέντρον γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖον κινουῦνται, ἡ πηγὴ τῆς ἐμπνεύσεώς τους, καὶ ὁ σκοπὸς τῶν ἔργων τους.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Εὐρωπαῖος. Ὅποια θρησκεία καὶ ἂν νομίζει πῶς ἔχει, στὸ βάθος θρησκείας του εἶναι ἡ προσκύνησις τοῦ εἰδώλου ἀνθρώπου. Ὁ Εὐρωπαῖος ἔχει πάψει πιά νὰ βλέπη στὸν ἀνθρωπο τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, βλέπει μόνον τὴν εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του.

Μὲ ἄλλα λόγια ἡ θρησκεία τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ παλιὰ θρησκεία τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτὴ ποὺ ἐχώρισε τὸν ἀνθρωπο ἀπὸ τὸν Θεόν. Σκοπὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ θεώσῃ τὸν ἀνθρωπο. Ὁ ἀνθρωπος ὅμως πλανημένος ἀπὸ τὸν διάβολο, νόμισε πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ θεὸς καὶ χωρὶς τὴν Χάριν τοῦ Δημιουργοῦ του, μὲ δική του πρωτοβουλία καὶ μὲ τὶς δικές του μόνον δυνάμεις. Βιάστηκε λοιπὸν νὰ γευθῆ ἀπὸ τὸ δέντρο τῆς Γνώσεως πρὶν νὰ γίνῃ ὄριμος γιὰ τέτοια τροφή.

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια του, νὰ γνωρίσῃ τὸ καλὸ καὶ τὸ πονηρὸ, νὰ δῆ τὴν γυμνότητά του τὴν σωματικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ νὰ τρομάξῃ. Δὲν ἄντεχε πιά ν' ἀντικρύσῃ τὸν Κύριον καὶ Θεόν του, καὶ ἔτρεξε νὰ κρυ-

φτῆ ἀπὸ τὸ πρόσωπό Του. Κατάλαβε ὅτι χάσμα μέγα ἀνοίχθηκε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Δημιουργοῦ του. Τότε ὁ σπλαγχνικός Πατέρας του καταράστηκε τὴν πρώτη αἰτία τῆς καταστροφῆς, τὸν διάβολο, τὸν «ὄφιν τὸν ἀρχαῖον», καὶ στὴν ἄπειρη ἀγάπη Του ὑποσχέθηκε κιόλας τὴν σωτηρία: «καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου (ὄφως) καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς (τῆς Παναγίας) καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς (τοῦ Χριστοῦ): αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γέν. Γ' 15). Καὶ γιὰ νὰ μὴ ζήσει ὁ ἄνθρωπος ἐπ' ἄπειρον στὴν κατάστασι αὐτὴν τοῦ πνευματικοῦ θανάτου, τὸν ἔδιωξε ἀπὸ τὸν Παράδεισο, «μὴ ποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγῃ καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα» (Γέν. Γ' 22). Ἐπέτρεψε ἔτσι ὁ Θεὸς ἀπὸ εὐσπλαγχνία καὶ ἀγάπη τὸν σωματικὸ θάνατο καὶ τὴν φθορά, πού ὅπως ὁ πνευματικὸς θάνατος ἦταν ἀποτελέσματα τῆς διακοπῆς ἐπαφῆς μὲ τὴν Πηγὴ τῆς Ζωῆς, γιὰ νὰ μὴ περιφέρῃ στοὺς αἰῶνας ὁ ἄνθρωπος τὴν πνευματικὴν του νέκρα, τὴν δυστυχία καὶ τὴν γυμνότητά του. Ἐτσι ὁ ἄνθρωπος, χωρισμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ζώντας μέσα στὴν συνεχῆ πραγματικότητά τοῦ θανάτου, ἔγινε σκλάβος τοῦ διαβόλου.

Ἦταν λοιπὸν ἀπὸ ἀντίδρασι στὴν ἐμπειρία τῆς μηδαμινότητός του πού ὁ ἄνθρωπος ἐλάτρευσε τὸν ἄνθρωπο, ἀνακηρύσσοντάς τον Θεό. Πράγματι οἱ ἀρχαῖοι ἐδίδαξαν ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ εἶναι μέρος τῆς θείας οὐσίας, ὅτι εἶναι δηλαδὴ θεία κατ' οὐσίαν καὶ ἄρα δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ Θεό.

Αὐτὴ ἡ ἐνδόμυχος θέλησις τοῦ ἀνθρώπου νὰ πιστέψῃ στὴν θεότητά του, μαζὶ μὲ τὸ γεγονὸς τῆς ὑποταγῆς του στὶς σατανικὲς δυνάμεις, εἶναι ἡ βᾶσις κάθε εἰδωλολατρίας.

Ἡ θρησκεία λοιπὸν τῆς Εὐρώπης δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν προαιώνια αὐτὴ εἰδωλολατρία, μὲ μοντέρνα μορφή. Παπισμός, Προτεστάντισμός, Οὐμανισμός, Ἀθεϊσμός, Δημοκρατία, Φασισμός, Καπιταλισμός, Κομμουνισμός καὶ ὅ,τι

ἄλλο Εὐρωπαϊκό, εἶναι ἐκφράσεις τοῦ ἰδίου ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος.

Ὁ πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀγωνιώδους καὶ ἐπίμονης προσπαθείας τοῦ ἀνθρώπου νὰ στήσῃ τὸν θρόνον του πάνω ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ κτίσιμο ἑνὸς νέου πύργου τῆς Βαβέλ, ὅπου ἐπικρατεῖ μὲν ἡ σύγχυσις ὡς πρὸς τὸν τρόπο τοῦ κτισίματος, ἀλλὰ ὁ σκοπὸς παραμένει κοινὸς γιὰ ὅλους.

Τὸ ἰδανικὸ τοῦ Εὐρωπαίου ταυτίζεται μὲ τὸ ἰδανικὸ τοῦ Ἑωσφόρου. Εἶναι στὸ βάθος ἡ ἴδια περιφρόνησις πρὸς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἴδια ὕβρις πρὸς τὴν ἀγάπη Του, ἡ ἴδια ἐπανάστασις καὶ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν πρόνοιάν Του, ἡ ἴδια ἀχαριστία, ἡ ἴδια ἐρημικὴ πορεία, πού ἀντὶ νὰ ὀδηγήῃ πρὸς τὰ ἄνω, ὅπου νομίζει ὅτι πηγαίνει ὁ ἄνθρωπος, ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἄβυσσο τοῦ θανάτου.

ΙΖ' Μὲ σημαία τὸν Σταυρό.

Ἀλλὰ ἡ πραγματικὴ θρησκεία τῆς Εὐρώπης εἶναι κρυμμένη καὶ ἐμφανίζεται ἐπισήμως μὲ τὸ χριστιανικὸ προσωπεῖο.

Ἡ Εὐρώπη γιὰ ὅλον τὸν κόσμον εἶναι χριστιανικὴ χώρα. Ὁ διάβολος, ἀλήθεια, εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν πονηρὸς, καὶ τὰ ἀστεῖα του ἔχουν γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὶς πιὸ τραγικὰς συνέπειες.

Τὸ κακὸ, τὸ μεγαλύτερο κακὸ πού βρῆκε ποτὲ τὸν κόσμον, εἶχε γιὰ λάβαρό του τὸν Σταυρό. Ὁ ἀριστοτελισμὸς τῶν δυτικῶν θεολόγων καὶ ἡ μαθητεία τους στὴν εἰδωλολατρικὴ ὀρθολογιστικὴ σκέψι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἡ μετατροπὴ τῆς θεολογίας σὲ φιλοσοφία, ἡ νοθεία τῆς πίστεως, ὁ παπισμὸς, ἡ δίψα τῆς δυνάμεως καὶ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, οἱ σταυροφορίες, τὸ ἀνακάτεμα τῆς θρησκείας μὲ τὴν πολιτικὴν, ἡ ἱερά ἐξέτασις, οἱ ἱεραποστολὰς πού ἀπεδεικνύοντο προφυλακὰς τῶν

ἀποικιοκρατῶν, κατακτήσεις, πόλεμοι, συστηματική ἀπομύζησης τοῦ αἵματος τῶν λαῶν, ὄργια, ἀπάτες, ταπεινώσεις καὶ τυραννία, ἔγιναν στὸ ὄνομα τοῦ Ἐσταυρωμένου.

Μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν τραγικὴν κατὰπτωσιν τῆς θρησκείας ἦταν φυσικὸ νὰ ἀναπηδῆσῃ, σὰν μιὰ τάσις γιὰ λύτρωσιν καὶ ὑγείαν, ὁ ἀθεϊσμὸς καὶ ἡ διαμαρτύρησις.

Πρέπει νὰ προσέξῃ κανεὶς ὅτι ὁ ἀθεϊσμὸς ποὺ παρουσιάσθηκε στὴν Εὐρώπῃ, δὲν ἦταν μιὰ ἀδιαφορία ἢ ἕνας ἀγνωστικισμὸς, οὔτε μιὰ ἀπλῆ ἐπικουρικὴ διάθεσις. Ὁ ἀθεϊσμὸς τῆς Εὐρώπῃς δὲν ἦταν μιὰ ἀκαδημαϊκὴ ἄρνησις. Ἦταν ἕνα δυνατὸ μῖσος πρὸς τὸν Θεὸ τῶν Χριστιανῶν, ὅπως τὸν εἶχανε γνωρίσει στὴν Εὐρώπῃ, ἕνα δυνατὸ πάθος, μιὰ βλασφημία, μιὰ ἀγανάκτησις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Στὴν ὀρθόδοξο χριστιανικὴν Ἀνατολήν, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μέχρι τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, δὲν παρουσιάσθησαν ποτὲ τέτοια κρούσματα. Οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀνατολῆς εἶχαν γνωρίσει ἕνα Θεὸ τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν Θεὸ ποὺ γνώρισαν οἱ ἄνθρωποι τῆς Δύσεως, γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν τοὺς ἦλθε νὰ τὸν ἀρνηθοῦν, ὅσο ἁμαρτωλοὶ καὶ ἂν ἦσαν. Οἱ πρῶτοι ἄθεοι στὴν Ἑλλάδα μᾶς ἦλθαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ. Ἦ ἄρνησίς τους, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν οἱ ἴδιοι, ἐστρέφετο ἐναντίον τῆς θρησκείας ποὺ εἶχαν γνωρίσει στὴν Εὐρώπῃ. Ὁ ἀθεϊσμὸς τους ἐτρέφετο ἀπὸ τὰ σφάλματα τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀπὸ τὴν νοθεΐαν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ποὺ εἶχε γίνῃ στὴν Δύσι.

Ἡ Διαμαρτύρησις, ἐπίσης, μπορεῖ νὰ φαίνεται σὰν μιὰ ξεχωριστὴ αἵρεσις. Στὴν πραγματικότητά ὅμως ξεκίνησε σὰν μιὰ ἄρνησις τοῦ Καθολικισμοῦ. Δὲν ὑπῆρξε ποτὲ μιὰ θρησκευτικὴ θέσις. Ἀπεναντίας, ἦταν καὶ εἶναι μιὰ θρησκευτικὴ ἄρνησις. Αὐτὸ ποὺ τὴν δικαιώνει εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Καθολικισμοῦ. Ἐὰν λείψῃ ὁ Καθολικισμὸς, ἡ Διαμαρτύρησις δὲν ἔχει πιά στὴν οὐσίαν λόγον ὑπάρξεως.

ΙΗ' Ὁ δρόμος τῆς Γνώσεως.

¶ ὅσο ὁ ἀθεϊσμός, ὅσο καὶ ἡ Διαμαρτύρησις, μπορεῖ νὰ στρέφονται σήμερα καὶ κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἐπίθεσις τους κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας βασιίζεται σὲ μιὰ πλάνη. Κτυποῦν τὴν Ὁρθοδοξία γιὰτὶ τὴν βλέπουν μὲ τὰ δικά τους κριτήρια, μὲ τὴν δική τους νοοτροπία. Τὴν βλέπουν σὰν μιὰ παραλλαγή τοῦ Καθολικισμοῦ.

Αὐτὸ δὲν ὀφείλεται σὲ μιὰ κακὴ διάθεσι, ἀλλὰ σὲ μιὰ πλήρη ἀδυναμία νὰ κρίνουν μὲ ἄλλα κριτήρια καὶ νὰ σκεφθοῦν μὲ ἄλλη νοοτροπία.

Ὁ Καθολικισμός, ὁ Προτεστантиσμός καὶ ὁ Ἀθεϊσμός βρίσκονται στὸ ἴδιο ἐπίπεδο. Εἶναι γεννήματα τῆς ἰδίας νοοτροπίας. Εἶναι καὶ τὰ τρία φιλοσοφικὰ συστήματα. Γεννήματα τοῦ ὀρθολογισμοῦ, τῆς ἀντιλήψεως δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀνθρώπινη λογικὴ εἶναι τὸ θεμέλιο τῆς βεβαιότητος, τὸ μέτρο τῆς ἀληθείας καὶ ὁ δρόμος τῆς γνώσεως.

Ἡ Ὁρθοδοξία βρίσκεται σὲ τελείως διαφορετικὸ ἐπίπεδο. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἔχουν διαφορετικὴ νοοτροπία. Θεωροῦν τὴν φιλοσοφία σὰν ἓνα δρόμο ἀδιέξοδο πού ποτὲ δὲν ὠδήγησε τὸν ἄνθρωπο στὴν βεβαιότητα, τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν Γνώσι. Σέβονται τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ ὅσο κανεὶς καὶ ποτὲ δὲν τὴν παραβαίνουν. Τὴν θεωροῦν σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ χρήσιμα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἀνίχνευσι τοῦ ψεύδους, γιὰ τὴν ἀνακάλυψι τῆς πλάνης. Δὲν τὴν παραδέχονται ὅμως ἰκανὴ νὰ δώσῃ στὸν ἄνθρωπο τὴν βεβαιότητα, νὰ τὸν φωτίσῃ νὰ δῇ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ τὸν ὠδηγήσῃ στὴν Γνώσι.

Γνώσις εἶναι ἡ ὄρασις τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Δημιουργίας Του μέσα σὲ μιὰ καρδιά καθαρισμένη ἀπὸ τὴν θεία Χάρι καὶ ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες καὶ τίς προσευχὲς τοῦ ἀνθρώπου. «Μακάριοι οἱ καθαρὸι τῆ καρδιάς ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται».

Ἀλήθεια δὲν εἶναι μιὰ σειρὰ ὀρισμῶν ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Θεός, πού ἀποκαλύφθηκε συγκεκριμένα στὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος εἶπε: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια».

Ἡ βεβαιότης δὲν εἶναι ζήτημα διανοητικῆς ἁρμονίας, ἀλλὰ εἶναι ἓνα βαθὺ αἶσθημα τῆς καρδιᾶς. Ἔρχεται στὸν ἄνθρωπο μετὰ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ὄρασι καὶ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν θερμότητα τῆς θείας Χάριτος. Ποτὲ ἡ διανοητικὴ ἁρμονία, πού ἔρχεται ἀπὸ τὴν λογικὴ τακτοποίησι, δὲν συνοδεύεται ἀπὸ αὐτὸ τὸ αἶσθημα.

Ἡ φιλοσοφία χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν σχηματοποίησι. Ἡ ἀνθρώπινη διάνοια δὲν μπορεῖ νὰ δεχθῆ τὴν πραγματικότητα ὅπως εἶναι. Τὴν μετατρέπει πρῶτα σὲ σύμβολα καὶ ἐπεξεργάζεται κατόπιν τὰ σύμβολα. Τὰ σύμβολα εἶναι σχηματικὴ παραποίησις τῆς πραγματικότητος. Τὰ σχήματα ὅμως ἀπέχουν ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, ὅσο ἡ ζωγραφιὰ ἐνὸς ψαριοῦ ἀπὸ τὸ ζωντανὸ ψάρι.

Ἡ «ἀλήθεια» τοῦ φιλοσόφου εἶναι μιὰ σειρὰ ἀπὸ σχήματα καὶ ζωγραφιές. Τὰ σχήματα αὐτὰ παρουσιάζουν ἓνα μεγάλο πλεονέκτημα: εἶναι κατανοητά. Εἶναι κομμένα στὰ μέτρα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἱκανοποιοῦν τὴν διάνοια. Παρουσιάζουν ὅμως καὶ ἓνα μεγάλο μειονέκτημα: δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν ζωντανὴν πραγματικότητα.

Ἡ ζωντανὴ πραγματικότης δὲν μπαίνει στὰ καλούπια τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Εἶναι κατάστασις ὑπὲρ λόγον. Ἡ φιλοσοφία εἶναι προσπάθεια μετατροπῆς τοῦ ὑπὲρ λόγον στὰ κατὰ λόγον. Αὐτὸ ὅμως εἶναι παραποίησις καὶ ἀπάτη. Γι' αὐτὸ ἡ Ὁρθοδοξία ἀπορρίπτει τὴν φιλοσοφία καὶ δὲν τὴν παραδέχεται σὰν δρόμο πού μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὴν Γνώσι.

Ὁ μόνος δρόμος πού ὀδηγεῖ στὴν Γνώσι, εἶναι ἡ καθαρότης τῆς καρδιᾶς. Αὐτὴ μόνη ἐπιτρέπει τὴν κατοίκησι τῆς Ἁγίας Τριάδος μέσα στὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι μόνον ὁ Θεός, καὶ μαζί του ὅλη ἡ Κτίσις, γνωρίζεται χωρὶς νὰ σχηματοποιῆται. Γνωρίζεται αὐτὸς πού εἶναι, χωρὶς νὰ γίνεται κατανοητός, γνωρίζεται χωρὶς νὰ ἐλαττώνεται γιὰ νὰ χωρέσῃ μέσα στὰ ἀσφυκτικὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἔτσι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, ζωντανὸς καὶ ἀσχημάτιστος, ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ζωντανὸ καὶ ἀσχημάτιστο Θεό.

Ἡ Γνώσις εἶναι ζωντανή ἐπαφή ἀμοιβαίας ἀγάπης τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Δημιουργὸ καὶ τὴν Δημιουργία Του.

Ἡ πείρα τῆς Γνώσεως εἶναι κάτι ποῦ δὲν γίνεται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ ἀνθρώπινα λόγια. Ὁ ἀπ. Παῦλος ὅταν γνώρισε, εἶπε πὼς ἄκουσε ἄρρητα ῥήματα, κάτι ποῦ δὲν εἶναι δυνατὸν στὸν ἄνθρωπο νὰ τὸ ἐκφράσῃ.

Τέτοια εἶναι ἡ βαθύτερη χριστιανικὴ θεολογία, ἀνέκφραστη. Τὰ δόγματα εἶναι διατυπώσεις βοηθητικῆς. Δὲν εἶναι ἡ πραγματικὴ Γνώσις· ἀπλῶς ὁδηγοῦν καὶ προφυλάσσουν ἀπὸ τὴν πλάνη. Μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ τὴν Γνώσι, χωρὶς νὰ ξέρῃ τὰ δόγματα, καὶ μπορεῖ νὰ ξέρῃ ὅλα τὰ δόγματα καὶ νὰ τὰ παραδέχεται χωρὶς νὰ ἔχῃ Γνώσι. Γι' αὐτὸ πέρα ἀπὸ τὴν καταφατικὴ θεολογία τῶν δογμάτων, ἔβαλαν οἱ Πατέρες τὸ βαθὺ μυστήριον τῆς ἀποφατικῆς θεολογίας, ὅπου κανένας ὀρισμὸς δὲν εἶναι παραδεκτός, ὅπου ἡ διάνοια σιωπᾷ καὶ ἀκίνηται, ὅπου ἡ καρδιά ἀνοίγει τὴν πόρτα τῆς γιὰ νὰ δεχθῇ τὸν Μεγάλον Ἐπισκέπτη, «ὅστις ἴσταται ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούει», καὶ ὅπου ὁ νοῦς βλέπει τὸν ὄντα.

Κι ἂς μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι αὐτὰ ἀληθεύουν μόνον γιὰ τὴν ὑπερφυσικὴ Γνώσι ποῦ εἶναι μιὰ κίνησις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν λογικὴ καὶ γιὰ τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σίγουρος. Οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτό του, οὔτε γιὰ τὸν κόσμον, καὶ γι' αὐτὰ τὰ πιὸ συνηθισμένα καὶ καθημερινὰ πράγματα.

Ποιός, ἀλήθεια, περίμενε νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Ντεκάρτ τὸν συλλογισμό «σκέπτομαι, ἄρα ὑπάρχω», γιὰ νὰ σιγουρευτῇ ὅτι πράγματι ὑπάρχει; Καὶ ποιός περίμενε νὰ τοῦ ἀποδείξουν οἱ φιλόσοφοι ὅτι ὁ γύρω του κόσμος εἶναι πραγματικός, γιὰ νὰ τὸ πιστέψῃ; Τέτοια ἀποδείξεις, ἐξ ἄλλου, οὔτε ἦρθε οὔτε θὰ ἔρθῃ ποτέ, κι αὐτὸ τὸ ξέρουνε καλὰ ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν φιλοσοφία. Κανεὶς ποτέ δὲν μπόρεσε πραγματικὰ νὰ ἀποδείξῃ μὲ τὴν λογικὴ ὅτι τόσο ὁ ἑαυτός μας καὶ οἱ σκέψεις μας, ὅσο καὶ ὁ γύρω μας κόσμος δὲν εἶναι φαντάσματα. Ἀλλὰ καὶ ἂν

ἀκόμη τὸ ἀπεδείκνυε λογικὰ — πὺ εἶναι ἀδύνατον — αὐτὴ ἡ λογικὴ ἀπόδειξις κανέναν δὲν θὰ μπορούσε νὰ βεβαιώσῃ.

Ἄν εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὑπάρχουμε, ἂν εἴμαστε βέβαιοι ὅτι οἱ φίλοι μας δὲν εἶναι προεκτάσεις τῆς φαντασίας μας, ἀλλὰ ὑπάρχουνε πραγματικά, αὐτὸ δὲν τὸ ὀφείλουμε στίς ἀποδείξεις τῶν φιλοσόφων, ἀλλὰ σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ γνῶσι, σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ αἴσθησι, πὺ χωρὶς συλλογισμοὺς καὶ ἀποδείξεις μᾶς βεβαιώνει γιὰ τὸ κάθε πρᾶγμα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ φυσικὴ γνῶσι. Εἶναι ἡ γνῶσι τῆς καρδιάς καὶ ὄχι τοῦ μυαλοῦ. Τὸ σίγουρο θεμέλιο γιὰ κάθε σκέψι. Ἐπάνω σ' αὐτὴν μπορεί νὰ κτίσῃ ἡ λογικὴ καὶ νὰ μὴ φοβᾶται τὸ γκρέμισμα. Χωρὶς αὐτὴν, ἡ λογικὴ κτίζει ἐπάνω στὴν ἄμμο.

Αὐτὴ ἡ φυσικὴ γνῶσι εἶναι πὺ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸν δρόμο τοῦ Εὐαγγελίου, πὺ τὸν κάνει νὰ ξεχωρίζῃ τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψέμα, τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό. Αὐτὴ εἶναι τὰ πρῶτα σκαλοπάτια πὺ ἀνεβάζουνε τὸν ἄνθρωπο στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος μὲ ἐλεύθερη θέλησι ἀνεβῇ αὐτὰ τὰ πρῶτα σκαλοπάτια τῆς φυσικῆς γνώσεως, τότε πιά ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος σκύβει ἐπάνω του καὶ τὸν ἀποσκεπάζει μὲ τὴν οὐράνια ἐκείνη γνῶσι τῶν μυστηρίων «ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι».

Τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, οἱ προφῆτες καὶ τὸ Εὐαγγέλιο, τὰ λόγια τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, ἀπευθύνονται στὴν φυσικὴ γνῶσι τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἡ περιοχὴ τῶν δογμάτων, ἡ περιοχὴ τῆς καταφατικῆς θεολογίας. Εἶναι ἡ φάτνη ὅπου γεννιέται ἡ πίστι.

Ἡ ἀρχὴ τῆς πίστεως, εἶναι τὸ νὰ μπορέσῃ νὰ νοιώσῃ ἡ καρδιά σου ὅτι μέσα σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ βιβλίον πὺ τὸ λένε Εὐαγγέλιο μιλάει ἡ ἀλήθεια, ὅτι μέσα σ' αὐτὴν τὴν συνηθισμένη ἐκκλησία μὲ τοὺς φτωχοὺς καὶ πιστοὺς ἀνθρώπους, κατεβαίνει καὶ κατοικεῖ ὁ Θεός. Νὰ σὲ πιάσῃ φόβος γιὰτὶ πατᾶς ἐτούτῃ τῇ γῇ πὺ τὴν ἔστρωσε τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, γιὰτὶ ἀτενίζεις ἐκείνη τὴ θάλασσα τὴ μεγάλη καὶ εὐρύχωρη, γιὰτὶ περπατᾶς καὶ γιὰτὶ ἀναπνέεις. Τότε θ' ἀρχίσουν νὰ τρέχουν τὰ μάτια σου δάκρυα, δάκρυα μετανοίας, δάκρυα ἀγάπης,

δάκρυα χαρᾶς, καὶ θὰ νοιώσης τὶς πρῶτες θωπεῖες τῶν ἀρρήτων μυστηρίων.

Ἡ φυσικὴ γνῶσις ὑπάρχει σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, δὲν εἶναι ὅμως τὸ ἴδιο καθαρὴ σὲ ὅλους. Ἡ φιληδονία ἔχει τὴν δύναμι νὰ τὴν σκοτίζει. Τὰ πάθη εἶναι σὰν τὴν ὁμίχλη, γι' αὐτὸ καὶ λίγοι ἄνθρωποι βρίσκουν τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἀλήθεια. Πόσοι δὲν ἔχουν χαθῆ μέσα στὸν δαίδαλο τῆς φιλοσοφίας, γυρεύοντας λίγο φῶς πού ποτὲ δὲν θὰ δοῦν;

Μέσα σ' αὐτὸν τὸν δαίδαλο δὲν ἔχει πιά σημασία ἂν εἶναι Χριστιανὸς ἢ ἄθεος, Προτεστάντης ἢ Καθολικός, Πλατωνικός ἢ Ἀριστοτελικός. Ὑπάρχει ἓνα κοινὸ γνῶρισμα σ' ὅλους αὐτούς, τὸ σκοτάδι. Ὅποιος μπῆ μέσα στὸ ἄντρο τοῦ ὀρθολογισμοῦ, παύει νὰ βλέπη. Ὅ,τι ροῦχα κι ἂν φορῆ, παίρνουν τὸ ἴδιο σκοτεινὸ χρῶμα. Στὶς συζητήσεις τους καταλαβαίνουν πολὺ καλὰ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, γιατί ἔχουν ὅλοι τὶς ἴδιες προσλαμβάνουσες παραστάσεις, τὶς παραστάσεις τοῦ σκοταδιοῦ. Τοὺς εἶναι ὅμως ἀδύνατον νὰ καταλάβουν αὐτοὺς πού βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸν δαίδαλο καὶ βλέπουν τὸ φῶς. Ὅσα κι ἂν τοὺς λέν οἱ ἔξω, τὰ καταλαβαίνουν μὲ τὶς δικές τους προσλαμβάνουσες παραστάσεις, καὶ δὲν βλέπουν σὲ τί μπορεῖ νὰ ὑπερέχουν.

ΙΘ' Τὸ σχολεῖο τῆς Δύσεως.

Ἡ συζήτησις πού ἄρχισε ἐδῶ καὶ αἰῶνες τώρα στὴν Δύσι, γίνεται μὲ μιὰ θαυμαστὴ εὐχέρεια, κι αὐτό, γιατί οἱ συμμετέχοντες, ὅσο κι ἂν ἔχουν διαφορετικὲς ἀπόψεις, ἀνήκουν στὴν ἴδια Σχολή.

Εἶναι πολὺ δύσκολο γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους, πρὸ παντός γιὰ τοὺς Διαμαρτυρομένους, τοὺς ἀθέους ἢ τοὺς θρησκευτικῶς ἀδιαφόρους, νὰ νοιώσουν πόσο βαθεῖα ἢ νοοτροπία τους ἔχει δεχθῆ τὴν σφραγίδα τοῦ Παπισμοῦ, καὶ νὰ καταλάβουν

ὅτι οἱ δικές τους ἀρνητικές ἀπόψεις ἔχουν καθορισθῆ ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες θέσεις τῶν Παπικῶν.

Ὁ Παπισμὸς ὑπῆρξε ὁ μεγάλος παιδαγωγὸς τῆς Δύσεως. Αὐτὸς ἐδίδαξε τὰ πρῶτα γράμματα στοὺς Εὐρωπαίους καὶ αὐτὸς τοὺς ἐμύησε στὸν ὀρθολογισμὸ πού κληρονόμησε ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, μέσῳ τῆς Ρώμης.

Ὁ ὀρθολογισμὸς ἦταν ἡ ψυχὴ ὅλων τῶν αἱρέσεων πού πολέμησαν τὸν Χριστιανισμὸ. Ὅλες οἱ θεολογικὲς μάχες τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐναντίον του δόθηκαν. Ἡ αἵρεσις εἶναι ἀρνήσις τῆς παραδοχῆς τοῦ ὑπὲρ λόγον καὶ προσπάθεια μετατροπῆς του στὰ κατὰ λόγον. Εἶναι ἡ ἀρνήσις τῆς ζωντανῆς πραγματικότητος καὶ ἡ παραδοχὴ ἑνὸς σχήματος, γιὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι τὸ σχῆμα εἶναι κάτι τὸ κατανοητό, ἐνῶ ἡ ζωντανὴ πραγματικότης ἔχει κάτι τὸ ἀκατανόητο.

Ἡ Δυτικὴ «Ἐκκλησία» εἶχε ἀρχίσει νὰ διαποτίζεται ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμὸ πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ Σχίσμα. Ὁ Παπισμὸς καὶ οἱ διάφορες αἱρέσεις μὲ τὶς ὁποῖες στολίζεται τώρα ἡ «Ἐκκλησία» τῆς Ρώμης, εἶχαν πατέρα τὸν ὀρθολογισμὸ. Γεννήθηκαν καὶ μεγάλωσαν σιγὰ - σιγὰ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας.

Τὸ ἀπόκεντρον τῆς Ρώμης καὶ οἱ δυσκολίες τῶν ἐπαφῶν συνετέλεσαν στὸ νὰ μὴ γίνουν ἐγκαίρως ἀντιληπτὰ τὰ πρῶτα παραπατήματα. Ὁ μελετητὴς τῆς Ἱστορίας θὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἡ Δύσις ὑπῆρξε πάντοτε γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ μιὰ πνευματικὴ ἐπαρχία. Ὅλα σχεδὸν τὰ πνευματικὰ καὶ θεολογικὰ προβλήματα γεννήθηκαν στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἐκεῖ βρῆκαν τὴν λύσι τους. Στὴν Ἀνατολὴ οἱ Χριστιανοὶ βρισκόντουσαν σὲ μιὰ διαρκῆ πνευματικὴ ἔντασι. Ἀπ' ἐκεῖ περνοῦσαν ὅλα τὰ ρεύματα τῶν αἱρέσεων καὶ ἐκεῖ γινόταν ὁ πνευματικὸς πόλεμος. Οἱ Δυτικοὶ ζοῦσαν σὲ μιὰ μακαριότητα, ἦταν τὰ σοκολατόπαιδα τῆς Χριστιανωσύνης.

Οἱ ἀρρώστιες τῆς Ἀνατολῆς ἦταν ὀξεῖες, ἀπ' αὐτὲς πού δημιουργοῦν ἀντισώματα καὶ ἀνοσία. Ταυτοχρόνως ὅμως στὴ Δύσι ἀρχίζει μιὰ χρονία ἀρρώστια, ἀπ' ἐκεῖνες πού ὀδηγοῦν σίγουρα στὸν θάνατο.

Ὁ ὀρθολογισμὸς φέρνει μαζί του τὴν οἴησι, καὶ ἡ οἴησις τὴν ἀπομόνωσι, καὶ ἡ ἀπομόνωσις μεγαλώνει μὲ τὴν κοσμικὴ δύναμι. Ἔτσι, τὴν ἐποχὴ πού ἡ Δύσις χρειαζόταν περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ τὴν πνευματικὴ συμπαράστασι καὶ καθοδήγησι τῆς Ἀνατολῆς, φάνηκε τὸ χάσμα τρομακτικὸ στὰ μάτια ὄλων.

Ἐν τῷ μεταξύ, στὴν προσπάθειά της νὰ ἐκχριστιανίσῃ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης, τοὺς μέχρι τότε βαρβάρους, ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία, ἀντὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς ἀνεβάσῃ στὰ δύσκολα ὕψη τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως καὶ Ζωῆς, προσεπάθησε νὰ ἐμφανίσῃ τὸν Χριστιανισμὸν ὡς κάτι τὸ εὐκόλο καὶ εὐχάριστο, ἐλπίζοντας νὰ φέρῃ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο πιὸ γρήγορα τοὺς βαρβάρους στὸν Χριστό. Ἔτσι, ἀντὶ νὰ ἀνεβάσῃ τὸν βάρβαρο, κατέβασε τὴν Ἐκκλησία. Ἐκανε τὴν διδασχὴν πιὸ κατανοητὴν, πιὸ ταξινομημένην, πιὸ συστηματικὴν, πιὸ ἐπιστημονικὴν. Ἔτσι ἄρχισε ἡ ἐξάπλωσις τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ ἡ νοθεία τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀπὸ Μυστήριον καὶ Ζωὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι, ἔγινε σιγὰ - σιγὰ ἓνα ἠθικο-φιλοσοφικὸ σύστημα πού βρῆκε ἀργότερα τὴν καλύτερή του ἔκφρασι στὴν «Summa Theologica» τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη.

Ἐκεῖ βρῆκαν τὴν Εὐρωπαϊκὴν κουλτούρα οἱ μετέπειτα ἀρνητὲς τοῦ Καθολικισμοῦ. Μέσα σ' αὐτὴν μεγάλωσαν, αὐτὴ τοὺς ἔμαθε νὰ σκέπτονται καὶ νὰ φιλοσοφοῦν. Προτεστάνται, Οὐμανισταί, ἄθεοι, ὄλη ἡ σειρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν φιλοσόφων ἀπὸ τὸ σχολεῖο τοῦ Καθολικισμοῦ ἀπεφοίτησαν. Γι' αὐτὸ μιλοῦν ὄλοι τὴν ἴδια γλῶσσα, τὴν γλῶσσα τοῦ ὀρθολογισμοῦ, καὶ γι' αὐτό, παρ' ὅλες τὶς ἀντιθέσεις τους, συνεννοοῦνται τόσο περίφημα.

Κ' Φοβερά μυστήρια.

Η συζήτησις τοῦ ἀθεϊσμοῦ μὲ τὸν Καθολικισμό εἶναι δυνατή. Συζητοῦν στὸ ἴδιο φιλοσοφικὸ ἐπίπεδο μὲ ἐπιχειρήματα τῆς ἰδίας σειρᾶς.

Ἡ συζήτησις ὅμως τοῦ ἀθεϊσμοῦ μὲ τὴν Ὁρθοδοξία εἶναι ἀδύνατος, γιατί ἡ Ὁρθοδοξία μιλάει μιὰ γλῶσσα πού εἶναι τελείως ἀκατανόητη γιὰ τὸν ἀθεϊσμό. Τὴν γλῶσσα τοῦ ἀθεϊσμοῦ τὴν καταλαβαίνει θαυμάσια, ἀλλὰ ἂν μιλήσῃ κ' ἐκείνη τὴν ἴδια γλῶσσα, θὰ πάψῃ νὰ εἶναι Ὁρθοδοξία.

Γιὰ παράδειγμα ἄς πάρουμε τὴν συζήτησι γιὰ τό τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος.

Ὁ Καθολικισμὸς παραδέχεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα. Ὁ ἀθεϊσμὸς δὲν παραδέχεται τὴν ὕπαρξι τῆς ψυχῆς καὶ διδάσκει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνον σῶμα. Ἡ ἄρνησις αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀπάντησις στὴν περὶ ἀνθρώπου ἀντίληψι τοῦ Καθολικισμοῦ.

Στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐκφράσουν σὲ ἀπλὸ σχῆμα τὸ βαθύ μυστήριο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, οἱ Καθολικοὶ δανείσθηκαν τίς ἑλληνικὲς περὶ σώματος καὶ ψυχῆς ἀντιλήψεις πού ἦταν θαυμάσια σχηματικὲς. Ἔδωσαν τὸν ὅρισμὸ τοῦ σώματος, ἔδωσαν καὶ τὸν ὅρισμὸ τῆς ψυχῆς, σὲ τρόπο πού καὶ τὰ δύο νὰ εἶναι ἀπόλυτα κατανοητά. Σὲ τὸν ἀρχαίους, περιέγραφαν τὴν ψυχὴ σὰν ἀνεξάρτητη, αὐθύπαρκτη ὄντοτητα, πού ἦταν ὁ κυρίως ἄνθρωπος, τὸ δὲ σῶμα κατέβασαν στὸ ἐπίπεδο τοῦ περιττοῦ βάρους, πού, ὅπως πίστευαν οἱ Ἕλληνες, φυλακίζει τὴν ψυχὴ καὶ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ἀναπτυχθῆ ἐλεύθερα.

Ἔτσι τὸ μυστήριο τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως κατέβηκε στὸ ἀφελὲς ἐπίπεδο τῶν φιλοσοφικῶν ὀρισμῶν. Ἐκεῖ τὸ βρῆκε ἡ ἀθεΐα καὶ ἄρχισε νὰ τὸ συζητῆ, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὴ κινεῖται στὸ ἐπίπεδο τῶν φιλοσοφικῶν ὀρισμῶν. Ἀρχισε ἔτσι μιὰ ἀτελείωτη διασταύρωσις φιλοσοφικο - ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων, πού θὰ συνεχισθῆ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶ-

νος, χωρίς φυσικά νὰ ἀποδειχθῆ τίποτε. Γιατὶ ἡ ἀπόδειξις ἐπιδιώκεται στὸν κύκλο τῆς καθαρᾶς λογικῆς καὶ ὄχι στὰ θέματα ποὺ τὴν ξεπερνοῦν, καὶ ἔχει μόνον βοηθητικὴ σημασία, γιατί μόνη τῆς δὲν ὀδηγεῖ οὔτε στὴν γνῶσι οὔτε στὴν βεβαιότητα.

Πῶς θὰ μπορούσε λοιπὸν ἡ Ὁρθοδοξία νὰ λάβῃ μέρος σὲ μιὰ τέτοια, παιδικῆς ἀφελείας, συζήτησι, χωρίς νὰ κατεβῆ κι αὐτὴ στὸ ἴδιο ἐπίπεδο τῆς ἀφελείας; Ἡ Ὁρθοδοξία ἀρνεῖται νὰ δώσῃ φιλοσοφικοὺς ὀρισμοὺς γιὰ τὸ τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τί τὸ σῶμα του καὶ τί ἡ ψυχὴ του. Γνωρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ ποὺ φαίνεται, ἀλλὰ ξέρεי καλά ὅτι οὔτε τὴν ψυχὴ του μπορεῖ νὰ περιγράψῃ καὶ νὰ καθορίσῃ, οὔτε τὸ σῶμα καὶ τὴν ὕλη μπορεῖ νὰ θεωρήσῃ σὰν πράγματα ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν κατανοητὰ ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο μυαλό. Γιατὶ, ὅσο καὶ ἂν ἀναλύσῃ τὰ ὄντα, τὸ μυαλό τοῦ ἀνθρώπου, μόνο τὰ σχήματά τους ποὺ φτιάχνει τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ συλλάβῃ, ὄχι ὅμως καὶ τὴν οὐσία τους.

Νὰ τί λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης γιὰ τὸν ἄνθρωπο: «Ἔστι γάρ, ἔστιν, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, ἡ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴ φοβερὰ τις καὶ δυσερμήνευτος, καὶ πολλὰ καὶ ἀπόκρυφα ἐν αὐτῇ μυστήρια Θεοῦ ἐξεικονίζουσα».

Χρησιμοποιεῖ ἡ Ὁρθοδοξία τίς λέξεις «σῶμα», «ψυχὴ», «σάρκα», «ὕλη», «πνεῦμα», χωρίς νὰ ἐννοῇ πάντοτε μὲ τὴν ἴδια λέξι τὰ ἴδια πράγματα. Μεταχειρίζεται τίς λέξεις ποὺ ὑπάρχουν στὸ ἀνθρώπινο λεξιλόγιο, γιατί πρέπει νὰ ἐκφρασθῆ. Ἀλλὰ δὲν στέργει ποτὲ νὰ κλείσῃ μέσα στὰ στενὰ ὄρια μιᾶς ἀνθρωπίνης ἐννοίας ἓνα ὀλόκληρο μυστήριο, ποὺ καὶ οἱ ἄγγελοι ἀκόμη δὲν μποροῦν νὰ χωρέσουν. Οὔτε δέχεται νὰ χωρίσῃ τὸν ἄνθρωπο σὲ στεγανὰ διαμερίσματα σώματος καὶ ψυχῆς ἢ ὅπως μερικοὶ νεώτεροι αἰρετικοί, σώματος, ψυχῆς καὶ πνεύματος. Οὔτε δίνει στὴ σάρκα εὐτελεῆ ἀξία, ἀλλὰ συχνὰ μιλάει γι' αὐτὴν σὰν γιὰ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύσι: «καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο».

Ἀλλὰ αὐτὰ οὐ τοῦ παρόντος. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι βίω-

μα, είναι ζωή, σειρά ὄντολογικῶν ἐπαφῶν, καὶ ὄχι σειρά ἀνθρωπίνων συλλογισμῶν. Οἱ συλλογισμοὶ τῆς ὑπάρχουν καὶ εἶναι λογικώτατοι, ἀλλὰ εἶναι μόνον βοηθητικοί. Τὰ θεμέλιά τῆς δὲν εἶναι θεμέλια συλλογισμῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωρημάτων, ἀλλὰ βιώματα τῆς θείας ἐνεργείας στὶς καθαρὲς καρδιὲς τῶν ἁγίων. Πῶς λοιπὸν νὰ συζητήσῃ ἡ ἀθεΐα μαζὶ τῆς;

ΚΑ' Τὸ Φῶς.

Καὶ ὅμως βρέθηκαν «ὀρθόδοξοι» ποὺ συζήτησαν μὲ τὴν ἀθεΐα καὶ γενικῶς μὲ τὴν φιλοσοφία. Ἐπιστήμονες διὰ φόρων θρησκευτικῶν ὀργανώσεων τῆς χώρας μας, ποὺ ἐπὶ χρόνια προσπαθοῦσαν νὰ ἀποδείξουν ὅτι «καὶ ἡ Ἐπιστήμη παραδέχεται τὴν ὑπαρξὶ τοῦ Θεοῦ», καὶ ποὺ τὸ μόνο ποὺ κατώρθωσαν νὰ ἀφήσουν νὰ φανῇ, μὲ ὅλες αὐτὲς τὶς συζητήσεις τους, ἦταν τὸ πόσο μεγάλη ἐκτίμησι εἶχαν οἱ ἴδιοι γιὰ τὴν Ἐπιστήμη καὶ τὴν Φιλοσοφία καὶ πόσο μεγάλη ἀγνοία εἶχαν γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία. Ζωντανὰ παραδείγματα τοῦ ἐξευρωπαϊσμοῦ, ποὺ ἔχουμε ὑποστῆ σ' αὐτὴν τὴν χώρα, δὲν θέλησαν, οὔτε μπόρεσαν νὰ ἀντλήσουν ἀπὸ τὴν Ὀρθοδοξία τὴν δύναμι γιὰ νὰ ἀποστομώσουν κάθε φιλοσοφία. Ἐμειναν, παρ' ὅλη τὴν θεωρητικὴ Ὀρθοδοξία τους, ἀληθινοὶ δυτικοί.

Ὁ Ὀρθόδοξος ἔχει τὴν δύναμι νὰ ἀποδείξῃ λογικῶς στοὺς φιλοσόφους πῶς ἡ Φιλοσοφία, ἐὰν θέλῃ νὰ παραμείνῃ λογικὴ, μὲ μόνο ἐφόδιο τὴν λογικὴ, μόνον στὸν ἀγνωστικισμό μπορεῖ νὰ καταλήξῃ: τὴν ἄρνησι δηλαδὴ κάθε γνώσεως. Κάθε ἄλλος ἰσχυρισμὸς τῆς εἶναι παράλογος καὶ ἐνῶ φαίνεται ὅτι ξεκινάει ἀπὸ τὴν λογικὴ, θεμελιώνεται ἐπάνω στὴν φαντασία.

Πρὸς τὴν Γνώσι μόνον ἓνας δρόμος ὑπάρχει, αὐτὸς ποὺ χάραξε ὁ Θεὸς στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων. Δὲν εἶναι δρόμος συλλογισμῶν αὐτός, ἀλλὰ δρόμος ζωῆς, γιὰτὶ καὶ ἡ ἀλήθεια

δὲν εἶναι σύστημα φιλοσοφικῶν θεωριῶν ἀλλὰ εἶναι Ἵπαρξις προσωπική: «Ἐγὼ εἰμι ἢ Ὁδὸς καὶ ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή».

Ἀλλὰ τὸν δρόμο αὐτὸν γιὰ νὰ τὸν βαδίση κανεῖς, δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγη καὶ νὰ πιστεῦη πὼς εἶναι Χριστιανός. «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Χρειάζεται κάτι ἄλλο πού εἶναι ὁ ἀγώνας ὀλοκλήρου τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ, χρειάζεται ἡ καθαρότης τῆς καρδιάς, πού καταξιώνει τὸν ἄνθρωπο νὰ δεχθῆ τὴν ἔλλαμψι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Σ' αὐτὴν τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς ἀποβλέπουν ὅλοι οἱ ἠθικοὶ καὶ ἀσκητικοὶ ἀγῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔχοντας γιὰ σκοπὸ τὴν κατοίκησι τῆς Ἁγίας Τριάδος μέσα στὸν ἄνθρωπο. «Ὅστις ἀγαπᾶ με, τὸν λόγον μου τηρήσῃ, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσῃ αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν».

Αὐτὴ ἡ ἄμεσος ἐπαφὴ μὲ τὴν Ἁγία Τριάδα, αὐτὴ ἡ συνάφεια μὲ τὴν θεότητα, ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ Γνωσις. Αὐτὴ καὶ μόνη φωτίζει τὸν ἄνθρωπο. Αὐτὴ τὸν κάνει νὰ νοιώσῃ τί εἶναι ὁ Θεὸς καὶ τί ἡ Κτίσις Του. Αὐτὴ τὸν κάνει νὰ εἰσδύσῃ στοὺς λόγους τῶν ὄντων, νὰ δῆ τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος πέρα ἀπὸ τὰ φαινόμενα καὶ μακριὰ ἀπὸ φιλοσοφικοὺς ὀρισμούς.

Μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν γνῶσι, τί ἔχουν νὰ ποῦν οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ἀθεῖσταί; Νὰ τὴν ἀρνηθοῦν; Μποροῦν. Ὁ τυφλὸς πού δὲν εἶδε τὸ φῶς, μπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ὑπάρχει φῶς. Ἀλλὰ ἡ ἀρνησίς του αὐτὴ δὲν θὰ κάνῃ νὰ ιδρώσῃ τὸ αὐτὶ κανενὸς βλέποντος.

Ὁ βλέπων δὲν μπορεῖ νὰ ἀποδείξῃ στὸν τυφλὸ τὴν ὕπαρξι τοῦ φωτός. Ἄν ὁ τυφλὸς ἔχῃ καλὴ διάθεσι, θὰ τὸν πιστέψῃ, καὶ θὰ τρέξῃ νὰ πέσῃ στὰ γόνατα μπροστὰ στὸν Χριστό, παρακαλώντας νὰ τοῦ δώσῃ τὸ φῶς του. Ἐὰν δὲν τὸν πιστέψῃ, θὰ μείνῃ γιὰ πάντα τυφλός, καὶ κανεῖς ποτέ δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ τὸν κάνῃ νὰ ἀντιληφθῆ τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας του.

Αὐτὲς εἶναι οἱ σχέσεις τοῦ Ὁρθοδόξου πρὸς τοὺς φιλοσόφους, σχέσεις βλέποντος πρὸς τυφλοῦς. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συζητήσῃ ποτὲ ἕνας βλέπων μὲ τυφλοῦς, γιὰ τὴν ὁμορφιὰ τοῦ κόσμου, γιὰ τὰ χρώματα καὶ γιὰ τὸ φῶς, τὸ ἴδιο δὲν μπορεῖ νὰ συζητήσῃ καὶ ὁ Ὁρθόδοξος μὲ τοὺς φιλοσόφους γιὰ τὸ μεγαλεῖο τῆς Γνώσεως.

Ἡ Γνώσις εἶναι κάτι ποῦ πρέπει νὰ τὸ γευθῆς γιὰ νὰ τὸ νοιώσῃς. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μιλήσῃ, χωρὶς προσλαμβάνουσες παραστάσεις, οὔτε νὰ ἀντιληφθῆ αὐτὰ ποῦ τοῦ λές.

Θὰ πρέπει λοιπὸν νὰ διακοπῆ κάθε διάλογος τῶν Ὁρθοδόξων μὲ τοὺς Ὁρθολογιστάς; Ὁχι, ἀσφαλῶς. Ὁ διάλογος θὰ συνεχισθῆ ἐφ' ὅσον τυφοὶ καὶ βλέποντες ζοῦνε μαζί. Οἱ τυφοὶ θὰ μιλοῦνε πάντοτε σὰν τυφοί. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ μὴν ὁμιλοῦν καὶ οἱ βλέποντες σὰν τυφοί, γιὰτὶ τότε πῶς θὰ μπορέσουν οἱ τυφοὶ νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν τύφλωσί τους; Οἱ βλέποντες πρέπει νὰ συνεχίσουν νὰ μιλοῦν σὰν βλέποντες, ἔστω καὶ ἂν δὲν πρόκειται νὰ γίνουν κατανοητοί. Θὰ μπορούν τουλάχιστον ἔτσι νὰ συνεννοοῦνται μεταξύ τους, καὶ ἴσως, ποιὸς ξέρει, ἀκούγοντάς τους μερικοὶ τυφοὶ θὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι χωρὶς μάτια δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ γνωρίσῃ τὸ φῶς.

ΚΒ' Ἡ Σωτηρία.

Πολλοὶ «Ὁρθόδοξοι» παίρνουν μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση μέρος στὶς μεταξύ Καθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν συζητήσεις, μιλώντας καὶ αὐτοὶ σὰν τυφοὶ στοὺς τυφλοῦς.

Γιὰ παράδειγμα ἂς πάρουμε τὴν περὶ δικαιοσύσεως συζήτησι, γιὰ τὸ ἂν δηλαδὴ εἶναι ἡ πίστις ἢ τὰ καλὰ ἔργα ἐκεῖνο ποῦ σώζει τὸν ἄνθρωπο.

Οἱ Καθολικοὶ διδάσκουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος σώζεται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὴν ποιότητα τῶν καλῶν ἔργων ποῦ θὰ ἔχη νὰ παρουσιάσῃ στὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Ἐνα διάστημα μάλιστα οἱ Πάπαι ἐκήρυξαν ὅτι τὰ καλὰ ἔργα τῶν Ἀγίων ἦσαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἐχρειάζοντο οἱ ἴδιοι γιὰ τὴν σω-

τηρία τους και ὅτι οἱ ἀξιωμαθίες ἀπὸ τὰ ἔργα ποῦ περίσσευαν θὰ μπορούσαν νὰ διατεθοῦν στοὺς ἀμαρτωλούς, ἐὰν οἱ τελευταῖοι κατέβαλαν τὸ σχετικὸ ἀντίτιμο.

Οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἀρνούμενοι τὴν θέσι αὐτὴν τῶν Καθολικῶν ἐδίδαξαν ὅτι τὰ ἔργα δὲν ἔχουν καμμία σημασία, ὅτι «οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου», καὶ ὅτι μόνον ἡ πίστις σώζει τὸν ἄνθρωπο.

Ἡ συζήτησις συνεχίζεται αἰῶνες τώρα μὲ ἀδιάκοπη ἀνταλλαγὴ ἐπιχειρημάτων ποῦ πολλαπλασιάζονται χωρὶς νὰ πείθουν κανέναν, στροβιλιζόμενα μέσα στὸν φαῦλο κύκλο τῶν ἀνθρωποπαθητικῶν ἀντιλήψεων, ποῦ εἶναι τόσο χαρακτηριστικὲς τοῦ ὀρθολογισμοῦ.

Ποιὰ εἶναι ἡ στάσις τῶν «Ὁρθοδόξων» μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν συζήτησι τῶν Δυτικῶν; Ἕνα αἶσθημα μειονεκτικότητος καὶ χαμένου προσανατολισμοῦ κατέχει τοὺς θεολόγους μας, ποῦ μένουν ἐκστατικοὶ ἀπὸ θαυμασμὸ μπροστὰ στὴν πολυπλοκότητα τῶν συλλογισμῶν τῶν δυτικῶν συναδέλφων τους. Δὲν ξέρουν τί νὰ ποῦν. Μέμφονται ἀπὸ μέσα τους τὴν Ὁρθοδοξία, ποῦ δὲν ἔλαβε σαφῆ θέσι στὸ πρόβλημα αὐτό. Ἄλλοι συμμαχοῦν μὲ τοὺς Καθολικοὺς μὲ μερικὲς ἐπιφυλάξεις, ἄλλοι προσπαθοῦν νὰ συμβιδιάσουν τίς δύο ἀπόψεις. Οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Πατέρες δὲν τοὺς βοηθοῦν καθόλου, φαίνονται νὰ ἀντιφάσκουν μεταξύ τους καὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό τους.

Σὲ ποιό σκοτάδι ὁδηγεῖ, ἀλήθεια, τὸν ἄνθρωπο ὁ ὀρθολογισμός! Πῶς νὰ καταλάβουν οἱ ὀρθολογισταὶ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Πατέρας ἀφοῦ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Πατέρες, ποῦ δὲν ἦσαν ὀρθολογισταὶ, μιλοῦν μιὰ γλῶσσα ἄγνωστη σὲ ὅλους τοὺς ὀρθολογιστάς;

Γιὰ τοὺς ὀρθολογιστάς, ἡ Ἁγία Γραφή, τὸ πιὸ ἀπλὸ βιβλίον τοῦ κόσμου, εἶναι γεμάτη ἀντιφάσεις. Γι' αὐτοὺς κάθε λέξις καὶ κάθε ἔκφρασις ἔχει μία καὶ μόνη σημασία ἀπὸ πρὶν καθωρισμένη. Ἡ ὁ Ἀπ. Παῦλος ἔχει δίκαιο ποῦ διδάσκει ὅτι ἡ δικαίωσις ἔρχεται ἀπὸ τὴν πίστη, ἢ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ποῦ γράφει: «Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί, ἐὰν πίστιν λέγη τις

ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν;... Καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσι». Γι' αὐτὸ πολλοὶ Προτεστάνται θεολόγοι ἐχαρακτήρισαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰακώβου «ἀχυρένια» καὶ ἀνάξια νὰ συγκαταριθμῆται μεταξὺ τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἄπ. Παῦλος φαίνεται νὰ ἀντιφάσκη μὲ τὸν ἑαυτό του μιλώντας μιὰ φορὰ περὶ δικαιοσύνης ἐκ πίστεως καὶ τὴν ἄλλη φορὰ περὶ ἀποδόσεως «ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ». Γι' αὐτὸ μερικοὶ Διαμαρτυρούμενοι ἄρχισαν νὰ μιλοῦν «περὶ δύο δικαιοσυνῶν».

Ἡ σκέψις τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων εἶναι τόσο καθαρὴ καὶ τόσο ἀπλῆ, καὶ ὅμως στὰ χέρια τῶν ὀρθολογιστῶν θεολόγων γέμισε ὀμίχλη καὶ σκοτάδι. Αὐτοὶ θέλουν τὸν Χριστιανισμό ἓνα σύστημα. Τὸ σύστημα δὲν ἐπιδέχεται ἀντιθέσεις. Πρέπει τὸ κάθε τι νὰ εἶναι στὴ θέσι του καλὰ ταξινομημένο. Στὴ στενὴ σκέψι τους κάθε ἀντίθεσις εἶναι καὶ ἀντίφασις. Ἐν τούτοις ἡ πραγματικότης εἶναι γεμάτη ἀντιθέσεις. Μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος δεχθῆ τις ἀντιθέσεις, ὅπως εἶναι, χωρὶς νὰ προσπαθήσῃ νὰ τις ἐξομαλύνῃ, πλησιάζει πρὸς τὴν ἀλήθεια.

Οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ ἔπρεπε νὰ δοξάζουν τὸν Θεό, γιατί ποτὲ δὲν γεννήθηκε πρόβλημα σὰν κι αὐτὸ μέσα στὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία. Ἡ συζήτησις περὶ δικαιοσύνης, ποὺ τόσους αἰῶνες συνεχίζεται στὴν Δύσι, εἶναι στερημένη ἀπὸ κάθε περιεχόμενο. Ἡ σωτηρία δὲν δίδεται ὡς ἀμοιβὴ γιὰ κάτι καλὸ ποὺ κατώρθωσε ὁ ἄνθρωπος, πίστι ἢ ἔργα. Ἡ σωτηρία δὲν εἶναι ἀμοιβή, οὔτε ἡ ἀπώλεια τιμωρία. Κι αὐτὴ ἡ ἀντίληψις, ὅπως ὅλες οἱ ὀρθολογιστικὲς ἀντιλήψεις, εἶναι ἀνθρωποπαθής. Εἶναι προέκτασις στὸν πνευματικὸ κόσμον τοῦ ὅ,τι συμβαίνει στὴν καθημερινὴ ζωὴ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μέσα στὴν κοινωνία, ὅπου ἓνας καλὸς λόγος ἢ ἓνα καλὸ ἔργο ἀμείβεται, καὶ ἓνας κακὸς λόγος ἢ ἓνα κακὸ ἔργο τιμωρεῖται ἀπὸ τοὺς νόμους ποὺ ἔχουν θεσπίσει οἱ ἄνθρωποι.

Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, ἔτσι καὶ οἱ Δυτικοὶ ἔκαμαν

τὸν Θεὸ καθ' ὁμοίωσιν τῶν ἀνθρώπων. Τὸν βλέπουν σὰν ἓναν δικαστὴ πὺ κρίνει καὶ τιμωρεῖ ἐπὶ τῇ βάσει κειμένων νόμων. Ἡ Δικαιοσύνη ὁμως τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει ἐκδικητικὴ οὔτε νομικὴ σημασία. Δὲν τιμωρεῖ ὁ Θεὸς γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν Δικαιοσύνη Του. Αὐτὴ εἶναι ἀντίληψις πέρα γιὰ πέρα ἀντιχριστιανικὴ. Ὁ Θεὸς δὲν τιμωρεῖ ποτὲ κανέναν, μόνον παιδεύει, ὅπως ὁ πατέρας τὸ παιδί, γιὰ νὰ ἐξυψώσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἡ γέεννα δὲν εἶναι τόπος τιμωρίας, ἀλλὰ τόπος αὐτοεξορίας, μακριὰ ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ κατάστασις τῆς θεληματικῆς τυφλώσεως, ὁ τόπος πὺ δὲν δέχεται ποτὲ τὶς ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, δηλαδὴ ἀγαθός, γι' αὐτὸ δὲν ἔχει τόπο, δὲν ἔχει κοινωνία μὲ τοὺς ἀδίκους, δηλαδὴ μὲ τοὺς πονηροὺς. Καὶ αὐτό, ὄχι γιὰτὶ ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ πλησιάσῃ τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ἀλλὰ γιὰτὶ οἱ πονηροὶ ἀποστρέφονται τὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν θέλουν νὰ ἔχουν καμμιά ἐπαφὴ μαζί της. «Οὐκ ἐκεῖνος (ὁ Θεὸς) ἐστὶν ὁ ἐχθραίνων, ἀλλ' ἡμεῖς· Θεὸς γὰρ οὐδέποτε ἐχθραίνει» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ὁμιλία ια' εἰς Β' Κορ. γ').

Ἡ σωτηρία, ὅπως καὶ ἡ γνῶσις, εἶναι ζήτημα ἐπαφῆς μὲ τὸν Θεό. Τὰ ἔργα καὶ ἡ πίστις, οἱ ἀρετές καὶ οἱ πόνοι, εἶναι ἐκεῖνα πὺ ἀνοίγουν τὴν πόρτα τῆς καρδιᾶς μας στὸν Κύριο. Αὐτὸ πὺ δίνει τὴν σωτηρία ὁμως, δὲν εἶναι τὰ ἔργα, οὔτε ἡ πίστις, οὔτε οἱ ἀρετές, οὔτε οἱ πόνοι, οὔτε ὅλα αὐτὰ μαζί. Γιὰτὶ μπορεῖ καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος, καὶ νὰ μὴν ἀπολαύσῃ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος, νὰ μὴ γίνῃ μέσα του ἡ κατοίκησις τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ σωτηρία, ὅπως καὶ ἡ γνῶσις, εἶναι ἡ ζωοποίησις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ὄρασις τοῦ Θεοῦ, πὺ ἀξιῶνονται οἱ καθαρὲς καρδιὲς ἀπὸ τούτῃ τῇ ζωῇ, κατὰ τὸ μέτρο τῆς καθαρότητός τους. Δὲν εἶναι ἡ ἀναγκαστικὴ, ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἐπιβράβευσις κόπων καὶ μόχθων πὺ μπορεῖ νὰ μὴ καθάρισαν καθόλου τὴν καρδιά, οὔτε ἡ ἐπιβράβευσις μιᾶς διανοητικῆς πίστεως, πὺ μπορεῖ νὰ μὴν ἀλλάξῃ καθόλου τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

ΚΓ' Χάσμα μέγα.

Ο Καθολικισμός λοιπόν, ὁ Προτεσταντισμός καὶ ὁ ἀθεϊσμός, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες φιλοσοφίες, μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσα. Καταλαβαίνουν ὁ ἕνας τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἄλλου καὶ παρ' ὅλη τὴν ἀντίθεσί τους, συνεννοοῦνται. Τὴν Ὁρθοδοξία ὅμως τὴν χωρίζει χάσμα μεγάλο ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ συστήματα, γιατί εἶναι κάτι τὸ οὐσιαστικὰ διαφορετικό.

Ὅλες οἱ κακοδοξίες τῆς Δύσεως καὶ ἡ ἀποξήρασις τῆς πνευματικότητός της ἔχουν σὰν βασικὴ αἰτία τὸν ὀρθολογισμό. Οἱ Εὐρωπαῖοι κρίνουν τὰ οὐράνια πράγματα μὲ γῆϊνα μέτρα καὶ ζοῦν τὴν θρησκεία μὲ προοπτικές καὶ κριτήρια ἐτούτης τῆς ζωῆς. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ παραδείγματα καὶ νὰ γεμίσῃ βιβλία πολλά. Ἄρκοῦν ὅμως τὰ δύο παραδείγματα πού ἀναφέραμε, γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴς Δυτικῆς δὲν εἶναι διαφορὰ χαρακτηριστικῶν ἀλλὰ διαφορὰ οὐσίας.

Καὶ ἂν ὑποθεθῇ ὅτι ὑπάρχει ἡ καλύτερη διάθεσις ἐκ μέρους τῶν Δυτικῶν γιὰ νὰ πλησιάσουν καὶ νὰ ζήσουν τὴν Ὁρθοδοξία — πράγμα πού δὲν συμβαίνει παρὰ μόνον ἴσως στοὺς Παλαιοκαθολικοὺς — δὲν ἀρκεῖ ἡ διάθεσις αὐτὴ νὰ τοὺς κἀνῃ ἱκανοὺς νὰ νοιώσουν καὶ νὰ ζήσουν τὴν Ὁρθοδοξία. Τόσοι αἰῶνες ἀποστασίας δὲν πέρασαν χωρὶς ν' ἀφήσουν τὴν σφραγίδα τους στὴς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Καὶ εἶναι τόσο ἰσχυρὴ ἡ σφραγίδα αὐτή, πού δὲν ἐξαλείφεται παρὰ μόνον μὲ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ, καὶ μόνον ἀπὸ τὴς ταπεινῆς καρδιῆς.

Πολλοὶ πῆραν τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρθόδοξου, τὸν τελευταῖο καιρὸ στὴν Εὐρώπη, καὶ ἐχρίσθησαν μὲ τὸ μύρο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ πολὺ λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού ἔγιναν πραγματικὰ Ὁρθόδοξοι. Οἱ περισσότεροι ἀσπάσθησαν τὴν Ὁρθοδοξία γνωσιοκρατικά, μαγευμένοι ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῶν γνώ-

σεων πού τοὺς προσέφερε καὶ σαγηνευμένοι ἀπὸ μιὰ πρωτόγνωρη θεώρησι τοῦ Χριστιανισμοῦ, πού ἱκανοποιοῦσε τὰ χάσματα πού εἶχε ἀφήσει στὸ μυαλό τους ὁ κουτσουρεμένος Χριστιανισμὸς τῆς Δύσεως. Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη προφθάσουν νὰ κοινωνήσουν γιὰ πρώτη φορά, πρὶν ἀκόμη προφθάσουν νὰ κλάψουν γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους, πρὶν ζητήσουν μέσα στὴν σιωπὴ καὶ τὴν ἀσκησι τὴν Χάρι τοῦ Χριστοῦ, θεώρησαν ἐπιτακτικὸ καθήκον τους νὰ κηρύξουν στοὺς Ὁρθοδόξους τὴν Ὁρθοδοξία. Σκανδαλισμένοι ἀπὸ τὴν ἀγνοια τῶν Ὁρθοδόξων στὰ θεωρητικὰ ζητήματα, ὅπου ἦσαν ξεφτέρια οἱ ἴδιοι, περιφρόνησαν τὸν Ὁρθόδοξο λαό, πού ἂν καὶ ἐν ἀγνοία, ὅμως ζοῦσε τὴν Ὁρθοδοξία τῶν πατέρων του καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ πεθάνῃ γι' αὐτήν. Ἀλλὰ στὸ νοῦ τῶν ὑπερηφάνων δὲν κατοικεῖ ὁ Θεός. Ἡ θεωρητικὴ τους κατάρτισις δὲν τοὺς ἔσωσε ἀπὸ τὴν πλάνη, καί, τυφλοὶ αὐτοὶ ὁδηγοὶ τυφλῶν, ἔπεσαν στὸν βόθυνο τῶν αἰρέσεων παρασύροντας καὶ ἄλλους, ἢ ξαναγύρισαν, «ὡς κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα», στὰ πρῶτα τους κοσμικὰ ἔργα.

Γιὰ νὰ καταλάβῃ ὁ ἄνθρωπος τοὺς Ἀγίους καὶ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀρκεῖ νὰ τοὺς διαβάσῃ ἀπλῶς. Οἱ Ἅγιοι μίλησαν καὶ ἔγραψαν ἔχοντας ζήσει τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Εἶχαν προσωπικὴ αἴσθησι τῶν μυστηρίων. Γιὰ νὰ τοὺς νοιώσῃ κανεὶς πρέπει νὰ ἔχη προχωρήσῃ, ὁ ἴδιος, σ' ἓναν ὠρισμένον βαθμὸ μύησης στὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ προσωπικὴ πάλι γεῦσι, ὄσφρησι καὶ ὄρασι. Μπορεῖς νὰ διαβάσῃς τὰ βιβλία τῶν Ἀγίων καὶ νὰ καταρτισθῆς πολὺ καλὰ σ' αὐτὰ μὲ μιὰ ἐγκεφαλικὴ γνῶσι, χωρὶς νὰ ἔχῃς γευθῆ οὔτε τὸ παραμικρὸ ἀπ' ὅ,τι εἶχαν γευθῆ οἱ Ἅγιοι, πού ἔγραψαν αὐτὰ τὰ βιβλία ἀπὸ τὴν προσωπικὴ τους πείρα. Γιὰ νὰ μπορέσῃς νὰ καταλάβῃς οὐσιαστικὰ καὶ ὄχι διανοητικὰ τοὺς Ἀγίους, πρέπει νὰ ἔχῃς προσλαμβάνουσες παραστάσεις τῶν ὄσων λέγουν, πρέπει νὰ ἔχῃς γευθῆ κ' ἐσὺ κάτι ἀπ' αὐτὸ πού γεύθηκαν αὐτοί. Πρέπει νὰ ἔχῃς ζήσει μέσα στὸ θερμὸ περιβάλλον τῆς Ὁρθοδοξίας, πρέπει νὰ ἔχῃς μεγαλώσῃ μέσα σ' αὐτό. Πρέπει νὰ ἔχῃς γευθῆ τὴν ἀσκησι, τὸν πόνο, τὸν ἀγῶνα γιὰ

τὴν χριστιανικὴ τελειότητα. Πρέπει νὰ ἔχης σκύψει βαθειὰ γιὰ νὰ περάσης τὴν χαμηλὴ καὶ στενὴ πόρτα ποὺ ὁδηγεῖ στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Πρέπει νὰ ἔχης ταπεινωθῆ, νὰ ἔχης ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ μάταια φορτία τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν καὶ νὰ ἔχης ξεκολλήσῃ τὴν καρδιά σου ἀπὸ ὅσα οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν μεγάλα καὶ ἀξιοσέβαστα. Πρέπει νὰ ἔχης χύσει δάκρυα μετανοίας γιὰ τὴν ματαιότητα μέσα στὴν ὁποία ἔζησες, δάκρυα ζεστὰ παρακλήσεως πρὸς τὸν Κύριο νὰ σὲ βγάλῃ ἀπὸ τὸ σκοτάδι καὶ νὰ κατεβάσῃ στὴν καρδιά σου μιὰ ἀκτίνα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πρέπει νὰ γίνῃ μιὰ ὁλόκληρη κοσμογονία μέσα στὴν καρδιά ἐνὸς Δυτικοῦ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ νοιώσῃ κάτι ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία. Πῶς μπορεῖ νὰ ταπεινωθῆ καὶ νὰ γίνῃ ἀπλὸς σὰν τὸ παιδί, αὐτὸς ποὺ ἀπὸ τὴν κούνια του ἀνέπνευσε τὸν στεγνὸ ἀέρα τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ ἔμαθε νὰ προσκυνάῃ, σὰν εἶδωλο, τὴν ἀνθρώπινη ἐξυπνάδα; Πῶς νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ ἀγκάθια τῶν περισπασμῶν αὐτὸς ποὺ ἔμαθε ἀπὸ μικρὸς νὰ κυνηγᾷ αὐτὰ ποὺ εἶναι «ὑψηλὰ τοῖς ἀνθρώποις» καὶ «βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ», καὶ ἐδιδάχθηκε νὰ θεωρῆ ὀμφαλοσκόπησι τὴν πρὸς τὸν ἔσω ἄνθρωπο στροφή; Πῶς νὰ χύσῃ δάκρυα γιὰ τὴν ματαιότητα τῆς ζωῆς του, αὐτὸς ποὺ ἔχει διδαχθῆ νὰ θεωρῆ τὴν ματαιότητα σὰν ἀξία;

Τί ἔκανε ὁ Καθολικισμὸς ἢ ὁ Προτεσταντισμὸς στ' ἀλήθεια, γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ ἀδιάκοπο στροβίλισμα μέσα στὸ ὁποῖο ἔχει πέσει; Ἄλλὰ μήπως δὲν εἶναι ἡ θρησκεία τῆς Δύσεως ποὺ ἔσπρωξε τὸν ἄνθρωπον νὰ τρέχῃ λαχναρισμένος γιὰ νὰ κερδίσῃ ὅσα ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε μάταια; Τὸν Μοναχισμό, τὴν καρδιά αὐτῆ τῆς θρησκείας, ἢ τὸν κατάργησε, ἢ τὸν μετέτρεψε σὲ ὠφελιμιστικὰ τάγματα, ποὺ εἴτε μὲ τὴν δράσι τους, εἴτε μὲ τὴν σκέψι τους, εἶχαν ἀποστολὴ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὴν γήϊνη εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν κατὰ κόσμον γνῶσι «ἦν ἐμώρανεν ὁ Θεός». Τὴν πολιτικὴ τὴν ἔκανε περιοχὴ «χριστιανικῆς» δραστηριότητος, ἐπηρεάζοντας βασιλεία καὶ χύνοντας αἷμα γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ δύναμι καὶ

χρήμα. Τὴν ἱεραποστολὴν τὴν χρησιμοποίησε σὰν δόλωμα γιὰ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς ἐγχρώμους λαούς, στὴν ἀπάνθρωπη κυριαρχία τῆς Εὐρώπης. Ἐπεδίωξε τὴν ἄνεσι καὶ τὴν καλοπέρασι καὶ ἐδίδαξε ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Ἔδωσε στὴν χριστιανικὴ διδασκαλία ὠφελιμιστικὴ κοινωνικὴ σκοπιμότητα, κάνοντας τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστέψουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν ἓνας ἠθικοδιδάσκαλος ποὺ ἐνδιαφέρεται πάνω ἀπ' ὅλα γιὰ τὴν εὐρυθμὴ λειτουργία τῆς κοινωνίας, καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν φύλακας τῶν ἀνθρωπίνων νόμων καὶ ὁ θεωρητικὸς τῆς ἀστυνομίας. Δημιούργησε τὸν τύπο τοῦ Φαρισαίου Χριστιανοῦ, τοῦ καλοῦ κι ἀγαθοῦ πολίτου, ποὺ ἔχει τὴν ἐντύπωσι ὅτι ἐπλησίασε τὴν τελειότητα ἐπειδὴ δὲν ἔβλαψε κανένα, ἢ ἐπειδὴ ἔδωσε χρήματα γιὰ τὶς φιλανθρωπικὲς ὀργανώσεις.

Πῶς μπορεῖ ἀπὸ ἓναν πολιτισμὸ ποὺ τὸν διέπει ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἀνθρώπινης καλοπέρασης, καὶ τὸν χαρακτηρίζει ἡ ἐωσφορικὴ ὑπερηφάνεια γιὰ τὶς κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης του, νὰ βγοῦν ἀνθρώποι ταπεινοί, ἀνθρώποι ποὺ νὰ ζητοῦν μὲ πόνο καὶ μὲ δάκρυα τὸν ἄνωθεν φωτισμό;

Πῶς εἶναι δυνατὸν ἀπὸ ἓνα πολιτισμὸ ποὺ τὸν χαρακτηρίζει ἡ ἀδιάκοπη κίνησις καὶ ἡ πρὸς τὰ ἔξω στροφή, νὰ βγοῦν ἀνθρώποι ποὺ νὰ σκύψουν στὰ βάθη τῆς καρδιάς τους νὰ βροῦν μέσα στὴν σιωπὴ καὶ τὴν ἀκίνησιὰ τοῦ «ταμιείου» τους τὸν «πολύτιμο μαργαρίτη»;

Κάτι τέτοιο ἰσοδυναμεῖ μὲ θαῦμα ἀπὸ τὰ πιὸ σπάνια καὶ ἀπὸ τὰ πιὸ ἀνεκτίμητα.

Ἄλλὰ, ἂν γιὰ ἓνα ἄτομο ἢ γεῦσις τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι τόσο δύσκολο πρᾶγμα, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν γευθῆ ὁλόκληρη ἡ Καθολικὴ «Ἐκκλησία» σὰν σύνολο, ἢ οἱ Προτεσταντικὲς «Ἐκκλησίες» ὁμαδικά; Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τῶν δυτικῶν οὔτε ξέρουν ὅτι ὑπάρχει Ὁρθοδοξία. Πῶς εἶναι δυνατὸν, ὕστερα ἀπὸ μία ἢ πολλὰ συσκέψεις ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων «Ἐκκλησιῶν», νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ

ἐπιστροφή πρὸς τὴν ἀλήθεια, ὁμαδικά, ψυχῶν ποῦ αἰῶνες τῶρα βαδίζουν στὰ σκοτεινά;

Νομίζουν, ἄρά γε, ὅσοι μιλοῦν γιὰ ἔνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅτι ἔχουν νὰ κάνουν μὲ πολιτικές ὑποθέσεις, ὅπου οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν ὀδηγοῦν ὁμαδικὰ τοὺς ὑπηκόους των στὸν πόλεμο ἢ στὴν εἰρήνη; Ἄλλὰ στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία του δὲν ἔρχονται οἱ ἄνθρωποι ὁμαδικά. Ἔρχονται σὰν ἐλεύθερα πρόσωπα.

Ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι ἓνας Πάπας ἀποφασίζει ξαφνικὰ νὰ γίνῃ Ὁρθόδοξος καὶ νὰ φέρῃ στὴν Ὁρθοδοξία ὅλους τοὺς Καθολικούς, θὰ μπορέσῃ μ' αὐτὴν τὴν ἐξωτερικὴ ἀλλαγὴ νὰ γίνῃ, ἔστω καὶ ἓνας ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Καθολικῶν, πραγματικὰ Ὁρθόδοξος; Ἀκόμη καὶ ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἔχουν ὅλη τὴν καλὴ διάθεσι νὰ ἀποστηθίσουν ὅλα τὰ δόγματα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὅλη τὴν θέλησι νὰ τὰ πιστέψουν, δὲν θὰ μπορέσουν νὰ κάνουν οὔτε ἓνα βῆμα πρὸς τὴν Ὁρθοδοξία. Γιατὶ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι μόνον μιὰ σειρὰ ἀπὸ δόγματα, οὔτε μιὰ σειρὰ ἀπὸ συνήθειες, ἀλλὰ κάτι πολὺ βαθύτερο καὶ οὐσιαστικώτερο, εἶναι ἓνας προσανατολισμὸς ζωῆς καὶ σκέψεως. Εἶναι μιὰ πνοή, ἡ πνοή τῆς παραδόσεως, ποῦ δὲν τὴν παίρνει κανεὶς ἀπὸ βιβλία, ἀλλὰ μεταγγίζεται ἀπὸ ζωντανὸ σὲ ζωντανό, ἀπὸ πατέρα σὲ γιό, ἀπὸ μάνα σὲ κόρη, ἀπὸ ἀδελφὸ σὲ ἀδελφόν, ἀπὸ φίλο σὲ φίλο, ἀπὸ ἱερέα σὲ ἱερέα, ἀπὸ μοναχὸ σὲ μοναχόν, ἀπὸ τὸν πνευματικὸν πατέρα στὸ πνευματικόν του παιδί, «οὐ διὰ μέλανος καὶ χάρτου ἀλλὰ στόμα πρὸς στόμα», ψυχὴ μὲ ψυχὴ, καὶ ὅλα αὐτὰ μέσα στὴν μυστηριακὴ πράξι τῆς Ἐκκλησίας, μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, σιγὰ - σιγὰ, μὲ τὴν βραδύτητα ἀναπτύξεως ἑνὸς ὀργανισμοῦ.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἀφελεῖς ὅσοι μιλοῦν γιὰ «ἔνωσι». Ἐέρουν πολὺ καλὰ ὅτι τόσο οἱ Καθολικοὶ ὅσο καὶ οἱ Προτεστάνται δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ γίνουν ἐν σώματι Ὁρθόδοξοι. Ὁμῶς αὐτὸ δὲν τοὺς ἐνδιαφέρει. Αὐτοὶ δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν χαμένων προβάτων στὴν μάντρα τοῦ Χρι-

στοῦ. Ὑπολογίζουν μᾶλλον σ' ἓναν συμβιβασμό, καὶ ἀρκοῦνται στὴν τυπικὴ συμφωνία. Ἐξ ἄλλου ἔχουν πάψει ἀπὸ καιρὸ νὰ εἶναι Ὁρθόδοξοι. Δὲν ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν ἀλήθεια οὔτε γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ. Μέσα τους ἐνεργεῖται ἤδη τὸ μυστήριον τοῦ Ἀντιχρίστου, καὶ συνέχονται ἕως ὅτου συντελεστῇ.

ΚΔ' Ὁ ξεπεσμός.

Wταλαίπωρη ἑλληνικὴ φυλή! Ἐσὺ ποὺ ἔδωσες τόσους Πατέρας καὶ τόσους Ἀγίους στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐσὺ ποὺ φώτισες τόσους βαρβάρους καὶ τοὺς ἔκανες παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ἐσὺ ποὺ πότισες ἐτοῦτες τὶς πέτρες μὲ τὰ δάκρυα τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς συντριβῆς καὶ ἔκανες νὰ βλαστήσῃ ἐπάνω τους ὁ κῆπος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐσὺ ποὺ μὲ τὶς προσευχῆς σου ἔκανες νὰ περπατήσῃ ὁ Θεὸς σὲ τοῦτα τὰ χῶματα, πῶς τώρα στρέφεις ἐκστατικὰ τὰ μάτια σου πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἀπ' ὅπου ποτὲ δὲν ἀνέτειλε ὁ ἥλιος, καὶ πέφτεις δουλικά, στὰ γόνατα νὰ προσκυνήσῃς, ἐσὺ ὁ παλιὸς ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, τοὺς ὑπηρέτες τοῦ Ἐωσφόρου;

Σὲ κατέπληξαν λοιπὸν τόσο τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τῆς «προόδου», καὶ εἶσαι ἔτοιμη νὰ πέσης καὶ νὰ προσκυνήσῃς τὸ λαμπερὸ αὐτὸ ἀλλὰ κούφιο ξόανο; Δὲν βλέπεις τὸ σκοτάδι ποὺ ὑπάρχει πίσω ἀπὸ τὰ πυροτεχνήματα; Δὲν βλέπεις τὴν ἀπελπισία τοῦ θανάτου ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ τὸ πλαστὸ χαμόγελο; Δὲν βλέπεις τὴν φτώχεια ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴν ἀρχοντικὴ ἐμφάνισι;

Τί ζήλεψες; Τὴν δύναμι τοῦ Πάπα; Ἀλλὰ τὴν δύναμι τοῦ Θεοῦ σου, ποὺ σ' ἔκανε νὰ διατηρήσῃς ἀλώβητη τὴν πίστι σου μέχρι σήμερα, τὴν ξέχασες;

Ἀλλὰ τί πόθησες; Τὴν Γνώσι; Ναί, τὴν Γνώσι πρέπει νὰ τὴν ποθήσῃς, γιὰτὶ ἄρχισε νὰ σοῦ λείπη, νὰ σοῦ λείπη ἐπικίνδυνα. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ τὴν γυρεύεις, δὲν ὑπάρχει Γνώσις ὑπάρχουν μόνον ὑποκατάστατα τῆς Γνώσεως, αὐτὲς οἱ ἐπι-

στημονικές φιλοσοφίες και οι επιστημονικές θεολογίες. 'Αλλά όλα αυτά θα γεμίσουν τὸ στομάχι σου χωρίς νὰ σὲ θρέψουν. Γιατὶ δὲν ἔχουν μέσα τους ζωὴ, εἶναι νεκρὰ γράμματα. Εἶναι ἡ μελέτη τῆς σκιάς τῶν ὄντων. Δὲν εἶναι ἡ μελέτη τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κτίσεως ἀλλὰ ἡ μελέτη τῆς ιδέας πού ἔχουμε γιὰ τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τὴν Κτίσι Του, εἶναι ἡ μελέτη τῶν σχημάτων τοῦ μυαλοῦ μας.

"Ἄν ὅμως πόθησες τὴν καλοπέραση, ἂν ἡ Εὐρώπη σὲ σαγηνεύη γιατί σου ὑπόσχεται ἀνάπαυσι καὶ ἡδονές, ἔ, τότε πήγαινε κοντά της. Θὰ σοῦ δώση πράγματι ἀνάπαυσι καὶ ἡδονές. 'Αλλά μαζί μ' αὐτὲς θὰ σοῦ δώση τὸ κενὸ καὶ τὸν θάνατο, τὸν θάνατο τὸν πνευματικὸ καὶ αἰώνιο, αὐτὸν πού γεύεται ἡ ἴδια σήμερα.

ΚΕ' Ἡ κορυφή τοῦ πύργου.

Ἄς μὴ ξεγελιόμαστε. Ἡ Ἑλληνικὴ Φυλὴ, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες, θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο της. Καὶ ὁ δρόμος της θὰ εἶναι ὁ δρόμος τῆς μάζας. Ὁ δρόμος τῆς μάζας εἶναι πάντοτε ὁ πιὸ εὐκόλος. Ὁ δρόμος τῆς μάζας εἶναι πάντοτε ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στὴν ἀνάπαυσι καὶ στὴν ἡδονή. "Ὅσα καὶ ἂν ποῦμε, ὅσα καὶ ἂν κάνουμε, δὲν θὰ κατορθώσουμε τίποτε πιά ἐκεῖ πού ἔφθασε ὁ κόσμος. Τὸ κακὸ εἶναι ἀμετάκλητο.

Τὸ πιὸ τραγικὸ εἶναι ὅτι τὸ κακὸ ἐμφανίζεται στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων σὰν καλό. Ἡ καταδίκη, πού δὲν ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸν Θεὸ ἀλλὰ στὴν ὁποία πέφτει ὁ ἄνθρωπος μόνος του, δὲν θὰ εἶναι καμμιά καταστροφή, κανένας πυρηνικὸς ὄλεθρος, ὅπως φαντάζονται οἱ ἄνθρωποι. Ὁ θάνατος τοῦ σώματος θὰ ἦταν στὸ βάθος πολὺ μικρὸ κακὸ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Αὐτὸ πού πρόκειται νὰ ἔλθῃ θὰ εἶναι κάτι ἀφάνταστα πιὸ σκληρὸ καὶ ἀπάνθρωπο. Θὰ εἶναι τὸ ἀριστούργημα τῆς διαβολικῆς φαντασίας, ὁ μεγαλύτερος ἐμπαιγμὸς πού ἔγινε ποτέ. Ἡ καταστροφή στὴν ὁποία ὁδηγεῖται ἡ ἀνθρωπότης

θά ἔχη τὴν μορφή τῆς πιὸ μεγάλης ἐπιτυχίας. Θὰ εἶναι ἡ κορυφή τοῦ πύργου τῆς Βαβέλ, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἀνθρώπινης ματαιοδοξίας, ἡ κορώνα τῆς ἀνθρώπινης οἰήσεως.

Ἡ καταστροφή θὰ εἶναι ἡ ὀλοκλήρωσις τῶν πόθων τῆς μάζας, μέσα στὴν ὁποία θὰ κολυμπᾷ κάθε πάθος καὶ κάθε κακία, ἐλεύθερα καὶ ἀνενόηλα. Θὰ εἶναι τέλειο ἄδειασμα τῆς καρδιάς, τὸ κενό, ἡ ἀνία, ἡ πληῆξις, δηλαδή ὁ πνευματικός, ὁ αἰώνιος θάνατος.

Δὲν θὰ ὑπάρχη πιὰ τόπος γιὰ τὸν Θεὸ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. «Ἐν τῷ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν φυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν». Ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς δὲν θὰ ἔχη πιὰ μέρος μὲ τὸ μεγάλο πλῆθος τῶν ἀνθρώπων. Τὸ Εὐαγγέλιο θὰ ἔχη κηρυχθῆ σὲ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα «εἰς μαρτύριον τοῖς ἀνθρώποις». Ὅλοι θὰ τὸ γνωρίζουν καὶ ὅλοι σχεδὸν θὰ τὸ ἔχουν οὐσιαστικὰ ἀπορρίψει.

Μέσα στὴν χλιδὴ τῶν πόλεων, ἀνάμεσα στὰ δημιουργήματα τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ, στὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τοῦ Ἀντιχρίστου, θὰ κυκλοφοροῦν ἀνθρώπινα ὄντα χωρὶς ζωὴ, νεκροὶ ποὺ θὰ νομίζουν ὅτι ζοῦν τὴν πιὸ ἔντονη ζωὴ ποὺ ἔγινε ποτέ, μὰ ποὺ στ' ἀλήθεια, θὰ δαγκάνουν μὲ μανία τὴν ἴδια τους τὴ σάρκα.

ΚΣΤ' Ὁ Πολιτισμός.

Ο Πάπας λένε ὅτι εἶναι αἰσιόδοξος γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. Καὶ βέβαια πρέπει νὰ εἶναι! Τέτοια εἶναι ἡ ἀνθρωπότης ποὺ ὀνειρεύτηκε αἰῶνες τώρα. Ἄς θαυμάση τὸ ἔργο τῶν χειρῶν του.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ μορφωμένοι, οἱ ἔξυπνοι καὶ καθὼς πρέπει ἀνθρωποι, εἶναι μαθηταὶ του. Αὐτὸς τοὺς ἐδίδαξε πρῶτος τὴν ἀριθμητικὴ καὶ τὰ γράμματα. Αὐτὸς τοὺς ἐμύησε στὸν Ἀριστοτέλη. Αὐτὸς τοὺς ἔμαθε τὴν φιλοσοφία, τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦταν ἀκόμη βάρβαροι. Σ' αὐτὸν ὀφείλουν τὸν πολιτισμό.

Ὁ Παπισμὸς δὲν ἐκήρυξε Χριστιανισμό. Δὲν εἶχε οὔτε στὴν ἐμφάνισι, οὔτε στὴ σκέψι τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τοὺς ψαράδες τῆς Γαλιλαίας. Ὁ Παπισμὸς ἔφερε στοὺς Εὐρωπαίους τὸν πολιτισμό. Ἄν ἔχη κάποιος τὸ δικαίωμα νὰ μιλάη γιὰ «Ἑλληνο - χριστιανικὸ» πολιτισμό, αὐτὸς εἶναι ὁ Πάπας.

Τί σχέσι ὅμως ἔχει ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὸν πολιτισμό; Τί σχέσι μπορεῖ νὰ ἔχη ἡ θρησκεία ποὺ λέγει: «οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν», μὲ τὸν πολιτισμό, δηλαδὴ τὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐγκατασταθῇ ὅσο πιὸ ἄνετα μπορεῖ στὴν ἐπίγεια πόλι;

Καὶ ὅμως, ἂν προσέξῃ κανεὶς τὰ κηρύγματα καὶ τίς ἐπιδιώξεις τῶν περισσοτέρων «Χριστιανῶν», θὰ δῆ ὅτι αὐτὸ ποὺ ἐπιδιώκουν καὶ αὐτὸ ποὺ εὔχονται δὲν εἶναι τόσο ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας ὅσο ἡ δόξα τοῦ πολιτισμοῦ.

Τοὺς τέτοιους «Χριστιανούς» ὁ κόσμος τοὺς θέλει καὶ τοὺς παραδέχεται, γιὰτὶ ἔχουν βασικά τίς ἴδιες ἐπιδιώξεις. Τοὺς ἄλλους, αὐτοὺς ποὺ δὲν μιλοῦν γιὰ «Ἑλληνο-χριστιανικὸ πολιτισμό», ἀλλὰ γιὰ τὸν Μοναχισμό, τὴν ἄσκησι, τὴν προσευχή, καὶ ποὺ ἔχουν γιὰ καθημερινό τους ψωμὶ τὴν συνεχῆ ἐνατένισι τῆς μελλούσης πόλεως, αὐτοὺς τοὺς μισεῖ, γιὰτὶ δὲν τοὺς νοιώθει δικούς του. Τοὺς πρώτους τοὺς χαρακτηρίζει: «πραγματικὰ θρησκευομένους ἀνθρώπους», τοὺς δεύτερους: «θρησκόληπτους», «φανατικούς», «ἀρνησίζωους».

Εἶναι καταπληκτικὴ ἡ συγγένεια τῶν ἀπόψεων ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν «Ὁρθοδόξων» ποὺ μιλοῦν γιὰ «Ἑλληνο - χριστιανικὸ» πολιτισμό, καὶ τῶν Παπικῶν. Ἡ ἴδια νοοτροπία, οἱ ἴδιες ἐπιδιώξεις, ἡ ἴδια ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν μυστικὴ ζωή. Ὁ «Χριστιανισμός» τους εἶναι ἓνα ἐπικάλυμμα, μιὰ κοσμοθεωρία γιὰ νὰ γεμίζῃ τὰ κενὰ τοῦ νοῦ τους καὶ νὰ κάνῃ ἀκόμη πιὸ ἄνετη τὴν ἐπίγεια ζωὴ τους.

Οἱ τέτοιοι «Χριστιανοὶ» δὲν θὰ λείψουν ποτέ. Πάντοτε ἔτοιμοι γιὰ συμβιβασμούς, προκειμένου νὰ ἔχουν τὸ πλῆθος μὲ τὸ μέρος τους.

Κι αὐτοί, ὅπως κι ὁ Πάπας, εἶναι αἰσιόδοξοι γιὰ τὸ μέλ-

λον τῆς ἀνθρωπότητος, κ' ἔχουν δίκιο. Γιατὶ καὶ οἱ δύο ἀγωνίζονται γιὰ τὸ κτίσιμο τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὁ πολιτισμὸς κτίζεται καὶ θὰ κτίζεται κάθε μέρα καὶ καλύτερα, πρὸς μεγάλη χαρὰ τους. Θὰ εἶναι ἓνας πολιτισμὸς πὺ θὰ σέβεται τὶς ἀξίες, γιατί πολιτισμὸς χωρὶς ἀξίες δὲν γίνεται, καὶ οἱ ἀξίες εἶναι ἀξίες, γιατί εἶναι χρήσιμες γιὰ τὸν πολιτισμό. Μόνον πὺ οἱ ἀξίες δὲν θὰ ἐμποδίσουν τὸν θάνατον νὰ γεμίση τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων. Γιατὶ οἱ ἀξίες εἶναι θυσίες πὺ προσφέρονται στὸ εἶδωλον «ἄνθρωπος», δὲν εἶναι λατρεία πὺ προσφέρεται στὸν Θεό.

ΚΖ' Ὁ δύσκολος δρόμος.

Οσα γράφονται ἐδῶ δὲν ἀπευθύνονται οὔτε στὸν κόσμον οὔτε σ' αὐτοὺς τοὺς «Χριστιανούς». Ἀπευθύνονται στοὺς λίγους ἐκλεκτοὺς, πὺ καὶ αὐτοὶ θὰ κινδυνεύσουν νὰ πλανηθοῦν στὸ τέλος τῶν καιρῶν.

Μέσα στὶς χριστιανικὲς ὀργανώσεις, μέσα στὸν Παπισμὸ καὶ τὸν Προτεστάντισμό, ὑπάρχουν ψυχές πὺ ποθοῦν πράγματι τὸν Θεὸ καὶ ἐπιζητοῦν τὴν μέλλουσαν πόλιν. Ἀλλὰ τὸ περιβάλλον καὶ οἱ διδάσκαλοί τους δὲν τοὺς ἀφήνουν νὰ βροῦν τὸν δρόμον πὺ ποθεῖ ἢ καρδιά τους.

Αὐτοὶ οἱ λίγοι ἐκλεκτοὶ ἄς προσέξουν, ἄς προσέξουν πολὺ. Ὁ διάβολος δὲν ἐνεργεῖ πάντοτε ὡς διάβολος, τὶς περισσότερες φορές παρουσιάζεται ὡς ἄγγελος φωτός. Κηρύσσει ἓναν «Χριστιανισμό» λίγο διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν πραγματικό, καὶ μ' αὐτὴν τὴν παγίδα πέφτουν στὰ δίχτυα τοῦ πολὺ περισσότεροι ἀπ' ὅσους θὰ κέρδιζε ἔξαπολύοντας μιὰ ὀλόκληρη στρατιὰ ἀθέων ἢ Διοκλητιανῶν.

Στιγματίζει τοὺς πιστοὺς μὲ τοὺς χαρακτηρισμοὺς τοῦ μισαλλόδοξου, τοῦ στενόμυαλου, τοῦ φανατικοῦ, τοῦ τυπολάτρη. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ξεσήκωσε κατεπάνω στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τὸν φοβερώτερον διωγμὸ πὺ ἔγινε ποτέ. Γιατὶ

οί άνθρωποι φοβούνται πολλές φορές περισσότερο τούς χαρακτηρισμούς πού έλαττώνουν τήν τιμή και τήν υπόληψί τους, παρά τò σπαθί τών διωκτῶν. Πολύ λίγοι εἶναι εκείνοι πού μπορούν νά δεχθῶν τήν θυσία νά χαρακτηρισθῶν γιά κουτοί. Ὅμως στὸν σημερινὸν κόσμον εἶναι ἀναπόφευκτο νά χαρακτηρισθῆ σὰν κουτὸς ἢ τοῦλάχιστον στενόμυαλος κάθε γνήσιος Χριστιανός. Πολύ λίγοι ἔχουν τὸ θάρρος νά προχωρήσουν μὲ μιὰ τέτοια προοπτικὴ πού πλησιάζει τὸ μαρτύριο. Γι' αὐτό, οἱ περισσότεροι προτιμοῦν τὸν εὐκόλο δρόμον τῶν συμβιβασμῶν, καὶ τὸν κηρύσσουν μὲ φανατισμό.

Ποτὲ οἱ εἰδωλολάτρες δὲ μίσησαν τοὺς Χριστιανούς μὲ ὅσο μῖσος τοὺς μισεῖ σήμερα ὁ «Χριστιανικὸς» κόσμος. Ἡ τυπικὴ ἀνοχὴ ξεγελάει. Ὁ κόσμος ἀνέχεται μόνον τοὺς «Χριστιανούς» πού συμβαδίζουν μαζί του. Αὐτοὺς πού ἐφαρμόζουν κοινωνικὸ «Χριστιανισμὸ» καὶ φροντίζουν νά εἶναι πάντοτε συγχρονισμένοι. Τοὺς ἄλλους πού δὲν δέχονται νά νοθεύσουν τήν πίστι τους, τοὺς μισεῖ. Αὐτὸ ὅμως τὸ μῖσος τοῦ κόσμου εἶναι κριτήριον γιά νά καταλάβουμε ἂν εἴμαστε γνήσιοι Χριστιανοί. «Εἰ ἐμὲ ἐμίσησαν καὶ ὑμᾶς μισήσουσιν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΚΗ' Ἐκκλησιολογικά.

Αὐτός ὁ θόρυβος περὶ ἐνώσεως τῶν «Ἐκκλησιῶν» ἀφήνει νὰ διαφανῇ ἡ ἀγνοία ποὺ ὑπάρχει, τόσο στοὺς κύκλους τῶν ἀπλῶν πιστῶν, ὅσο καὶ στοὺς κύκλους τῶν «θεολόγων» γιὰ τὸ τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

Τὴν καθολικότητα τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐννοοῦν σὰν μιὰ νομικὴ συνοχὴ, σὰν μιὰ ἀλληλοεξάρτησι ρυθμισμένη ἀπὸ κάποιο δίκαιο. Ἡ Ἐκκλησία γι' αὐτοὺς εἶναι μία ὀργάνωσις με νόμους καὶ κανονισμούς, ὅπως οἱ ὀργανώσεις τῶν κρατῶν. Οἱ Ἐπίσκοποι, ὅπως στὰ κράτη οἱ ὑπάλληλοι, διακρίνονται σὲ ἀνώτερους καὶ κατώτερους: Πατριάρχαι, Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολίται, Ἐπίσκοποι. Μία ἐπισκοπὴ δὲν εἶναι γι' αὐτοὺς κάτι τὸ ὠλοκληρωμένο, ἀλλὰ ἓνα κομμάτι ἐνὸς μεγαλύτερου συνόλου: τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἢ τοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλὰ καὶ ἡ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ἀνήκη σὲ μιὰ ὑψηλότερη ἀρχή. Ὅταν δὲ ἐξωτερικοὶ λόγοι τὸ ἐμποδίζουν, πολιτικοί, ἱστορικοὶ ἢ γεωγραφικοί, πλανᾶται στὶς αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες ἀκαθόριστο τὸ αἶσθημα τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐνότητος ἢ ἀκόμη καὶ τὸ αἶσθημα τῆς διαιρέσεως.

Μιὰ τέτοια ἀντίληψις ὁδηγεῖ κατ' εὐθειαν στὸν Παπισμό. Ἐὰν ἡ καθολικότης τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τέτοια σημασία, τότε ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι ἀξιοδάκρυτη, γιὰτὶ δὲν μπόρεσε μέχρι τώρα νὰ πειθαρχήσῃ κάτω ἀπὸ ἓναν Πάπα.

Δὲν εἶναι ὅμως ἔτσι τὰ πράγματα. Ἡ «Καθολικὴ» Ἐκκλησία ποὺ ὁμολογοῦμε στὸ σύμβολο τῆς πίστεώς μας δὲν λέγεται Καθολικὴ ἐπειδὴ περιλαμβάνει ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς

τῆς γῆς, ἀλλὰ γιατί μέσα της βρίσκει ὁ κάθε πιστὸς ὅλη τὴν Χάρι καὶ τὴν Δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἔννοια τῆς καθολικότητος δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴν ἔννοια τῆς Παγκοσμίου Ὁργανώσεως, ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνονται οἱ Παπικοὶ καὶ οἱ ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν Παπικὴ νοοτροπία.

Βεβαίως ἡ Ἐκκλησία προορίζεται καὶ ἐπεκτείνεται σὲ ὅλη τὴν Οἰκουμένη, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τόπους, ἔθνη, φυλές καὶ γλῶσσες, καὶ δὲν εἶναι λάθος νὰ τὴν ὀνομάζῃ κανεὶς Καθολικὴ καὶ γι' αὐτό. Ὅπως ὅμως ἡ ἀνθρωπότης γίνεται μία ἀφηρημένη ἔννοια, τὸ ἴδιο κινδυνεύει νὰ γίνῃ καὶ ἡ Ἐκκλησία ὅταν τὴν βλέπομε σὰν ἀφηρημένη παγκόσμιο ἔννοια. Γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς, τί εἶναι ἀνθρωπότης ἀρκεῖ νὰ γνωρίσῃ καλὰ ἓνα καὶ μόνον ἄνθρωπο. Γιατί ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ εἶναι κοινὴ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκουμένης.

Τὸ ἴδιο γιὰ νὰ καταλάβουμε τί εἶναι Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀρκεῖ νὰ γνωρίσουμε καλὰ μία καὶ μόνον τοπικὴ Ἐκκλησία. Καὶ ὅπως τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι ἡ ὑποταγὴ σὲ μιὰ ἱεραρχία πὺ τοὺς ἐνώνει ἀλλὰ ἡ κοινὴ φύσις τους, ἔτσι καὶ τὶς τοπικὲς Ἐκκλησίες δὲν τὶς ἐνώνει ὁ Πάπας καὶ ἡ Παπικὴ ἱεραρχία ἀλλὰ ἡ κοινὴ φύσις τους.

Μία ὀρθόδοξος τοπικὴ Ἐκκλησία, ὅσο περιορισμένη καὶ ἂν εἶναι σὲ ἔκτασι καὶ σὲ ἀριθμὸ πιστῶν, εἶναι καὶ μόνη της, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες, «Καθολικὴ». Κι αὐτό, γιατί τίποτε δὲν τῆς λείπει ἀπὸ τὴν Χάρι καὶ τὴν Δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅλες μαζὶ οἱ τοπικὲς Ἐκκλησίες ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν περιέχουν τίποτε περισσότερο σὲ Θ. Χάρι, ἀπὸ τὴ μικρὴ αὐτὴ καὶ ὀλιγόκοσμη Ἐκκλησία.

Ἐχει τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους της, ἔχει τὰ Μυστήρια, ἔχει τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ στὴν Θεία Εὐχαριστία. Κάθε ἄξια ψυχὴ μπορεῖ νὰ γευθῇ μέσα σ' αὐτὴν τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐχει ὅλη τὴ χάρη καὶ ὅλη τὴν ἀλήθεια. Τί τῆς λείπει λοιπὸν γιὰ νὰ εἶναι Καθολικὴ; Αὐτὴ εἶναι ἡ μία ποιμένη καὶ ὁ Ἐπίσκοπος ὁ ποιμένας της, εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Ἐνὸς Ποιμένος.

Αὐτὴ εἶναι ἡ προεικόνισις ἐπάνω στὴ γῆ τῆς Μιᾶς Ποίμνης μὲ τὸν Ἕνα Ποιμένα, τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Μέσα της γεύονται οἱ καθαρὲς καρδιές, ἀπὸ τούτη κιόλας τὴ ζωὴ, τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος. Μέσα της βρίσκουν τὴν εἰρήνη «τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν», τὴν εἰρήνη ποὺ δὲν ἔχει καμμία σχέσι μὲ τὴν εἰρήνη τῶν ἀνθρώπων: «Εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν».

«Παῦλος, κλητός, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ... τῆ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τῆ οὔση ἐν Κορίνθῳ...». Ναί, ἦταν πράγματι «ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ», καὶ ἄς ἦταν «ἐν Κορίνθῳ», σ' ἓναν συγκεκριμένο καὶ περιωρισμένο τόπο.

Αὐτὴ εἶναι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Κάτι τὸ συγκεκριμένο σὲ τόπο, σὲ χρόνο καὶ σὲ πρόσωπα. Αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο μπορεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνεται σὲ τόπο ἢ σὲ χρόνο, χωρὶς ὅμως νὰ πάψῃ νὰ παραμένῃ κατ' οὐσίαν τὸ αὐτό.

Οἱ σχέσεις της μὲ τίς ἄλλες Ἐκκλησίες δὲν εἶναι σχέσεις νομικῆς ἢ διοικητικῆς ἀλληλοεξαρτήσεως, ἀλλὰ σχέσεις Ἀγάπης καὶ Χάριτος. Μία τοπικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἐνωμένη μὲ ὅλες τίς ἄλλες ὀρθόδοξες τοπικὲς Ἐκκλησίες τῆς Οἰκουμένης μὲ τὸ δεσμὸ τῆς ταυτότητος. Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἢ μία, Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἄλλη, καὶ ὅλες οἱ ἄλλες. Δὲν τίς χωρίζουν τὰ σύνορα τῶν ἐθνῶν, οὔτε οἱ πολιτικὲς ἐπιδιώξεις τῶν κρατῶν μέσα στὰ ὁποῖα ζοῦν, δὲν τίς χωρίζει οὔτε κὰν τὸ γεγονὸς ἂν ἡ μία ἀγνοῇ τὴν ὑπαρξί τῆς ἄλλης. Τὸ ἴδιο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ κοινωνοῦν οἱ Ἕλληνες κοινωνοῦν καὶ οἱ μαῦροι τῆς Οὐγκάντας, οἱ Ἰνδιάνοι τῆς Ἀλάσκας καὶ οἱ Ρῶσοι τῆς Σιβηρίας. Τὸ ἴδιο αἷμα τοῦ Χριστοῦ κυκλοφορεῖ στίς φλέβες τους. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φωτίζει τὸ νοῦ τους καὶ τοὺς ὁδηγεῖ στὴ γνῶσι τῆς ἴδιας ἀλήθειας.

Ἐπάρχουν βέβαια σχέσεις ἀλληλοεξαρτήσεως ἀνάμεσα στίς τοπικὲς Ἐκκλησίες καὶ ὑπάρχουν κανόνες ποὺ τίς διέπουν, ὅμως ἡ ἀλληλοεξάρτησις αὐτὴ δὲν εἶναι σχέσις νομικοῦ ἐξαναγκασμοῦ ἀλλὰ δεσμὸς σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης μέσα σὲ

μιὰ πλήρη ἐλευθερία, τὴν ἐλευθερία τῆς Χάριτος. Καὶ οἱ κανόνες δὲν εἶναι νόμοι ἐνὸς δικαίου, ἀλλὰ σοφοὶ ὁδηγοὶ μιᾶς πείρας αἰώνων.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐξωτερικοὺς δεσμοὺς γιὰ νὰ εἶναι Μία. Δὲν εἶναι ἓνας Πάπας, ἢ ἓνας Πατριάρχης ἢ ἓνας Ἀρχιεπίσκοπος ποὺ ἐνώνει τὴν Ἐκκλησία. Ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία εἶναι κάτι τὸ ὠλοκληρωμένο, δὲν εἶναι κομμάτι ἐνὸς μεγαλύτερου ὅλου.

Οἱ σχέσεις, ἐξ ἄλλου, τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶναι σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὄχι σχέσεις ποὺ ἀφοροῦν ἀποκλειστικῶς τοὺς Ἐπισκόπους των. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ Ἐπίσκοπος χωρὶς ποίμνιο, ἢ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸ ποίμνιό του. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ νύμφη τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὄχι μόνος ὁ Ἐπίσκοπος.

Πατριάρχης, λέγεται ἓνας Ἐπίσκοπος ὅταν ἡ Ἐκκλησία ποὺ ποιμαίνει εἶναι Πατριαρχεῖον, καὶ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅταν ἡ Ἐκκλησία του εἶναι Ἀρχιεπισκοπή. Δηλαδή ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ τιμὴ ὀφείλεται στὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἀποδίδεται στὸν Ἐπίσκοπό της. Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ σήμερα ἡ σπουδαιότερη τοπικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Τῆς ὀφείλεται γι' αὐτὸ ὁ μεγαλύτερος σεβασμὸς, καὶ εἶναι ἀξία μεγαλυτέρας τιμῆς ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Ἡ γνώμη της εἶναι βαρύνουσα καὶ ὁ ρόλος της στὴν διευθέτησι τῶν κοινῶν προβλημάτων εἶναι ὁ πιὸ σημαντικός. Γι' αὐτὸ δικαίως ὀνομάζεται Ἀρχιεπισκοπή. Κατὰ συνέπειαν, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐκπροσωπεῖ μιὰ τόσο σημαντικὴ Ἐκκλησία, εἶναι πρόσωπο ἐξ ἴσου σημαντικό καὶ δικαίως ὀνομάζεται Ἀρχιεπίσκοπος. Ὁ ἴδιος δὲν εἶναι παρὰ ἓνας ἀπλὸς Ἐπίσκοπος. Στους βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης — τοῦ Διακόνου, τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου — δὲν ὑπάρχει βαθμὸς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν βαθμὸ τοῦ Ἐπισκόπου. Οἱ τίτλοι Μητροπολίτης, Ἀρχιεπίσκοπος, Πατριάρχης ἢ Πάπας, δὲν δηλώνουν μεγαλύτερο βαθμὸ ἐκκλησιαστικοῦ χαρίσματος,

γιατί δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη μυστηριακὴ χάρις ἀπὸ αὐτὴν ποὺ δίδεται στὸν Ἐπίσκοπο. Δηλώνουν μόνον διαφορὰ σπουδαιότητος τῶν Ἐκκλησιῶν ποὺ ποιμαίνουν.

Ἡ σπουδαιότης αὐτὴ μιᾶς Ἐκκλησίας, ἐν σχέσει πρὸς τὶς ἄλλες, δὲν εἶναι κάτι τὸ μόνιμο. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς συνθῆκες. Μελετώντας τὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, βλέπουμε τὰ πρωτεῖα αὐτὰ τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ σεβασμοῦ νὰ περνοῦν ἀπὸ Ἐκκλησία σὲ Ἐκκλησία, μὲ μιὰ φυσικὴ διαδοχὴ. Στούς ἀποστολικούς χρόνους, ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων εἶχε χωρὶς καμμία συζήτησι τὰ πρωτεῖα τοῦ κύρους καὶ τῆς σπουδαιότητος. Αὐτὴ εἶχε γνωρίσει τὸν Χριστό, αὐτὴ ἄκουσε τὰ λόγια του, αὐτὴ τὸν εἶδε νὰ σταυρώνεται καὶ νὰ ἀνασταίνεται, σ' αὐτὴν κατέβηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. Ὅσοι βρισκόντουσαν σὲ κοινῶν Πίστεως καὶ Ζωῆς μαζί της, ἦταν βέβαιοι ὅτι βιάδιζαν τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν τὸν κατηγορήσαν ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο ποὺ ἐδίδασκε δὲν ἦταν τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, ἔσπευσε νὰ τὸ ἀναπτύξῃ μπροστὰ στὴν Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ συμφωνία τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ἀποστομωτικὴ ἀπάντησις στοὺς ἐχθρούς του (Γαλ. β' 1-2).

Ἀργότερα τὰ πρωτεῖα αὐτὰ τὰ πῆρε σιγὰ - σιγὰ ἡ Ρώμη. Ἦταν ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Πλῆθος δοκιμασμένων Χριστιανῶν ἀποτελοῦσε τὴν Ἐκκλησία αὐτὴν. Δύο κορυφαῖοι Ἀπόστολοι εἶχαν ζήσει καὶ κηρύξει στὰ ὄριά της. Πλῆθος μαρτύρων ἔβαψαν μὲ αἷμα τὰ χόματά της. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λόγος της ἦταν σεβαστὸς καὶ τὸ κῦρος της στὴν ἐπίλυσι τῶν κοινῶν προβλημάτων τεράστιο. Ὅμως ἦταν κῦρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι τοῦ Ἐπισκόπου της. Ὅταν τῆς ζητοῦσαν τὴν γνώμη της γιὰ τὴν ἐπίλυσι τῶν κοινῶν προβλημάτων, ὁ Ἐπίσκοπός της ἀπαντοῦσε, ὄχι στὸ ὄνομά του, ὅπως θὰ ἔκανε ἓνας σημερινὸς Πάπας, ἀλλὰ στὸ ὄνομα τῆς Ἐκκλησίας του. Στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τοὺς Κορινθίους ὁ Κλήμης τῆς Ρώμης ἀρχίζει ἔτσι: «Ἡ Ἐκκλη-

σία τοῦ Θεοῦ ἢ οὐσα ἐν Ρώμῃ, τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὐσῇ ἐν Κορίνθῳ». Γράφει δὲ μὲ ὕφος συμβιβαστικὸ καὶ ἰκετευτικὸ γιὰ νὰ τοὺς διαβιβάσῃ τὴν μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας του, τὴν γνώμη της γιὰ ὅ,τι συνέβη στὴν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου. Ὁ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, δὲν ἀναφέρει πουθενὰ γιὰ τὸν Ἐπίσκοπό της, ἐνῶ γράφει σὰν νὰ ἀπευθύνεται πρὸς Ἐκκλησία πού ἔχει πράγματι τὰ πρωτεῖα στὴν ἱεραρχία τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ καιροῦ του.

Ὅταν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους στὸ Βυζάντιο, ἡ Ρώμη ἄρχισε σιγὰ - σιγὰ νὰ χάνῃ τὴν παλιά της αἴγλη. Εἶχε γίνει μιὰ ἐπαρχιακὴ πόλις. Μιὰ καινούργια τοπικὴ Ἐκκλησία ἄρχισε νὰ ἐπιβάλλεται στὴν συνείδησι τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Ρώμη προσπάθησε νὰ διατηρήσῃ ζηλότυπα τὴν αἴγλη τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὰ πράγματα δὲν τὴν βοηθοῦσαν, ἀνέπτυξε σιγὰ-σιγὰ τὴν γνωστὴ Παπικὴ ἐκκλησιολογία της, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κατοχυρώσῃ θεωρητικῶς ὅ,τι δὲν ἤθελαν νὰ τῆς προσφέρουν οἱ περιστάσεις. Ἐφθασε ἔτσι, ἀπὸ ἐξωφρενισμό σὲ ἐξωφρενισμό, στὸ σημεῖο νὰ διακηρύξῃ ὅτι ὁ Πάπας εἶναι ἀλάθητος ὅταν πρόκειται νὰ δογματίσῃ, ἔστω καὶ ἂν λόγῳ ἀμαρτωλότητος δὲν ἔχῃ τὸν φωτισμὸ τῆς ἀγιότητος πού εἶχαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. (*)

(*) Πράγματι, ἂν πιστέψουμε τοὺς Παπικοὺς θὰ πρέπη ἢ νὰ παραδεχθῶμε ὅτι ὅλοι οἱ Πάπαι ἦσαν ἅγιοι καὶ φωτίζονται λόγῳ ἀγιότητος, ἢ νὰ παραδεχθῶμε ὅτι ὁ Θεὸς μιλάει μὲ τὸ στόμα τους μὲ ἕναν τρόπο μηχανικό, ὅπως μίλησε μὲ τὸ στόμα τῆς ὄνου τοῦ Βαλαάμ.

Ἡ πρώτη ὑπόθεσις ἀπορρίπτεται διὰ τὴν ἐξετασθῆ ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τῶν περισσοτέρων Παπῶν πού πέρασαν ἀπὸ τὸν θρόνο τῆς Ρώμης.

Ἡ δεύτερη ὑπόθεσις σημαίνει ὅτι τὸ μὲν στόμα τοῦ ἀμαρτωλοῦ Πάπα κινούμενον ἀπὸ τὸν Θεὸ δογματίζει ὀρθῶς, ὁ ἴδιος ὁμως δὲν νοιώθει τίς ἀλήθειες τίς ὁποῖες προφέρει στὸ στόμα του.

Εἶναι βασικὴ ἀλήθεια τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔρχεται σὲ κοινωνία μὲ τὴν ἀμαρτία, δὲν κατοικεῖ σὲ καρδιὰς ἀκάθαρτες καὶ δὲν φωτίζει ὑπερήφανες διάνοιες.

Ἡ ἀμαρτία εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἔλλειψις τοῦ φωτός, τὸ σκότος, ἡ κατάστασις τῶν ἀνθρώπων πού θεληματικὰ μένουν στὸ σκοτάδι διότι «μισοῦν τὸ φῶς

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔπαιξε τὸν πιὸ σημαντικὸ ρόλο σ' ὄλη τὴν μακρὰ περίοδο τῶν μεγάλων αἰρέσεων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἔδωσε δὲ κι αὐτὴ μὲ τὴν σειρά της τὸ μερίδιο τοῦ αἵματος μὲ τὸ μαρτύριο χιλιάδων παιδιῶν της τὴν ἐποχὴ τῶν εἰκονοκλαστῶν.

Κοντὰ σ' αὐτὲς τίς Ἐκκλησίες ποὺ εἶχαν κατὰ καιροὺς τὰ πρωτεῖα τοῦ κύρους, ὑπῆρχαν ἄλλες ποὺ κατεῖχαν τὴν δεύτερη ἢ τὴν τρίτη θέσι. Ἦταν τὰ διάφορα Πατριαρχεῖα, παλιὰ ἢ καινούργια, καὶ οἱ ἄλλες σημαντικὲς Ἐκκλησίες ἢ Μητροπόλεις. Υπάρχει λοιπὸν μιὰ ἱεράρχησις, ἀλλὰ ἱεράρχησις Ἐκκλησιῶν καὶ ὄχι Ἐπισκόπων. Ὁ ἅγ. Εἰρηναῖος δὲν συμβουλεύει νὰ ἀπευθύνωνται οἱ Χριστιανοὶ σὲ σημαντικούς Ἐπισκόπους γιὰ νὰ βρίσκουν τὴν λύσι τῶν προβλημάτων

καὶ οὐκ ἔρχονται πρὸς τὸ φῶς». Θὰ μπορούσε βέβαια ὁ Θεὸς νὰ τοὺς ἐξαναγκάσει νὰ ἔλθουν πρὸς τὸ φῶς, θὰ μπορούσε νὰ τοὺς κἀνὴ ἀγίους διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ λογικὰ πλάσματά του δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἀσεβῆσῃ πρὸς τὴν ἐλευθερία τὴν ὁποία ὁ ἴδιος τοὺς ἐχάρισε. Κάτι τέτοιο θὰ ἦταν ἀναίρεσις τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἰσοδυναμεῖ λοιπὸν μὲ βλασφημία νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι ὁ Θεὸς θὰ ἐφώτιζε διὰ τῆς βίας τοὺς ἁμαρτωλοὺς Πάπες. Ἐὰν εἶχε δώσει τὴν ὑπόσχεσι ὁ Θεὸς ὅτι οἱ Πάπαι θὰ ὀρθοτομοῦν ὅπωςδήποτε τὸν λόγο του, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι, αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε ὅτι θὰ μιλοῦσε μὲ τὸ στόμα τους ὅπως ἐμίλησε κάποτε μὲ τὸ στόμα τῆς ὄνου τοῦ Βαλαάμ. Ὅμως, ὅπως ἡ ὄνος δὲν εἶχε συναίσθησι τῶν λόγων ποὺ ἔλεγε τὸ στόμα της, ἔτσι καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς Πάπας δὲν θὰ εἶχε συναίσθησι τῶν ἀληθειῶν τὰς ὁποίας θὰ ἐπρόφερε.

Μπορεῖτε νὰ δώσετε σ' ἕναν ἄθεο κὰ διαβάση ὀλόκληρη τὴν Ἁγία Γραφή. Ὁ ἄθεος αὐτὸς μπορεῖ νὰ εἶναι δεινὸς φιλόλογος καὶ «θεολόγος» μὲ διπλωμα. Θὰ νοιώσῃ ἀρὰ γε τίποτε ἀπ' ὅσα θὰ διαβάσῃ; Δῶστε σ' ἕναν φιλάργυρο νὰ διαβάσῃ τὴν παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου, ἢ σ' ἕναν ἄδικο νὰ διαβάσῃ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ παρακολουθεῖστε μετὰ νὰ δῆτε ἂν θὰ ἔχουν νοιώσει τίποτε ἀπ' ὅσα διάβασαν. Τὸ ἴδιο θὰ καταλάβῃ καὶ ἕνας ἁμαρτωλὸς, ὑπερήφανος καὶ καιροσκόπος, ἴσως δὲ καὶ ἄθεος Πάπας, ὅσα θὰ βάλῃ στὸ στόμα του ὁ Θεός.

Ἔτσι ὅμως ὑποσχέθηκε ὁ Χριστὸς ὅτι θὰ ὀδηγῇ τὴν Ἐκκλησία του εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν; Τὸ πιστεύουν αὐτὸ οἱ Καθολικοὶ; Ὅσοι πάντως δὲν εἶναι φανατισμένοι, ἄς προσέξουν πόσο μιὰ τέτοια νοσηροπία εἶναι ξένη πρὸς τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ξένη καὶ πρὸς τὴν σκέψιν καὶ πρᾶξι τῶν πρώτων αἰῶνων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης.

Ἄς ἴδωμεν πῶς γενικεῖται κάτι ποὺ τόσο λίγες φορές ἀπεφάσισε νὰ κἀνὴ ὁ Θεός, στοὺς στερημένους ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο αἰῶνες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἄν τὰ δοῦν αὐτὰ ἴσως πιά νὰ μὴ χρειασθῇ νὰ ἀνατρέξουν στὴν Ἁγία Γραφή γιὰ νὰ βροῦν ἐκεῖ τὴν καταδίκη κάθε τέτοιου ἀλαθῆ-του καὶ κάθε Παπισμοῦ.

τους ἀλλὰ στίς Ἐκκλησίες πού ἔχουν τίς πιό παλιές ρίζες, νά βρίσκουν τήν ἀπάντησι στήν πίστι καί τήν ζωή τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκείνων πού ἔχουν τίς ρίζες τους στούς Ἀποστόλους (Adv. haer. III,4,1).

Δέν ὑπάρχουν λοιπόν δεσμοί ὀργανώσεως, διοικητικοί καί νομικοί, ἀνάμεσα στίς Ἐκκλησίες, ἀλλά δεσμοί ἀγάπης καί χάριτος. Οἱ ἴδιοι δεσμοί ἀγάπης καί χάριτος πού ὑπάρχουν καί ἀνάμεσα στούς πιστούς τῆς κάθε Ἐκκλησίας, ἱερωμένους ἢ λαϊκούς. Ἡ σχέση τοῦ Πρεσβυτέρου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο δέν εἶναι σχέση ὑπαλληλίας, ἀλλὰ σχέση χαρισματική, σχέση μυστηριακή. Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ἐκεῖνος πού δίνει στὸν Πρεσβύτερο τὴν χάρι τῆς Ἱερωσύνης. Καί ὁ Πρεσβύτερος δίνει στὸν λαϊκὸ τὴν χάρι τῶν μυστηρίων. Τὸ μόνο πού ξεχωρίζει τὸν Ἐπίσκοπο ἀπὸ τὸν Πρεσβύτερο εἶναι τὸ χάρισμα τῆς χειροτονίας. Σὲ τίποτε ἄλλο δέν ὑπερέχει ὁ Ἐπίσκοπος, ἔστω καί ἂν εἶναι Ἐπίσκοπος σπουδαίας Ἐκκλησίας καί φέρει τὸν τίτλο τοῦ Πατριάρχου ἢ τοῦ Πάπα. «Οὐ πολὺ τὸ μέσον αὐτῶν (τῶν Πρεσβυτέρων) καὶ τῶν Ἐπισκόπων. Καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ διδασκαλίαν εἰσὶν ἀναδεδειγμένοι καὶ προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας... τῇ γὰρ χειροτονία μόνῃ ὑπερβεθήκασι, καὶ τούτῳ μόνῳ δοκοῦσι πλεονεκτεῖν τῶν Πρεσβυτέρων» (Χρυσόστομος, ὁμιλ. ια' τῆς πρὸς Τιμόθ. Α').

Οἱ Ἐπίσκοποι δέν ἔχουν κανένα δικαίωμα νά φέρονται σὰν ἄρχοντες, ὄχι μόνον πρὸς τίς ἄλλες Ἐκκλησίες, ἀλλὰ οὔτε κὰν πρὸς τοὺς Πρεσβυτέρους ἢ τοὺς λαϊκοὺς τῆς δικῆς τους Ἐκκλησίας τὴν ὁποῖαν ἐπισκοποῦν. Ἔχουν καθῆκον νά ἐπιβλέπουν πατρικά, νά συμβουλεύουν, νά καθοδηγοῦν, νά πολεμοῦν κατὰ τοῦ ψεύδους, νά ἐξορκίζουν μὲ ἀγάπη καὶ αὐστηρότητα τοὺς ἁμαρτάνοντας, νά προΐστανται ἐν ἀγάπῃ. Ἀλλὰ αὐτά τους τὰ καθήκοντα τὰ μοιράζονται μὲ τοὺς Πρεσβυτέρους. Οἱ Πρεσβύτεροι πάλι βλέπουν τοὺς Ἐπισκόπους ὡς γεννήτορας στήν Ἱερωσύνη καὶ τοὺς περιβάλλουν μὲ τὴν ἴδια στοργή.

Τὰ πάντα στήν Ἐκκλησία τὰ διέπει ἡ ἀγάπη. Οἱ δια-

κρίσεις είναι διακρίσεις χαρισμάτων. Δεν είναι διακρίσεις νομικής, αλλά πνευματικής εξουσίας. Και ανάμεσα στους λαϊκούς υπάρχουν χαρίσματα και χαρίσματα.

Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας λοιπὸν δὲν εἶναι ζήτημα πειθαρχίας σὲ μιὰ ἀνώτερη ἀρχή, δὲν εἶναι ζήτημα ὑποταγῆς κατωτέρων σὲ ἀνωτέρους. Τὴν ἐνότητα δὲν τὴν κάνουν οἱ ἐξωτερικὲς σχέσεις, οὔτε καὶ οἱ κοινὲς ἀποφάσεις Συνόδων, ἀκόμη καὶ Οἰκουμενικῶν. Τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας τὴν δίδει ἡ κοινωνία στὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ κοινωνία μὲ τὴν Ἁγ. Τριάδα. Εἶναι ἐνότης λειτουργικὴ, ἐνότης μυστικὴ.

Οἱ κοινὲς ἀποφάσεις μιᾶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν εἶναι τὸ θεμέλιο ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνότητος. Ἐξ ἄλλου οἱ ἀποφάσεις μιᾶς Οἰκουμενικῆς ἢ τοπικῆς Συνόδου εἶναι ἔγκυρες μόνον ὅταν γίνουν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὴν συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἶναι σύμφωνες μὲ τὴν Παράδοσι.

Ὁ Παπισμὸς εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν διαστροφή τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος. Τὸν δεσμὸ αὐτὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλευθερίας τὸν ἔκανε δεσμὸ ἀνάγκης καὶ τυραννίας. Ὁ Παπισμὸς εἶναι ἡ ἀπιστία στὴν δύναμι τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη στὴν δύναμι τῶν ἀνθρωπίνων συστημάτων.

Ἄλλὰ ἄς μὴ νομίση κανεὶς ὅτι ὁ Παπισμὸς εἶναι κάτι ποὺ ὑπάρχει μόνον στὴν Δύσι. Ἄρχισε νὰ διαφαίνεται τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ ἀνάμεσα στοὺς Ὀρθοδόξους. Μερικοὶ νεοφανεῖς τίτλοι εἶναι χαρακτηριστικοὶ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος, ὅπως π. χ. «ὁ πάσης Ἑλλάδος», «ὁ Ἀμερικῆς» κ.τ.λ. Πολλὲς φορές ἀκοῦμε γιὰ τὸν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως νὰ λένε: «ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ὀρθοδοξίας» ἢ ἀκοῦμε τοὺς Ρώσους νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν Μόσχα ὡς τρίτη Ρώμη καὶ τὸν Πατριάρχη τῆς νὰ ἀναλαμβάνη τὰ ἡνία ὀλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἄρχισαν μάλιστα καὶ ἀρκετὰ ἔντονος ἀντιζηλίεις. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐκδηλώσεις τοῦ ἰδίου κοσμικοῦ πνεύματος, τῆς ἰδίας κοσμοκρατορικῆς δίψας καὶ ἀνάγονται στὶς ἴδιες ἐνωτικὲς τάσεις ποὺ χαρακτηρίζουν σήμερα τὸν κόσμο.

Οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦν νὰ νοιώσουν τὴν ἐνότητα μέσα

στήν πολλαπλότητα. Καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι ἓνα βαθὺ μυστήριον. Ἡ ἀδυναμία μας νὰ τὸ νοιώσουμε προέρχεται ἀπὸ τὴν κατάστασι τῆς διασπάσεως, μέσα στὴν ὁποία ἔχει πέσει τὸ ἀνθρώπινο γένος. Οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πρόσωπα ἔγιναν ἄτομα χωρισμένα καὶ ἐχθρικά καὶ τοὺς εἶναι τώρα ἀδύνατον νὰ νοιώσουν τὴν βαθειὰ ἐνότητα τῆς φύσεώς τους. Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνας καὶ πολλοί, ἓνας στὴ φύσι του, πολλοὶ στὰ πρόσωπα. Αὐτὸ εἶναι ἕξ ἄλλου καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

ΚΘ' Ψευδεπίσκοποι.

Εἶναι ἀπαραίτητο νὰ νοιώσουν οἱ Χριστιανοὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει μυστηριακὰ καὶ ὄχι διοικητικὰ θεμέλια, γιὰ νὰ μὴ πάθουν αὐτὸ πὺ ἐπαθάν οἱ Δυτικοί, πὺ ἀκολούθησαν τὸν Πάπα στὶς πλάνες του, γιὰτὶ νόμισαν ὅτι ἂν δὲν τὸν ἀκολουθοῦσαν θὰ εὐρίσκοντο αὐτομάτως ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Σήμερα τὰ διάφορα Πατριαρχεῖα καὶ οἱ Ἀρχιεπισκοπὲς δέχονται μεγάλες πιέσεις ἐκ μέρους πολιτικῶν δυνάμεων, πὺ ἐπιδιώκουν νὰ κατευθύνουν τοὺς Ὀρθόδοξους ἀνάλογα μὲ τὰ συμφέροντά τους. Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας δέχεται τὴν ἐπιρροὴ τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς. Ἄλλὰ καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως δέχεται τὴν ἐπιρροὴ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς. Κάτω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιρροὴ ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐπαφὴ τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ μὲ τὸ ἐπίσης ὑπὸ ἀμερικανικὴ ἐπιρροὴ Προτεσταντικὸ «Οἰκουμενικὸ Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν», καὶ οἱ πρὸς τὸν Πάπα δουλικὲς διαθέσεις του ἄρχισαν νὰ ἀποκτοῦν ἐπικίνδυνες διαστάσεις, καὶ νὰ φθάνουν μέχρι φορτικῆς πιέσεως ἐπάνω στὶς ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Ἡ Ἀμερικὴ νομίζει ὅτι θὰ ἐνισχύσῃ τὴν δυτικὴν παράταξι κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ, ἂν, μ' αὐτὲς τὶς τεχνητὲς συμ-

φιλιώσεις, ένοποιήση τις πνευματικές της δυνάμεις. Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, γίνεται ἔτσι ἔρμαιον τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τοῦ κόσμου, μὲ ἀπρόβλεπτες γιὰ τὴν Ὁρθόδοξία συνέπειες.

Εἶναι ἄρα γε ὑποχρεωμένος ὁ Ὁρθόδοξος λαὸς νὰ ἀκολουθῇ ἐπ' ἀπειρον ἓνα τέτοιο δουλωμένο Πατριαρχεῖο; Τὸ γεγονός ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο αὐτὸ ἐπὶ αἰῶνες ἐκράτησε τὰ πρωτεῖα τοῦ κύρους καὶ τῆς τιμῆς μέσα στὸν χριστιανικὸ κόσμον, δὲν μπορεῖ νὰ δικαιώσῃ ἐκείνους ποὺ θὰ τὸ ἀκολουθήσουν στὴν ἐνωτικὴ συνθηκολόγησι μὲ τὴν αἵρεσι. Καὶ ἡ Ρώμη εἶχε κάποτε τὰ πρωτεῖα τοῦ κύρους καὶ τῆς τιμῆς μέσα στὸν χριστιανικὸ κόσμον, δὲν ἐστάθηκε ὅμως αὐτὸ ἄρκετὸ γιὰ νὰ τὴν ἀκολουθήσουν οἱ Χριστιανοὶ στὸ δρόμον τῆς αἱρέσεως. Ἡ κοινωνία καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς μία Ἐκκλησία ἐκ μέρους τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, παραμένουν καὶ συνεχίζονται ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ παραμένει Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ζῆ καὶ πορεύεται ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Ὅταν ἓνα Πατριαρχεῖο πάψῃ νὰ εἶναι Ἐκκλησία, ἀποδεχόμενον κοινωνία μὲ αἱρετικούς, τότε παύει καὶ ἡ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἀναγνώρισίς του.

Πρέπει νὰ γίνῃ συνείδησις στὸν Ὁρθόδοξον λαόν, ὅτι δὲν ὀφείλει καμμία ὑπακοὴ σ' ἓναν Ἐπίσκοπον, ὅσονδήποτε ὑψηλὸ τίτλον καὶ ἂν κατέχῃ, ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος αὐτὸς πάψῃ νὰ εἶναι Ὁρθόδοξος καὶ ἀκολουθήσῃ φανερὰ αἱρετικούς, μὲ προσχήματα ἐνώσεως «ἐπὶ ἴσοις ὅροις». Ἀπ' ἐναντίας ἔχει τὴν ὑποχρέωσι νὰ φύγῃ ἀπὸ κοντὰ του, καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν πίστιν του. Γιατὶ ἓνας Ἐπίσκοπος, ἔστω καὶ Πατριάρχης, ἔστω καὶ Πάπας, παύει νὰ εἶναι Ἐπίσκοπος ἀπὸ τὴν στιγμήν ποὺ θὰ πάψῃ νὰ εἶναι Ὁρθόδοξος. Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι πρόσωπον ἱερόν, καὶ τοῦ ὀφείλεται σεβασμὸς καὶ τιμὴ, ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι ὀλοφάνερα ἁμαρτωλός, μέχρι συνοδικῆς ἀποφάσεως. Ἐὰν ὅμως γίνῃ φανερὰ αἱρετικός, ἢ κοινωνῇ μὲ αἱρετικούς, τότε οἱ Χριστιανοὶ καμμία συνοδικὴ ἀπόφασιν δὲν πρέπει νὰ περιμένουν, ἀπομακρυνόμενοι ἀμέσως ἀπὸ αὐτόν.

Νὰ τί λέγουν ἐπάνω σ' αὐτὰ οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησί-

ας: «...» Ὡστε εἴ τις Πρεσβύτερος, ἢ Ἐπίσκοπος, ἢ Μητροπολίτης τολμήσοι ἀποστῆναι τῆς πρὸς τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην κοινωνίας, καὶ μὴ ἀναφέρουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, κατὰ τὸ ὠρισμένον καὶ τεταγμένον, ἐν τῇ θείᾳ Μυσταγωγίᾳ, ἀλλὰ πρὸ ἐμφανείας συνοδικῆς καὶ τελείας αὐτοῦ κατακρίσεως, σχίσμα ποιήσοι· τοῦτον ὥρισεν ἡ ἁγία Σύνοδος πάσης ἱερατείας παντελῶς ἀλλότριον εἶναι εἰ μόνον ἐλεγχθεῖ τούτο παρανομήσας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐσφράγισται τε καὶ ὠρίσται περὶ τῶν προφάσει τινῶν ἐγκλημάτων τῶν οἰκείων ἀφισταμένων προέδρων, καὶ σχίσμα ποιούντων, καὶ τὴν ἑνωσιν τῆς Ἐκκλησίας διασπώντων. Οἱ γὰρ δι' αἵρεσίν τινά παρὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, ἢ Πατέρων, κατεγνωσμένην, τῆς πρὸς τὸν πρόεδρον κοινωνίας ἑαυτοὺς διαστέλλοντες, ἐκείνου δηλονότι τὴν αἵρεσιν δημοσίᾳ κηρύττοντος, καὶ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπ' Ἐκκλησίας διδάσκοντος, οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον τῇ κανονικῇ ἐπιτιμῆσει οὐχ ὑπόκεινται, πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως ἑαυτοὺς τῆς πρὸς τὸν καλούμενον Ἐπίσκοπον κοινωνίας ἀποτειχίζοντες, ἀλλὰ καὶ τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς Ὁρθοδόξοις ἀξιωθήσονται. Οὐ γὰρ Ἐπισκόπων, ἀλλὰ ψευδεπισκόπων καὶ ψευδοδιδασκάλων κατέγνωσαν, καὶ οὐ σχίσματι τὴν ἑνωσιν τῆς Ἐκκλησίας κατέτεμον, ἀλλὰ σχισμάτων καὶ μερισμῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἐσπούδασαν ῥύσασθαι» (Κανὼν ΙΕ' τῆς Α' καὶ Β' λεγομένης Συνόδου).

Α' Στὸ τέλος τῶν καιρῶν.

Ο κόσμος καὶ ὁ διάβολος ὀδηγοῦν τὴν Ἐκκλησία σὲ τόσο φοβερὴ δοκιμασίᾳ πού μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἡμέρα, ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς χώρας νὰ ἔλθουν σὲ κοινωνία μὲ τοὺς αἰρετικούς. Τί θὰ κάνουν τότε οἱ πιστοί; Τί θὰ κάνουν οἱ λίγοι ἐκεῖνοι πού θὰ ἔχουν τὸν ἡρωϊσμό νὰ μὴ ἀκολουθήσουν τὴν μάζα, νὰ μὴ ἀκολουθήσουν τοὺς συγγενεῖς, τοὺς γειτόνους καὶ τοὺς συμπολίτας των;

Θὰ πρέπει ὅλοι οἱ πιστοὶ νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἐκεῖ πού φαίνεται. Οἱ Λειτουργίες θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ γίνωνται καὶ οἱ ναοὶ νὰ γεμίζουν ἀπὸ πιστούς, ὅμως ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἔχη καμμία σχέσι μὲ τοὺς ναοὺς ἐκείνους, οὔτε μ' ἐκεῖνα τὰ ράσα κ' ἐκείνους τοὺς πιστούς. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια. Πιστοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πού συνεχίζουν τὴν ἀδιάκοπη παράδοσι τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἱερεῖς εἶναι ἐκεῖνοι πού σκέπτονται, ζοῦν καὶ διδάσκουν ὅπως οἱ Πατέρες καὶ οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, ἢ τουλάχιστον πού δὲν τοὺς ἀρνοῦνται μὲ τὴν διδαχὴ τους. Ὅπου δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ συνέχεια σκέψεως καὶ ζωῆς, εἶναι πλάνη νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἂν ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα μιλοῦν γι' αὐτήν.

Πάντα θὰ βρεθῆ ἓνας κανονικὸς ἱερεὺς, χειροτονημένος ἀπὸ ἓναν κανονικὸν Ἐπίσκοπον, πού νὰ ἀκολουθῆ τὴν Παράδοσι. Γύρω σὲ τέτοιους ἱερεῖς θὰ συσπειρώνωνται οἱ μικρὲς ὀμάδες τῶν πιστῶν πού θὰ ἀπομείνουν στὸ τέλος τῶν καιρῶν. Αὐτὲς οἱ μικρὲς ὀμάδες, θὰ εἶναι ἢ κάθε μία τους καὶ ἀπὸ μία τοπικὴ «Καθολικὴ» Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Ὁ πιστὸς θὰ βρίσκη μέσα σ' αὐτὲς ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Δὲν θὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ διοικητικούς ἢ ἄλλους δεσμούς, γιατί ἡ κοινωνία πού θὰ ὑπάρχη μεταξύ τους θὰ εἶναι ἡ τελειότερη πού μπορεῖ νὰ ὑπάρξη. Θὰ εἶναι ἡ κοινωνία στὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Κοινωνία στὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο. Οἱ χρυσοὶ κρίκοι τῆς ἀναλλοίωτης Ὁρθοδόξου Παραδόσεως θὰ συνδέουν τίς Ἐκκλησίες αὐτὲς μεταξύ τους καθὼς καὶ μὲ τίς Ἐκκλησίες τοῦ παρελθόντος, μὲ τὴν θριαμβεύουσα Ἐκκλησία τῶν οὐρανῶν. Μέσα σ' αὐτὲς τίς μικρὲς ὀμάδες θὰ διατηρηθῆ ἀκέραιη ἡ Μία, Ἅγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

Βέβαια εἶναι θαυμάσιο νὰ μπορῆ νὰ ὑπάρχη τάξις καὶ συντονισμὸς στὶς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, καὶ οἱ ὀλιγώτερο σημαντικὲς Ἐκκλησίες νὰ παίρνουν κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίες ἀπὸ τίς πιὸ σημαντικὲς, ὅπως

γίνεται τώρα ανάμεσα στις Ἐπισκοπές, τις Μητροπόλεις, τις Ἀρχιεπισκοπές καὶ τὰ Πατριαρχεῖα. Ὅμως στὸ τέλος τῶν καιρῶν τέτοιες ἐξωτερικὲς σχέσεις καὶ ἐπαφές θὰ εἶναι τὶς περισσότερες φορές ἀδύνατες. Θὰ ὑπάρχη τέτοια σύγχυσις στὸν κόσμον, ποῦ ἢ μία Ἐκκλησία δὲν θὰ μπορῇ νὰ εἶναι τόσο σίγουρη γιὰ τὴν ὀρθοδοξία τῆς ἄλλης, λόγῳ τοῦ πλήθους τῶν ψευδοπροφητῶν ποῦ θὰ ἔχουν γεμίσει τὸν κόσμον, καὶ θὰ λέγουν «ἐδῶ ὁ Χριστὸς καὶ ἐκεῖ ὁ Χριστός». Μόνον μέσα σὲ μικρὲς ομάδες θὰ διατηρῆται ἡ βεβαιότης τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ ζωῆς. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν καὶ παρεξηγήσεις ανάμεσα σὲ πραγματικὰ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες λόγῳ τῆς «συγχύσεως τῶν γλωσσῶν» ποῦ ὑπάρχει στὴν σύγχρονο Βαβέλ. Ὅμως τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν θὰ διασπᾷ τὴν οὐσιαστικὴ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνα σύγχρονο παράδειγμα τῆς καταστάσεως αὐτῆς παρουσιάζουν οἱ Ρῶσοι τῆς διασποράς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν χωρισθῆ σὲ τρεῖς ἀντιμαχόμενες παρατάξεις. Ἡ μία παράταξις θέλει νὰ ἀνήκη στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας, ἡ ἄλλη, γιὰ νὰ μὴν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν σοβιετικὴ πολιτικὴ, ἀνήκει στὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν φιλοπαπικὴ πολιτικὴ. Ἡ τρίτη, ἡ πιὸ προσγειωμένη, παραμένει ἀνεξάρτητος. Καὶ οἱ τρεῖς παρατάξεις εἶναι, μέχρι τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, Ὀρθόδοξες, μὲ πλήρη οὐσιαστικὴ κοινωνία μεταξύ τους. Τυπικὴ ὅμως κοινωνία καὶ ἐξωτερικὴ ἐπαφὴ δὲν ἔχουν, καὶ αὐτὸ γιὰ τὸ ἔχουν χαθῆ στὸν δαίδαλονομικῶν ἀντιλήψεων καὶ συζητήσεων γιὰ τὸ ποῖο Πατριαρχεῖο πρέπει νὰ τοὺς διοικῆ. Μιὰ τέτοια νοοτροπία εἶναι ἀπὸ τὴν βάσι τῆς ἐσφαλμένη, γιὰ τὴν καμμιά οὐσιαστικὴ ἀνάγκη ἐξαρτήσεως ἀπὸ ἓνα Πατριαρχεῖο δὲν ὑπάρχει, τὴν στιγμὴ μάλιστα ποῦ τοὺς χωρίζουν ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα αὐτὰ τεράστιες ἀποστάσεις καὶ σύνορα κρατῶν. Τίποτε δὲν ἐμποδίζει μιὰ Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία στὸ Παρίσι π. χ. νὰ βρῆται σὲ οὐσιαστικὴ κοινωνία μὲ τὸ Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας ἢ μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, χωρὶς νὰ ἔχη δι-

οικητική εξάρτησι ἀπὸ αὐτά. Ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ διακοπὴ τῆς διοικητικῆς ἐξαρτήσεως ἀπὸ ἑνα Πατριαρχεῖο ἀποκόβει ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίαν, δὲν εἶναι Ὁρθόδοξος ἀλλὰ Παπική. Ἐξ ἄλλου καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς διοικητικῆς ἐξαρτήσεως Ἐκκλησιῶν ἀπὸ ἑναν Πατριάρχην εἶναι Παπικῆς ἐμπνεύσεως. Ὁ Ὁρθόδοξος Πατριάρχης εἶναι πρόεδρος, συντονιστῆς ἐνεργειῶν, σύμβουλος μεγάλου κύρους, δὲν εἶναι ὅμως δεσπότης, δὲν εἶναι κυρίαρχος. Δὲν μπορεῖ τίποτε νὰ κάνῃ ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ἐπισκοπῆς του, χωρὶς τὴν σύμφωνο γνώμη ὄλων τῶν ἄλλων Ἐπισκόπων (ΛΔ' Ἀποστολικὸς Κανὼν).

Μπορεῖ λοιπόν, στὸ τέλος τῶν καιρῶν, ὅταν οἱ διάφορες «Ἐκκλησίες» καὶ θρησκείες θὰ ἔχουν ἐνωθῆ καὶ θὰ ἐμφανίζονται ὡς ἐνιαῖο σύνολο, ἡ γνήσια Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ἐμφανίζεται διελελυμένη, τεμαχισμένη σὲ μικρὰς ἐνορίες, σκόρπιες καὶ ἀραιές, πὺν μπορεῖ μάλιστα νὰ ὑποβλέπουν ἢ μία τὴν ἄλλη ἀπὸ ἔλλειψι ἐμπιστοσύνης, ὅπως οἱ στρατιῶται πὺν ὑποπτεύονται οἱ μὲν τοὺς δέ, ὅταν μαθευτῆ ὅτι καὶ οἱ ἐχθροὶ φοροῦν τὴν ἴδια στολή.

Στὸ τέλος τῶν καιρῶν ὄλοι θὰ ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι καὶ ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ὅπως τὴν καταλαβαίνουν αὐτοί. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, ὅσοι θὰ ἔχουν καθαρὴ καρδιά καὶ φωτισμένο ἀπὸ τὴν θεία Χάρι νοῦ, θὰ ἀναγνωρίζουν τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίαν παρ' ὅλες τις φαινομενικὰς διαιρέσεις καὶ τὴν ὀλοσχερῆ ἔλλειψι ἐξωτερικῆς αἰγλης. Θὰ συσπειρώνονται γύρω στοὺς πραγματικοὺς ἱερεῖς καὶ θὰ γίνονται οἱ στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς κάνουν ὅ,τι θέλουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Ἄς γίνονται οἰκουμενικὰ συνέδρια, ἄς ἐνώνονται οἱ «Ἐκκλησίες», ἄς νοθεύεται ὁ Χριστιανισμός, ἄς ἀλλοιώνεται ἡ παράδοσις καὶ ἡ ζωὴ, ἄς ἐνώνονται οἱ θρησκείες. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ μένη ἀναλλοίωτη, γιατί, ὅπως λέγει ὁ Χρυσόστομος, ἔστω καὶ ἕνας στῦλος τῆς ἀν παραμείνη ὀρθιὸς ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ πέσῃ. «Οὐδὲν Ἐκκλησίας ἰσχυρότερον. Τοῦ οὐρανοῦ ὑψηλο-

τέρα ἐστὶ, τῆς γῆς πλατυτέρα ἐστίν. Οὐδέποτε γηρᾶ, αἰὶ δὲ ἀκμάζει».

Στυλὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ κάθε πραγματικὸς πιστὸς ποὺ μένει κολλημένος στὴν Παράδοσι τῶν Πατέρων, παρ' ὅλα τὰ φοβερὰ ρεύματα τοῦ κόσμου ποὺ δοκιμάζουν νὰ τὸν παρασύρουν. Τέτοιοι στῦλοι θὰ ὑπάρχουν μέχρι τὴν συντέλεια τοῦ κόσμου, ὅ,τι καὶ νὰ γίνῃ. Ἐξ ἄλλου ὅταν φθάσουν νὰ γίνουν αὐτὰ τὰ πράγματα, ὁ ἐρχομὸς τοῦ Κυρίου δὲν θὰ εἶναι μακριά. Αὐτὴ ἡ κατάστασις θὰ εἶναι τὸ πιὸ φοβερὸ σημάδι ὅτι κοντεύει ὁ ἐρχομὸς Του. Τότε ἀκριβῶς «ἤξει τὸ τέλος».

ΛΑ' Τὸ Σημεῖον τῆς Παρουσίας.

Οἱ γλυκανάλατοι καὶ συναισθηματικοὶ Χριστιανοὶ θεωροῦν τὰ παραπάνω σὰν ὑπερβολικὴ καὶ ἀποκρουστικὴ ἀπαισιοδοξία. Σύμμαχοι τοῦ κόσμου, δὲν μποροῦν νὰ ἰδοῦν τὴν σφραγίδα τοῦ διαβόλου σ' αὐτὸ ποὺ οἱ ἴδιοι ἐπικροτοῦν. Οὔτε μποροῦν νὰ ἀναμετρήσουν τὸ τεράστιο χάος ποὺ χωρίζει τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν Θεό, γιατί τότε θὰ εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ παραδεχθοῦν ὅτι τὸ ἴδιο χάος χωρίζει καὶ τοὺς ἴδιους ἀπὸ τὸν Θεό.

Δὲν μποροῦν λοιπὸν νὰ ἀνεχθοῦν νὰ εἶναι κανεὶς ἀπαισιόδοξος γιὰ τὴν σύγχρονη Βαβέλ. Εἶναι τόσο ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τους. Βλέπουν τὸ μέλλον τόσο λαμπρό. Ὁ Χριστιανισμὸς γι' αὐτοὺς εἶναι τόσο συμβατὸς μὲ τὸν κόσμον καὶ εἶναι τόσο εὐχαριστημένοι γι' αὐτό, ποὺ δὲν θὰ σὲ συγχωρήσουν ποτὲ ἂν τοὺς δείξης ὅτι πλανῶνται.

Ὁραματίζονται στὸ μέλλον μιὰ παγκόσμια ἐνωμένη Ἐκκλησία, μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐνωμένους μὲ τὸν δεσμὸ τῆς ἀγάπης. Οἱ αἵρετικοὶ τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων εἶναι γι' αὐτοὺς «οἱ ἀδελφοὶ τους Χριστιανοί», ἀπὸ τοὺς ὁποίους τοὺς ἐχώρισαν οἱ ἐγωῖσμοὶ καὶ οἱ στενοκεφαλιῆς παρωχημέ-

νων ἐποχῶν. Παραδέχονται ὅτι ὑπάρχουν καὶ δογματικὲς διαφορὲς, ἀλλὰ πῶς αὐτὲς θὰ ὑπερπηδηθοῦν ἀπὸ τὴν ἀγάπη, ἢ γιὰ νὰ μιλήσουμε πιὸ ἀνοιχτά, θὰ ξεχαστοῦν ἀπὸ τὴν «ἀγάπη».

Τί σχέσι ὅμως ἔχει ἄρα γε αὐτὴ ἡ δακρύβρεκτος «ἀγάπη» μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ; Πῶς μποροῦν νὰ ἰσχυρίζονται χωρὶς νὰ ντρέπωνται, ὅτι ἔχουν περισσότερὴ ἀγάπη στὴν καρδιά τους ἀπὸ αὐτὴν ποὺ εἶχαν οἱ Ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι δὲν μπόρεσαν νὰ ὑπερπηδήσουν μ' αὐτὴν τοὺς φράχτες ποὺ τοὺς χώριζαν ἀπὸ τὴν αἵρεσι, ἀλλὰ ἀπεναντίας τοὺς ἔκαμαν πιὸ ψηλοὺς γιὰ νὰ προστατεύσουν τὰ πρόβατα ἀπὸ τοὺς λύκους;

Ἄλλὰ αὐτὸ ποὺ παίρνουν γιὰ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι στὴν οὐσία παρὰ ἀγάπη πρὸς τὸν κόσμο. Εἶναι μιὰ συνθηκολόγησις μὲ τὸ ψέμα ἀνθρώπων ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὶς ταλαιπωρίες τοῦ πολέμου μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ σκότους.

Καὶ τὸ ὄνειρό τους, αὐτὴ ἡ εἰδυλλιακὴ εἰκόνα τῶν καλῶν καὶ ἀγαπημένων ἀνθρώπων, ποὺ κάνουν νὰ βασιλέψῃ ὁ Χριστὸς ἐπάνω σὲ τούτη τὴ γῆ, αὐτὸς ὁ πειρασμὸς τῆς ἐρήμου, εἶναι ἓνα ὄνειρο καταδικασμένο ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο.

Ἄς ρίξουν οἱ ὑπεραισιόδοξοι μιὰ ματιὰ στὸ ΚΔ' Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου γιὰ νὰ ἰδοῦν πῶς προφητεύει ὁ Κύριος τὸ τέλος τῶν καιρῶν:

«Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ἧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπέ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ

ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω ἐστὶ τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι πολλούς. Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, φυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ — ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω — τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ Σαββάτῳ. Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκείναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε· ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ἴδού προεῖρηκα ὑμῖν. Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθητε, ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·

ὅπου γὰρ ἐὰν ᾗ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρεις πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. Ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰμὴ ὁ Πατήρ μου ὁ μόνος. Ὡσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν Κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἤλθεν ὁ κατακλισμὸς καὶ ἤρην ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραλαμβάνεται καὶ ὁ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουςαι ἐν τῷ μυλῶνι, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἐρχεται...».

Ῥωτοῦν οἱ Μαθηταὶ νὰ τοὺς πῇ ὁ Κύριος ποιό θὰ εἶναι τὸ σημεῖον τῆς Παρουσίας του καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ ἀποκρινόμενος ὁ Χριστὸς ἀρχίζει μὲ τίς λέξεις: «Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ». Θὰ ὑπάρξῃ λοιπὸν φοβερὸς ὁ κίνδυνος τῆς πλάνης στὸ τέλος τῶν καιρῶν, καὶ αὐτὸ

γιατι «πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι». Πολλοὶ θὰ ἔλθουν πού θὰ λένε πὼς αὐτοὶ εἶναι ὁ Χριστός, ἢ πὼς εἶναι ἀντιπρόσωποί του, ἢ ἀποσταλμένοι του, ἢ διδάσκαλοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἄνθρωποι πού θὰ ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι Χριστιανοὶ χωρὶς νὰ εἶναι στ' ἀλήθεια. Καὶ αὐτοὶ δὲν θὰ μείνουν χωρὶς ἀνταπόκρισι στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ θὰ ὀδηγήσουν πολλοὺς στὴν πλάνη.

Δὲν μιλάει λοιπὸν ὁ Χριστός γιὰ τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ, δὲν μιλάει γιὰ τοὺς ὑλιστάς, γιὰ τοὺς κομμουνιστάς, γιὰ τοὺς ἀθέους, ἀλλὰ γι' αὐτοὺς πού ἐμφανίζονται σὰν φίλοι τοῦ Θεοῦ, σὰν Χριστιανοί, χωρὶς νὰ εἶναι στ' ἀλήθεια. Ἀπὸ αὐτοὺς θέλει νὰ γλυτώσῃ ὁ Χριστός τοὺς πιστοὺς, γιατι αὐτοὶ εἶναι ὁ μέγας του ἐχθρός, οἱ ὑποκριταί, «οἱ δυνάμενοι πλανῆσαι».

Ἵστερα περιγράφει ὁ Χριστός μερικὰ σημεῖα πού θὰ εἶναι ἀρχὴ ὠδίνων. Πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, λιμούς, λοιμούς, σεισμούς. Ὅλα αὐτὰ δὲν θὰ εἶναι ἀκόμη τὸ τέλος ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους. «Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς» καὶ θὰ σᾶς μισῇ ὅλος ὁ κόσμος γιὰ τὸ ὄνομά μου. Τότε θὰ σκανδαλισθοῦν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ θὰ ἀρχίσουν νὰ προδίδουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ μισοῦνται μεταξὺ τους. Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται θὰ γυρνοῦν ἀνάμεσά τους καὶ θὰ παρασύρουν πολλοὺς στὴν πλάνη. Καὶ καθὼς θὰ πληθαίνει ἡ ἀνομία, ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν πρὸς τὸν Θεὸ καὶ πρὸς τὸν πλησίον θὰ κρυώσει. Θὰ σωθῇ δὲ μόνον ἐκεῖνος πού θὰ σηκώσει μὲ ὑπομονὴ καὶ καρτερίαν ὅλους αὐτοὺς τοὺς πειρασμοὺς μέχρι τὸ τέλος.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χάος τῆς ἀποστασίας καὶ τῆς ψυχρότητος, θὰ συντελεσθῇ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου σὲ ὅλη τὴν οἰκουμένη, γιὰ νὰ τὸ γνωρίσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, γιὰ ν' ἀκούσουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὸ κάλεσμα τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως «πολλοὶ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί», τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ θὰ τὸ ἀκούσουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ δεχθοῦν,

θα τὸ μάθουν ἀλλὰ δὲν θα τὸ ζήσουν. Θα μείνη «εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι» φοβερὴ μαρτυρία ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤξεραν τὴν ἀλήθεια, καὶ ὅτι ἂν δὲν τὴν ἀκολούθησαν, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται σὲ ἄγνοια, ἀλλὰ σὲ ἀποστροφή πρὸς τὸ φῶς. Τότε λοιπὸν «ἔξει τὸ τέλος». "Όταν γίνουν ὅλα αὐτὰ καὶ ἀποκορυφωθῆ ἢ ἐν γνώσει ἀποστασία, τότε θα ἔρθη τὸ τέλος τοῦ κόσμου καὶ ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ.

Κατόπιν ὁ Χριστὸς ἀρχίζει νὰ μιλάη γιὰ κάτι φαινομενικὰ ἄσχετο πρὸς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, γιὰ τὴν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ ἡ καταστροφή αὐτή, πού ἔγινε σαράντα χρόνια μετὰ, εἶναι στὴν πραγματικότητα ἡ προεικόνισις τοῦ τέλους τοῦ κόσμου. "Όταν ὠλοκληρώθηκε ἡ ἀποστασία τοῦ Ἰσραήλ, ὅταν γνώρισαν τὸν Χριστὸ καὶ ἀντὶ νὰ τὸν δεχθοῦν τὸν σταύρωσαν καὶ κυνήγησαν τοὺς μαθητάς του, τότε ἦρθε καὶ τὸ τέλος τῆς Ἱερουσαλήμ. Τότε, ὅπως προφήτευσεν ὁ Δανιήλ, τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἦρθε καὶ στάθηκε στὸν ἅγιον τόπον τοῦ Ναοῦ, καὶ δὲν ἔμεινε ἀπὸ αὐτὸν «λίθος ἐπὶ λίθον» καὶ ὅλα τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια τῶν Ἰσραηλιτῶν σκόρπισαν καὶ χάθηκαν. "Έτσι θα γίνῃ καὶ μετὰ τὸν νέον Ἰσραήλ, τὸν χριστιανικὸν κόσμον. "Όπως ὁ παλιὸς Ἰσραήλ, ἐκλήθηκε καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ παιδὶ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ὅπως ὁ παλιὸς Ἰσραήλ, ἐκλώπησε καὶ αὐτὸς τὸν εὐεργέτη Πατέρα του, καὶ ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ζήτησε τὴν βασιλείαν τοῦ ἀνθρώπου. "Όταν λοιπὸν ἡ ἀποστασία του φθάσῃ στὸ ἀπροχώρητο, θα ἰσχύσῃ καὶ γι' αὐτὸν ἡ προφητεία τοῦ Δανιήλ. Θα βρεθῆ καὶ γι' αὐτὸν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως πού θα σταθῆ στὸν ἅγιον τόπον τοῦ Θεοῦ, στὴν Ἐκκλησίαν Του καὶ στοὺς Ναοὺς Του, θα ἔρθῃ ὁ Ἀντίχριστος πού θα καθήσῃ στὸν τόπον τοῦ Θεοῦ καὶ θα ζητήσῃ νὰ λατρεύσῃ αὐτὸν στὴν θέσιν τοῦ Θεοῦ. Τότε τὰ ἱερά καὶ τὰ ὄσια τοῦ Νέου Ἰσραήλ, ἡ πραγματικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θα σκορπίσῃ, κυνηγημένη στίς ἄκρας τοῦ κόσμου, καὶ, ὅπως ἔγινε τότε πού καταστράφηκε ἡ Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, ὅσοι ἔμειναν πιστοὶ στὸν Θεὸ καὶ ἀκολούθησαν τὸν Χριστόν του,

πέρασαν στὸν Νέο Ἰσραήλ, ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ στὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὁ πραγματικὸς καὶ αἰώνιος Ἰσραήλ, τὰ ἀληθινὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ θὰ περάσουν στὴν Νέα Ἱερουσαλήμ, τὴν ἀχειροποίητο καὶ αἰώνια πόλι, ποῦ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐτοίμασε.

Ὅταν λοιπὸν θὰ δῆτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως νὰ στέκεται στὸν ἅγιο τόπο τοῦ Θεοῦ, τότε ὅσοι εἶναι πραγματικοὶ πιστοί, ἄς φύγουνε στὰ ὄρη, ἄς ἀνεβάσουνε τὸ νοῦ τους στὶς κορυφές τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἄς ἀποκόψουνε τοὺς δεσμούς τους μὲ τοὺς νεκροὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου. Ὅποιος ἔχει ἀνεβῆ ψηλὰ στὰ δώματα τῆς προσευχῆς, ἄς μὴ κατεβῆ ἀπὸ τὴν οὐράνια αὐτὴ πολιτεία του, στὶς μάταιες φροντίδες ἐτούτου τοῦ κόσμου, καὶ «ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ», «ὁ ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον», ὁ ἐργαζόμενος τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ἄς μὴ γυρίσῃ πίσω στὰ μάταια ἔργα τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλοίμονο δὲ στὶς ψυχές ἐκεῖνες ποῦ θὰ ἔχουν ἀκόμη τὸ παιδὶ στὴν κοιλιὰ τους καὶ δὲν θὰ ἔχουν γεννήσει καρπὸ πνευματικό, καὶ ἀλλοίμονο σὲ ὅσους θὰ τρέφονται ἀκόμη μὲ γάλα καὶ δὲν θὰ ἔχουν γευθῆ τὴν στερεὰ τροφή τοῦ Πνεύματος. Προσεύχεσθε δὲ νὰ μὴ σᾶς βρῆ τὸ τέλος τοῦ κόσμου κάτω ἀπὸ συνθήκες σκληρές, ἔχοντας παγωμένη τὴν καρδιά σας καὶ δεμένα τὰ πόδια τοῦ πνεύματός σας. Γιατὶ θὰ ἔρθῃ τότε στοὺς πιστοὺς θλίψις μεγάλη, ὅση δὲν ἔγινε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου. Καὶ ἐὰν δὲν ἐσυντομεύονταν οἱ ἡμέρες ἐκεῖνες, δὲν θὰ σωζόταν καμμιά ψυχὴ, ἀλλὰ οἱ ἡμέρες ἐκεῖνες θὰ συντομευθοῦν γιὰ τὸ χατήρι τῶν ἐκλεκτῶν, γιὰ νὰ μὴ πλανηθοῦν καὶ χαθοῦν κ' ἐκεῖνοι.

Τότε ἂν σᾶς πῆ κανεὶς ὅτι ἦρθε ὁ Χριστὸς καὶ βρίσκεται ἐδῶ ἢ ἐκεῖ μὴ τὸν πιστέψετε, ἡγιατὶ θὰ φανοῦν ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήτες ποῦ θὰ κάνουν σημεῖα καὶ τέρατα γιὰ νὰ πλανήσουν, ἐὰν μπορέσουν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς. Καὶ συνεχίζει ὁ Κύριος: «Ἴδού προεῖρηκα ὑμῖν». Νά, λοιπὸν, σᾶς τὰ εἶπα ὅλα ἀπὸ πρῖν. Ἐὰν σᾶς ποῦν ὅτι ἦρθε ὁ Χριστὸς καὶ βρίσκεται κάπου σὲ μιὰ ἔρημο ἢ σὲ μιὰ πόλι, μὴ τοὺς πιστέψετε· γιατί, ὅταν ἔρθῃ ὁ Χριστὸς δὲν θὰ ἔρθῃ στὰ κρυφά, ἀλ-

λά θὰ δοῦνε τὸ φῶς του οἱ ἄνθρωποι σὰν τὸ φῶς τῆς ἀστραπῆς ἀπ' τὴν ἀνατολὴ ὡς τὴ δύσι, καὶ μπροστά του θὰ συνταχθοῦνε, ἄθελά τους, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν θλίψι πού θὰ νοιώσουν οἱ πιστοὶ τὶς τελευταῖες ἐκείνες ἡμέρες τοῦ κόσμου, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη θὰ σκοτισθοῦν καὶ τὰ ἀστέρια θὰ πέσουν ἀπὸ τὸν οὐρανό. Καὶ τότε θὰ φανῆ στὸν οὐρανὸ ὁ σταυρός, «τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου», καὶ τότε θὰ κλάψουν ὅλες οἱ φυλές τῆς γῆς καὶ θὰ δοῦνε τὸν Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔρχεται ἐπάνω στὶς νεφέλες τοῦ οὐρανοῦ μὲ δύναμι καὶ δόξα πολλή. Καὶ οἱ ἄγγελοι Του θὰ μαζέψουν ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὶς τέσσερες ἅκρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

Ὅταν δῆτε τὴν συκιά νὰ βγάζη φύλλα, καταλαβαίνετε ἀπὸ τοῦτο τὸ σημάδι ὅτι ἔρχεται τὸ καλοκαίρι. Ἔτσι καὶ ὅταν δῆτε νὰ γίνωνται ὅσα σᾶς προεῖπα, νὰ ξέρετε ὅτι τὸ τέλος πλησιάζει. Σᾶς λέγω ἀλήθεια πὼς πρὶν περάση ἡ γενιὰ αὐτὴ τῶν ἀνθρώπων, θὰ καταστραφῆ ἡ Ἱερουσαλήμ, καὶ τρὶν περάση ἡ γενιὰ τῶν Χριστιανῶν, πρὶν μπορέσουν νὰ τὴν ἀφανίσουν τὰ κακὰ πού θὰ τὴν βροῦν, ὅλα ὅσα σᾶς εἶπα θὰ γίνουν. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ θὰ περάσουν, ἀλλὰ τὰ λόγια μου δὲν θὰ περάσουν.

Μὴ μὲ ρωτᾶτε ποιὰ μέρα ἢ μετὰ πόσον καιρὸ θὰ γίνουν ὅλα αὐτά, γιατί τὴν ἡμέρα αὐτὴν οὔτε οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν τὴ γνωρίζουν. Μόνον ἐσεῖς νὰ εἴσαστε πάντοτε ἔτοιμοι γιὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴν γιὰ νὰ μὴ ἔρθῃ ὅπως ὁ κλέφτης καὶ σᾶς βρῆ ἀνέτοιμους. Οἱ μέρες πού θὰ ξανάρθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ εἶναι ὅπως ἦταν οἱ ἡμέρες τοῦ Νῶε. Ὅπως τὶς ἡμέρες λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμό, οἱ ἄνθρωποι ἀμέριμνοι ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ παντρευόντουσαν, σὰ νὰ μὴ ἐπρόκειτο τίποτε νὰ συμβῆ, ὡς τὴν ἡμέρα πού μπῆκε ὁ Νῶε στὴν Κιβωτὸ καὶ ἄρχισε ὁ κατακλυσμός, πού τοὺς ἔπνιξε ὅλους χωρὶς νὰ προλάβουν νὰ καταλάβουν τί γινόταν, ἔτσι θὰ εἶναι καὶ οἱ μέρες πού θὰ ἔρθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Τότε μαζὶ θὰ δουλεύουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀπ' αὐτοὺς ὁ ἕνας θὰ ἀρπάζεται

ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους σιμὰ στὸν Θεό, καὶ ὁ ἄλλος θὰ ἀφήνεται μακριά του.

Μένετε λοιπὸν ξύπνιοι γιατί δὲν ξέρετε ποιά ὥρα ἔρχεται ὁ Κύριός σας.

ΑΒ' Ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί.

Τῶ εἶναι λοιπὸν ἡ αἰσιοδοξία γιὰ τὸ τέλος τῶν καιρῶν; Ὅταν ὁ Κύριος προλέγη ὅτι ἡ πλάνη θὰ ἔχη καλύψει ὀλόκληρη τὴν γῆ, ὥστε καὶ οἱ ἐκλεκτοὶ νὰ κινδυνεύουν σὲ κάθε τους βῆμα νὰ πλανηθοῦν ἀπὸ τοὺς ψευτο-χριστιανοὺς καὶ τοὺς ψευτο-χριστοὺς πού θὰ βρίσκωνται παντοῦ, πῶς ἐμεῖς μπορούμε νὰ εἴμαστε αἰσιόδοξοι γιὰ τὸ μέλλον; Πῶς μπορούμε νὰ εἴμαστε αἰσιόδοξοι γιὰ τὸ μέλλον, ὅταν ὁ Κύριος προλέγη πολλαπλασιασμὸ τῆς ἀνομίας καὶ ψύξι τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων;

Ἐπάρχουν βέβαια οἱ προοπτικὲς γιὰ τὴν ἔνωσι τῶν «Ἐκκλησιῶν», γιὰ τὴν ἔνωσι ὄλων ἐκείνων πού ἔρχονται στὸ ὄνομά Του καὶ πλανοῦν πολλούς. Ἀλλὰ «βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ», «ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν». Ἡ ἔνωσις πού ἐπιδιώκουν οἱ ψευτοχριστιανοὶ τῶν καιρῶν μας εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ τέλειες μηχανορραφίες τοῦ ψεύδους, ἡ παγίδα τῆς ὑποκριτικῆς εὐσεβείας, ἀπὸ τὴν ὁποία θέλει νὰ μᾶς γλυτώσῃ ὁ Κύριος, κἀνοντάς μας προσεκτικούς. Ἐὰν ἡ ἔνωσις καὶ ἡ παγκόσμιος ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι τὸ τελικὸ πεπρωμένο τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως διδάσκουν αὐτοί, τότε γιατί ὁ Χριστὸς προλέγει θλίψι γιὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς του τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες; Ἐὰν τὸ Εὐαγγέλιο τὸ δεχθοῦν καὶ τὸ ζήσουν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, γιατί τότε λέγει ὁ Χριστὸς ὅτι οἱ ἡμέρες τοῦ τέλους τοῦ κόσμου θὰ εἶναι ὅπως οἱ ἡμέρες τοῦ Νῶε, πού ἡ ἀποστασία εἶχε σκεπάσει ὅλη τὴ γῆ καὶ μόνο μιὰ χούφτα ἄνθρωποι βρέθηκαν πιστοὶ στὸν Θεὸ καὶ μπῆκαν μέσα στὴν Κιβωτὸ πού συμβολίζει τὴν Ἐκκλησία;

Ἐὰν τὶς τελευταῖες μέρες τῆς γῆς χαρακτηρίζῃ ἡ εἰ-

δυλλιακή εικόνα πού όνειρεύονται οί συναισθηματικοί, οί «ψυχικοί» Χριστιανοί, τότε πώς βρίσκει ό άπ. Παῦλος νά γράψη αὐτά τὰ λόγια στόν Τιμόθεο; «Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γάρ οί ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλόργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδότες, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι» (Β΄ Τιμ., γ΄ 1-5).

Ποῦ εἶναι ἡ αἰσιοδοξία τοῦ άπ. Παύλου, ὅταν γράφη πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς πού περίμεναν ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή τὴν Παρουσία τοῦ Χριστοῦ· «μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· (ὅτι ἔρχεται δηλαδὴ τώρα ἀμέσως ὁ Χριστός) ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, (ὁ Ἄντίχριστος), ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς Θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός, (δὲν θὰ ἔλθῃ ὁ Χριστός). Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;» Καὶ ὕστερα συνεχίζει γιὰ τὸν Ἄντίχριστο· «καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσῃ τὴν ἐπιφανείαν τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτοὺς· καὶ διὰ τοῦτο πέμψῃ αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ» (Β΄ Θεσσ., β΄ 3-5 καὶ 8-12).

Τὸ μέλλον λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι ὅσο ὁμορφο τὸ φαντάζονται «οἱ ἀπολλύμενοι», οἱ ὁποῖοι «τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας

οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς». Θὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀποστασία, τὴν φρικτότερη ἀποστασία ποὺ γνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος. Γιατὶ δὲν θὰ εἶναι καθαρὴ καὶ τίμια ἄρνησις τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ ὑποκρισία, παραποίησης τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας.

Μήπως τὰ ἴδια δὲν προεφήτευσαν γιὰ τὸ τέλος τῶν καιρῶν καὶ οἱ Πατέρες τῆς ἐρήμου, καὶ ὄλο τὸ νέφος τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας; Νά μιὰ συζήτησις μαθητοῦ μὲ τὸν πνευματικὸ του πατέρα, παρμένη ἀπὸ τὸν Εὐεργετινὸ (Τόμ. Β', σελ. 114, ἐκδ. 1958):

Προφητεία ἐν τῷ Γερωνικῷ.
 «Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός· τί οὖν; ἀλλαγῆσονται τὰ ἔθνη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν χριστιανῶν, καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς φυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη, ἐθνῶν ἐπιδρομαὶ καὶ λαῶν κινήσεις, βασιλέων ἀποστασία, ἱερέων σπατάλη, μοναζόντων ἀμέλεια· ἔσονται οἱ ἡγούμενοι καταφρονοῦντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ τοῦ ποιμνίου, πρόθυμοι πάντες καὶ σπουδαῖοι εἰς τὰς τραπέζας καὶ μαχημάριοι, ὀκνηροὶ εἰς τὰς εὐχάς, καὶ εἰς τὰς καταλαλιάς πρόθυμοι, πρόχειροι εἰς τὸ κατακρίνα· τοὺς βίους τῶν γερόντων καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν μήτε μιμούμενοι, μήτε ἀκούοντες, ἀλλὰ μᾶλλον λοιδοροῦντες καὶ λέγοντες ὅτι, «εἰ ἦμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἡγωνισάμεθα ἂν καὶ ἡμεῖς». Οἱ δὲ Ἐπίσκοποι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔσονται αἰδούμενοι πρόσωπα δυνατῶν, κρίνοντες κρίσεις ἐν δώροις, μὴ ὑπερασπίζοντες πτωχοῦ ἐν κρίματι, θλίβοντες χήρας, ὀρφανοὺς καταπονοῦντες· εἰσελεύσεται δὲ καὶ εἰς τὸν λαὸν ἀπιστία, ἀσωτία, μῖσος, ἔχθρα, ζῆλος, ἐρίθεια, κλοπαί, μέθαι. Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· Τί οὖν ποιήσῃ τις ἐν τοῖς καιροῖς καὶ χρόνοις ἐκείνοις; καὶ εἶπεν ὁ γέρον· τέκνον, ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις ὁ σώζων, σώζει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, καὶ μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ἀπὸ τίς προφητείες αὐτές, ποὺ κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθῆ, μπορεῖ νὰ βγάλῃ κανεὶς

όλοκάθαρα τὸ συμπέρασμα γιὰ τὸ ποῦ ὀδηγεῖται ἡ ἀνθρωπό-
της. Τὸ μέλλον της εἶναι μιὰ πνευματικὴ χρεωκοπία, ὅπου
ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον θὰ ἔχη ψυχρανθῆ καὶ
οἱ ἄνθρωποι θὰ ἔχουν γίνει στὸ ἔπακρο ἐγώϊσταί, φιλάργυ-
ροι, ἀλαζόνες, βλάσφημοι, φιλήδονοι.

Ἡ πνευματικὴ ὅμως αὐτὴ χρεωκοπία δὲν θὰ ἐμφανίζε-
ται γυμνὴ καὶ τερατώδης, ὅπως εἶναι, ἀλλὰ θὰ καλύπτεται
ἀπὸ ἓνα θαυμαστὸ πρόσχημα θρησκευτικότητος. Οἱ ἄνθρωποι
αὐτοὶ μὲ τὰ τόσα πνευματικὰ ἔλκη, θὰ ἔχουν ἐν τούτοις «μόρ-
φωσιν εὐσεβείας». Πολλοὶ θὰ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ θὰ κηρύττουν
στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ θὰ ξεγελοῦν μὲ τὴν ψεύτικη εὐ-
σέβεια καὶ θρησκευτικότητα τοὺς «ἀπολλυμένους», ὅσους δὲν
θὰ ἔχουν μέσα στὴν καρδιά τους τὴν ἀγάπη τῆς ἀλήθειας,
γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ διακρίνουν, κάτω ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ προ-
βάτου, τοὺς λύκους. Ἐξ ἄλλου οἱ ψευδόχριστοι αὐτοὶ καὶ ψευ-
δοπροφήτες, στὸ τέλος τῶν καιρῶν, θὰ συνοδεύουν τὸ κή-
ρυγμά τους μὲ σημεῖα καὶ τέρατα μεγάλα, ποὺ θὰ ἀντλοῦν
ἀπὸ τὴν δύναμι τοῦ σατανᾶ, (πνευματισμός, μαγεία, φακιρι-
σμός κ.τ.λ.).

Ὅταν πιά θὰ ἔχη διαβρωθῆ ἡ πίστις τῶν μεγάλων μα-
ζῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τοὺς ψευδοπροφήτες αὐτοὺς καὶ
θὰ ἔχουν προετοιμασθῆ οἱ ψυχές, τότε θὰ ἀποκαλυφθῆ αὐτὸς
τὸν ὁποῖον περίμεναν καὶ περιμένουν οἱ Ἑβραῖοι, αὐτὸς τοῦ
ὁποῖου τὸν δρόμο αἰῶνες τώρα ἀνοίγει ἡ ἀνθρωπότης, αὐτὸς
ποὺ θὰ γίνῃ τὸ σύμβολο καὶ ὁ Θεὸς ὅλης τῆς χαμένης γενιᾶς
τῶν τελευταίων ἀνθρώπων, «ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας», τῆς
μεγάλης καὶ ἐωσφορικῆς ἀμαρτίας τοῦ πνεύματος, ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ σὰν τὸν ἐωσφόρο ὑπεραιρόμενος
πάνω ἀπὸ κάθε τι ποὺ οἱ ἄνθρωποι σεβάσθησαν μέχρι τότε.
Θὰ καθήσῃ στὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ σὰν θεός, καὶ μὲ φοβερὴς δυνά-
μεις καὶ σημεῖα καὶ τέρατα ποὺ θὰ κἀνῃ μὲ τὴν δύναμι τοῦ
σατανᾶ, θὰ ἀποδεικνύῃ στὰ σκοτισμένα καὶ κοντόφθαλμα
μυαλὰ τῶν ἀνθρώπων ὅτι αὐτὸς καὶ ὄχι ἄλλος εἶναι ὁ θεός.

Αὐτὸς θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ποθητὴ γιὰ τοὺς αἰσθη

ματίες ένωσι. Μπροστά στον δικό του θρόνο θα σκύψουν να προσκυνήσουν άδελφωμένοι οι άνθρωποι όλων των θρησκειών και όλων των «πνευματικῶν» ρευμάτων. Αὐτός θα ένώση κάτω από τὸ σκῆπτρο του όλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, διότι «...ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου...» (Ἄποκ. ΙΙ' 7-8).

Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, αὐτὴ ἡ προοπτικὴ τοῦ παγκοσμίου κράτους καὶ τῆς παγκοσμίου θρησκείας εἶναι κάτι τὸ πολὺ εὐχάριστο. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ γιὰ ὅσους ποθοῦν σήμερα τὴν ένωσι τῶν «Ἐκκλησιῶν», καὶ δὲν δίδουν σημασία στὴν ἀλήθεια. Γιὰ τοὺς τελευταίους αὐτοὺς τὰ δογματικὰ θέματα εἶναι μισερὲς βυζαντινολογίες. Ἄλλὰ «διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκῆσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ».

ΛΓ' Ἡ Νέα Ἱερουσαλήμ.

Ἦ έσα σ' αὐτὴν τὴν κοινωνία τοῦ Ἄντιχρίστου, οἱ λίγοι ποὺ θὰ μείνουν γνήσιοι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ θὰ ἀποτελοῦν τὴν πέτρα τοῦ σκανδάλου, τὴν μόνη παραφωνία μέσα στὴν τόση διαβολικὴ ἄρμονία. Γι' αὐτοὺς οἱ μέρες ἐκεῖνες θὰ εἶναι ἡμέρες θλίψεως μεγάλης. «Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἔθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου». Θὰ εἶναι μία νέα περίοδος μαρτυρίου, μαρτυρίου περισσότερο ψυχικοῦ παρά σωματικοῦ. Οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ θὰ εἶναι μέσα στὸ ἀπέραντο παγκόσμιο κράτος οἱ ἀπόκληροι τῆς κοινωνίας. «Καὶ ποιήσῃ, ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι. Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέ-

ρους και τούς δούλους, ἵνα δώσωσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν, καὶ ἵνα μή τις δύναται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰμὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ» (Ἄποκ. ΙΓ' 15-17). Ναί! «Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς»... «Ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει» (Ἄποκ. ΙΒ' 12). «Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται». «Διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι!». Διότι «εὐθέως μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς... καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται... καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς».

Ἄς κοροϊδεύουν οἱ ἄπιστοι καὶ ἄς οἰκτίρουν. Οἱ Χριστιανοὶ δὲν ζοῦνε γιὰ τοῦτον τὸν κόσμον. Τοῦτον τὸν κόσμον τῆς ἐξορίας δὲν τὸν ἔχουν παραδεχθῆ ποτὲ γιὰ πατρίδα τους, καὶ οὔτε θελήσανε νὰ τὸν στολίσουνε σὰ νὰ ἐπρόκειτο νὰ ζήσουνε σ' αὐτὸν γιὰ πάντα. Ζοῦνε σὲ τούτη τὴ γῆ σὰν πρόσφυγες, μὲ μιὰ νοσταλγία, τὴν νοσταλγία τοῦ Παραδείσου ποὺ ἔχασαν, τὴν νοσταλγία τῆς πατρίδος. Μπορεῖ νὰ μὴ γεννηθῆκανε σ' αὐτήν, ὅμως ἡ πατρίδα ζῆ μέσα στὴν καρδιά τους καὶ τὴν ἀκοῦνε νὰ τοὺς καλῆ σὲ κάθε τους βῆμα. Νοσταλγοῦν ἐκείνη τὴ στιγμή, τὴ στιγμή τῆς σάλπιγγος, τὴ στιγμή ποὺ θ' ἀντικρύσουνε «τὸν γαληνὸν ὀφθαλμὸν» τοῦ Κυρίου τους, τὴ στιγμή ποὺ τὸ ἰλαρὸ βλέμμα Του θ' ἀντικρύσῃ τὸ δικό τους βλέμμα.

Εἶναι ξένοι σὲ τοῦτον τὸν κόσμον οἱ Χριστιανοὶ (ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος). Ἄπομοναχιασμένοι, καταφρονημένοι, μὲ καρδιὰ συντριμμένη, μὲ γνώμη λυπητερή, ζώντας ἀλλιώτικα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους (ἅγιος Ἰσαὰκ ὁ Σύρος). Εἶναι σὰν ἄνθρωποι ποὺ βαστᾶνε στὰ χέρια τους τὸ αἷμα τους, μὴ ἔχοντας θάρρος στὸν ἑαυτό τους, εἴτε νομίζοντας πὼς εἶναι κάτι τι, ἀλλὰ ὄντας παραπεταμένοι καὶ παραρριγμένοι περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους (ἅγ. Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος).

Λέτε πώς είναι όπιο ή θρησκεία μας, κ' έχετε δίκιο. Για σās πού δέν νοιώσατε τήν παρουσία του Θεού, πού δέν σκίρτησε ή καρδιά σας από τὰ ψιθυρίσματα τῆς θείας χάριτος, πού δέν έτρεξαν στα μάτια σας τὰ δάκρυα τῆς θείας αγάπης, για σās πού δέν είδατε τίποτε πίσω απ' τόν ορίζοντα έτούτης τῆς γῆς, είναι φυσικό ή άρνησίκοσμη θρησκεία μας νά φαίνεται όπιο. Πράγματι, «εί Χριστός ούκ έγῆγερται, έλεεινότεροι πάντων ανθρώπων έσμέν». Άλλά ό Χριστός έγῆγερται, και αυτό τó έχει ζήσει ή κάθε άναστημένη ψυχή. "Όσοι δέν έχουν ζήσει αυτήν τήν άνάστασι, είναι φυσικό νά γελούν με τους Χριστιανούς.

Πολλές φορές οι Χριστιανοί έδειξαν στον κόσμο, με άπράνταχτη λογική, πόσο γελοίοι είναι όσοι γελούν για τήν πίστι τους. Άλλά τί μ' αυτό; Μήπως ή λογική τους έμποδίζει νά πιστέψουν; Είναι οι άναθυμιάσεις από τόν βόρβορο τῆς καρδιάς τους πού δέν τους αφήνουν νά δούν. Ποτέ ή λογική μόνη δέν έκανε τόν άνθρωπο νά νοιώση τίποτε. "Ας γελούνε λοιπόν. Τó γέλιο τους φέρνει κοντήτερα στον Κύριο τις πιστές ψυχές.

Σās επιτρέπουμε λοιπόν νά γελατε. Αυτό πού δέν θα σās επιτρέψουμε όμως ποτέ είναι ν' αλλάξετε τó Ευαγγέλιο, νά διαστρέψετε τήν θρησκεία μας και νά τήν κάνετε ύπηρέτρια στα συμφέροντά σας. Δέν θα σās επιτρέψουμε ποτέ νά δώσετε στη θρησκεία μας έγκόσμιες σκοπιμότητες. «Δέν μιλούν (τὰ Ευαγγέλια) για γῆινα, αλλά για ούράνια, μαθαίνοντάς μας ζωή και πολιτεία άλλιώτικη, καινούργιο πλοῦτο και φτώχεια, πρωτόφαντη έλευθερία και δουλεία, άλλη ζωή και άλλο θάνατο, διαφορετικό κόσμο και καθεστώς. "Όχι σαν τόν Πλάτωνα, πού έσκάρωσε τήν καταγέλαστη εκείνη Πολιτεία του, ούτε σαν τόν Ζήνωνα και τους άλλους πολιτικούς, φιλοσόφους και νομοπλάστες. Γιατι όλοι αυτοί είχαν τó έξῆς κοινό γνώρισμα: φανέρωναν ότι τους ένέπνεε κρυφά στην ψυχή τó πονηρό πνεῦμα. Η ίδια μας ή συνείδησι πού διαμαρτύρεται, άποδεικνύει ότι όλες οι ιδέες τους ῆσαν έπινοήματα

δαιμονικά κι ὅλες οἱ διδασκαλίες τους καταστρατηγοῦσαν τὴν φύσι» (Ἄγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁμιλία Α' εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον).

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐτοιμάζει λοιπὸν καμμιά ἐπίγεια βασιλεία, καμμιά ἐπίγεια πολιτεία, δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τοὺς πολιτισμοὺς καὶ τὰ ἐγκόσμια συστήματα, δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τοὺς καίσαρες καὶ τοὺς παποκαίσαρες. Ὅλα αὐτὰ πού ἐπιδιώκουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, βρίσκονται στὸ ἐπίπεδο τῆς φθορᾶς. Ὁ Χριστιανὸς σκέπτεται, ζῆ καὶ κινεῖται μέσα στὸν κόσμο τῆς ἀφθαρσίας.

Αὐτοὶ πού θέλουν νὰ ἐνώσουν τίς χριστιανικὲς λεγόμενες «Ἐκκλησίες» δὲν πιστεύουν στὴν Ἐκκλησία, δὲν πιστεύουν στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Τὴν χρησιμοποιοῦν ἀπλῶς. Τὴν χρησιμοποιοῦν γιὰ τοὺς δικούς τους σκοπούς. Σκοπὸς τους εἶναι ἡ ἐπίγεια Πολιτεία στὴν ὁποία θέλουν νὰ ὑποτάξουν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Δὲν ὑπάρχει στὴν πραγματικότητα θέμα ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν. Οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ἐνωμένοι. Ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι μία ποίμνη μὲ ἓναν Ποιμένα. Οἱ ἄνθρωποι ὁποιοδήποτε ὄνομα κι ἂν ἔχουν, σὲ ὁποιαδήποτε θρησκεία καὶ ἂν ἀνήκουν, ἔχουν ἓναν προορισμό: νὰ βροῦν τὴν Μία, Ἄγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ πιοῦν ἀπὸ τὸ ὕδωρ τὸ «ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Μία. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πολλοί, καὶ λίγοι ἀπ' αὐτοὺς εἶναι παιδιὰ τῆς.

Ἡ Πολιτεία πού προορίζεται γιὰ τοὺς φίλους τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τοῦτον τὸν κόσμο. Εἶναι ἀχειροποίητος καὶ αἰώνιος, ἄλλης γῆς καὶ ἄλλου κόσμου ὑπαρξίς. «Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν... καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ... καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει ἀπ' αὐτῶν ὁ

Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα... ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν... καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν· καὶ νύξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐ χρειά λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτιεῖ αὐτούς, καὶ βασιλεύουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων» (Ἀποκαλ. ΚΑ' καὶ ΚΒ').

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ (ὑπὸ Φωτίου Κόντογλου)	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
Α' Ειρήνη χωρὶς ἀλήθεια	13
Β' Δὲν ὑπῆρξε διάσπαις	15
Γ' Προσφορά, ὄχι συζήταις	18
Δ' Σωτηρία ἐκ τοῦ κόσμου	20
Ε' Ὁ Ἀντίχριστος	25
ΣΤ' Τὸ μυστήριον τῆς ἀνομίας	26
Ζ' Ἐνωσις θρησκειῶν	28
Η' Μιὰ ματιὰ στὸ παρελθόν	30
Θ' Τὸ Παλαιοημερολογητικὸν	34
Ι' Τὸ ξέφτισμα	39
ΙΑ' Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται	40
ΙΒ' Τὸ ἀλάνθαστο κριτήριον	41
ΙΓ' Κρυμμένη, ἀλλὰ ζῶσα	43
ΙΔ' Ἡ κιβωτὸς	45
ΙΕ' Τὰ προσωπεῖα	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΙΣΤ' Σύγχρονη εἰδωλολατρία	50
ΙΖ' Μὲ σημαία τὸν Σταυρὸν	54
ΙΗ' Ὁ δρόμος τῆς Γνώσεως	56
ΙΘ' Τὸ σχολεῖον τῆς Δύσεως	60
Κ' Φοβερὰ μυστήρια	63
ΚΑ' Τὸ Φῶς	65
ΚΒ' Ἡ Σωτηρία	67
ΚΓ' Χάσμα μέγα	71
ΚΔ' Ὁ ξεπεσμός	76
ΚΕ' Ἡ κορυφή τοῦ πύργου	77
ΚΣΤ' Ὁ Πολιτισμός	78
ΚΖ' Ὁ δύσκολος δρόμος	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
ΚΗ' Ἐκκλησιολογικά	82
ΚΘ' Ψευδεπίσκοποι	91
Λ' Στὸ τέλος τῶν καιρῶν	93
ΛΑ' Τὸ Σημεῖον τῆς Παρουσίας	97
ΛΒ' Ἐνοστήσονται καιροὶ χαλεποὶ	105
ΛΓ' Ἡ Νέα Ἱερουσαλήμ	109

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΑΣΤΕΡΟΣ,"

ΠΗΔΑΛΙΟΝ

Ἡ πληρεστέρα συναγωγή τῶν Κανόνων καὶ τῶν Ὁρῶν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος θείων Πατέρων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὲ εἰσαγωγὰς καὶ ἐρμηνευτικὰ σχόλια παρὰ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου. Ἔργον βασικὸν καὶ ἀπαραίτητον διὰ τοὺς Ἱερούς Ναοὺς, τὸν Ἱερὸν Κλῆρον, ὡς καὶ διὰ πάντα ὀρθόδοξον χριστιανόν. Σχῆμα μέγα, σελίδες 790.

ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ

Ἡ μεγαλυτέρα ἔξαρσις τῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας καὶ ἡ πληρεστέρα κωδικοποίησις τῆς μυστικῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας. Ὅσοι πιστοὶ διατηροῦν καθαρὰν τὴν καρδίαν, διακαιόμενοι ἀπὸ τὸν πόθον τῆς ἁνω Ἱερουσαλήμ, θὰ εὕρουν εἰς τὴν ΦΙΛΟΚΑΛΙΑΝ τὸ γλυκὺ καὶ ἄπλετον φῶς, διὰ τοῦ ὁποῦ θὰ στερεωθῇ περισσότερον ἡ πίστις τῶν εἰς τὴν πνευματικὴν παράδοσιν τῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ θὰ κατακυριεύσῃ τὸ πνεῦμα τῶν ἡ ἁνωθεν γαλήνη καὶ εἰρήνη. Ὅλον τὸ ἔργον εἰς 5 τόμους, μὲ δίχρωμον ἐκτύπωσιν καὶ πλουσίαν βυζαντινὴν εἰκονογράφησιν, ὡς καὶ λεπτομερέστατον Εὐρετήριον ὀνομάτων, πραγμάτων καὶ θεμάτων, μετὰ πίνακος Ἀγιογραφικῶν χωρίων.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

Ἰπὸ Μοναχοῦ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΟΥ

Ἡ πνευματικώτερα παρουσία τοῦ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Μία ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας μορφὰς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ποὺ ἐφύλαξαν τὴν ἀδαμαντίνην Ὀρθοδοξίαν μας καὶ τὴν πνευματικότητά της ἀπὸ τὰς νοθεύσεις καὶ τὰς ὑποβύλους ἐπιδρομὰς αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν. Εἰς τὸ παρὸν ἔργον ἱστοροῦνται καὶ ἀναλύονται ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἀγίου κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον, ἀπὸ θεολογικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀπόψεως (Σελίδες 382).

ΑΘΩΣ

Θέματα Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης

ὑπὸ Κ. Δ. ΚΑΛΟΚΥΡΗ

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Πρωτότυποι ἐπιστημονικαὶ μελέται, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν Τέχνην τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Ἐκδοσις πολυτελής, μετὰ 156 μονοχρῶμων καὶ πολυχρῶμων εἰκόνων. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἀκολουθεῖ καὶ εὐρεῖα περὶληψις εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Σχῆμα μέγα, σελίδες 366.

ΑΣΚΗΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Τοῦ Ἀββᾶ ΙΣΑΑΚ τοῦ ΣΥΡΟΥ

Νεωτέρα ἔκδοσις τῶν ψυχοφειλεστάτων ΑΣΚΗΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ καὶ Ἐπιστολῶν τοῦ ἀββᾶ Ἰσαάκ Σύρου, μεταφρασθέντων ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς μίαν κατανοητικὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ Ἱεροδιδασκάλου Καλλινίκου Παντοκρατορινοῦ. Οἱ Ἀσκητικοὶ Λόγοι τοῦ ἁγίου Ἰσαάκ εἶναι ὁ τρυφερώτερος σύντροφος καὶ ὁ πρακτικώτερος ὁδηγὸς τοῦ ὀρθοδόξου, πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ θείου ἔρωτος. Ἐπιμελεία Παύλου Μοναχοῦ. Σελ. ιστ' + 352.

ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἰπὸ ΦΩΤΙΟΥ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ Ἀγιογράφου

(Βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

Πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Εἰκονογραφίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, περιέχεται εἰς τοὺς δύο ὀγκῶδεις τόμους τῆς ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τόσον ἀπὸ συγγραφικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ἐκδοτικῆς ἀπόψεως ἓνα ἄθλον διὰ τὰς ἡμέρας μας. Εἰς τὰς σελίδας τῆς ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ εὕρσκει ὁ ἀναγνώστης τὴν θεωρίαν, τὴν πράξιν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λειτουργικῆς τέχνης τῆς ἀγιογραφίας. Ἐκδόσις πολυτελής, μὲ δὶχρωμον ἐκτύπωσιν, μετὰ 500 σχεδίων καὶ 250 ὁλοσελίδων πολυχρῶμων καὶ μονοχρῶμων εἰκόνων.

ΑΘΩΝΙΚΑ ΑΝΘΗ

Ἄρθρα καὶ Μελετήματα

Ἰπὸ Μοναχοῦ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΟΥ

Μία ἀνθολογία ἐξαιρετῶν ἄρθρων καὶ μελετημάτων τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως Μοναχοῦ π. Θεοκλήτου Διονυσιάτου. Ἡ κάθε σελὶς τοῦ παρόντος βιβλίου πληροῖ τὸν ἀναγνώστην μὲ βαθεῖαν πνευματικὴν εὐωδίαν, τὸν στηρίζει εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας του καὶ τὸν ἐδραιώνει εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν Παράδοσιν τῆς.

Α΄. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Β΄. ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἰπὸ Ἐπισκόπου ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΨΑΡΙΑΝΟΥ

Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης

Δύο τόμοι ἰδιοτύπων Κυριακοδρομιῶν, εἰς τοὺς ὁποίους περιέχονται ἐκκλησιαστικὰ ἄρθρα ἐπὶ τῶν συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν θεμάτων. Εἰς τὴν ΜΑΡΤΥΡΙΑΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ περιέχονται δύο κύκλοι ἐπικαιρῶν θεμάτων α) «Εὐαγγέλιο καὶ Ζωή» καὶ β) «Εἰκόνες ἔμφυχοι», μετὰ παραρτήματος περιέχοντος τὰ «Ἐορταστικὰ» καὶ λεπτομερεῖς Εὐρετήριον.

ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἰπὸ Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

Θέματα ὀρθοδόξου πνευματικότητος καὶ μεγάλαι Μορφαι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ποὺ ἐξετάζονται μὲ πολὺν πόθον καὶ ἀγάπην τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν Παράδοσιν καὶ Θεολογίαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὰ περισσότερα τῶν κειμένων τοῦ κατανυκτικοῦ τούτου βιβλίου ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ, ἔχουν μεταδοθῆ ὡς «Ὁρθόδοξον Χρονικὸν τῆς ἐβδομάδος» ἀπὸ τοῦ Α΄ Προγράμματος τοῦ Ε.Ι.Ρ. Ἐν βιβλίον μὲ ὀρθόδοξον παλμὸν καὶ μὲ θεολογικὸν στοχασμὸν πηγάζοντα ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πατέρα τῆς Ὁρθοδοξίας.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ» ΑΔ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10 — ΑΘΗΝΑΙ

